

UNIVERZA V LJUBLJANI

FAKULTETA ZA SOCIALNO DELO

DIPLOMSKA NALOGA

UDEJANJANJE PROGRAMSKIH SMERNIC
SVETOVALNE SLUŽBE V VRTCU

TJAŠA DRENIK

MENTOR: doc. dr. Milko Poštrak

SOMENTOR: doc. dr. Nino Rode

LJUBLJANA, 2014

PODATKI O DIPLOMSKI NALOGI

Ime in priimek: Tjaša Drenik

Naslov naloge: Udejanjanje programskih smernic svetovalne službe v vrtcu

Kraj: Ljubljana

Leto: 2014

Število strani: 134

Število prilog: 2

Mentor: doc. dr. Milko Poštrak

Somentor: doc. dr. Nino Rode

Naslov: Udejanjanje programskih smernic svetovalne službe v vrtcu

Povzetek: Diplomaska naloga se navezuje na svetovalno službo v vrtcu. Na delovnem mestu svetovalnega delavca so zaposleni strokovni delavci z ustrezno izobrazbo. Kot pomembno vsebino pri delu svetovalne službe v vrtcu smo najprej opredelili obdobja odraščanja in proces, ki ga imenujemo socializacija. Glede na to, da svetovalna delavka nudi oporo strokovnim delavcem vrtca, je pomembno, da je seznanjena z glavnimi koncepti vzgajanja. Zadnje poglavje je nastavek za raziskovalni del. Opirali smo se na – Programske smernice: Svetovalna služba v vrtcu (Čačinovič Vogrinčič, 2008). V empiričnem delu smo s pomočjo delno strukturiranih intervjujev raziskovali sodelovanje med svetovalno delavko in vzgojiteljicami v vrtcih.

Ključne besede: otroci, vrtec, svetovalna služba vrtca, svetovalno delo v vrtcu, vzgoja, življenjski potek, sodelovanje z vzgojitelji.

Abstract: The thesis is related to advisory work in kindergarten. Workplace »Advisory professionals« employed workers with the appropriate education. As an important content in the work of advisory services in kindergarten, we first identify a period of growing up and a process called socialization. Considering that »Advisory professionals« provides support to »professionals« in kindergarten, it is important to be familiar with the key concepts of education. The final chapter is a bit of empirical part. We have been relying on – Programske smernice: Svetovalna služba v vrtcu (Čačinovič Vogrinčič, 2008). In the empirical part we were using partially structured interviews to explore cooperation between »Advisory professionals« and teachers in kindergarten.

Keywords: children, kindergarten, preschool, Advisory work in kindergarten, education, life course in collaboration with educators.

UNIVERZA V LJUBLJANI

FAKULTETA ZA SOCIALNO DELO

DIPLOMSKA NALOGA

UDEJANJANJE PROGRAMSKIH SMERNIC
SVETOVALNE SLUŽBE V VRTCU

TJAŠA DRENIK

MENTOR: doc. dr. Milko Poštrak

SOMENTOR: doc. dr. Nino Rode

LJUBLJANA, 2014

ZAHVALA

*Za strokovno vodenje in potrpežljivost ob nastajanju diplomske naloge se zahvaljujem
mentorju doc. dr. Milku Poštraku.*

*Se zahvaljujem tudi somentorju doc. dr. Ninu Rodetu za strokovno pomoč in usmerjanje pri
izvedbi empiričnega dela diplomske naloge.*

*Hvala družini za podporo in razumevanje v času študija. Vesela sem, da ste verjeli vame in
me spodbujali.*

Hvala Tebi, za podporo in razumevanje.

*Hvala vsem, ki ste sodelovali pri nastajanju empiričnega dela. Vaše izkušnje so mi bile v
veliko pomoč pri raziskovanju.*

Predgovor

Temeljni vzgojno-izobraževalni cilj vrtca in svetovalne službe v vrtcu je optimalni razvoj otroka ne glede na spol, socialno in kulturno poreklo, veroizpoved, narodno pripadnost ter telesno in duševno konstitucijo. Svetovalna služba v vrtcu pomaga in sodeluje z namenom, da bi bili vsi posamezni udeleženci v vzgojno-izobraževalnih ustanovah čim bolj uspešni pri uresničevanju vseh zastavljenih splošnih in posebnih vzgojno-izobraževalnih ciljev. Njena temeljna naloga je, da se na podlagi svojega posebnega strokovnega znanja preko svetovalnega odnosa in na strokovno avtonomni način, vključuje v kompleksno reševanje pedagoških, psiholoških in socialnih vprašanj vzgojno izobraževalnega dela v vrtcu (Čaćinović Vogrinčić, 2008: 5).

Svetovalno delo z vzgojitelji in njihovimi pomočniki je, z vidika preventivnega delovanja posebno pomembno. Vključuje posvetovanje, načrtovanje, spremljanje in evalvacijo vsakdanjega življenja in dela v oddelčni skupini. Svetovalni delavec lahko pri izvedbi v okviru možnosti, sodeluje z vzgojiteljem in njegovim pomočnikom. Vzgojitelj, pomočnik vzgojitelja in svetovalni delavec poznajo otroka vsak s svojega vidika. Pri reševanju vprašanj se posvetujejo in sodelujejo. Skupaj ugotavljajo stanje, zbirajo in analizirajo podatke, skupaj načrtujejo spremembe in izboljšave (Čaćinović Vogrinčić, 2008: 19).

V prvem poglavju teoretičnega uvoda bomo pisali o obdobjih in dejavnikih odraščanja, ki so za delo svetovalnega delavca pomembna. Vrtec je eden izmed dejavnikov socializacije, zato bomo pisali tudi o socializaciji. V drugem poglavju se bomo osredotočili na vzgojo in koncepte, ki jih uporabljamo pri vzgajanju. Tretje poglavje bo nastavek za empirični del, torej bomo pisali o svetovalni službi v vrtcu in o svetovanju ter posvetovanju med svetovalnimi delavci in vzgojitelji ter njihovimi pomočniki.

Namen empiričnega dela v diplomski nalogi je ugotoviti, ali svetovanje in posvetovanje med svetovalno delavko in vzgojitelji ter njihovimi pomočniki potekata, na katerem področju ne potekata in na katerih področjih bi svetovalni delavci in vzgojitelji ter njihovi pomočniki želeli, da bi potekala. Ugotoviti želimo, ali vzgojiteljice in njihove pomočnice v vrtcih

poznajo delo svetovalne službe, ki ni zapisano v programskih smernicah za svetovalno službo v vrtcu. Zanimala nas bosta naklonjenost in pričakovanja od le-tega. Ker pa se pri vsakem delu srečujemo z ovirami, nas bo zanimalo katere te ovire so. Kot zadnje bomo raziskali videnje poslanstva svetovalnih delavcev s strani njih samih in vzgojiteljev ter njihovih pomočnikov. V empiričnem delu bomo torej predstavili rezultate dvanajstih intervjujev, ki smo jih izvedli v štirih vrtcih, v zaključnem delu pa bomo predstavili bistvene ugotovitve celotne raziskave.

Predgovor	3
1 TEORETIČNI UVOD	7
1.1 Obdobja odraščanja.....	7
1.1.1 Obdobje pred rojstvom	8
1.1.2 Obdobja po rojstvu.....	8
1.1.3 Socializacija.....	16
1.2 Vzgoja	21
1.2.1 Stili vzgoje.....	23
1.2.1.1 Represivni, avtoritarni vzgojni stil	24
1.2.1.2 Permisivni vzgojni stil	25
1.2.1.3 Interakcijski ali avtoritativni vzgojni stil	27
1.2.1.4 Odnos starš – otrok	29
1.2.1.5 Odnos vzgojitelj – otrok.....	31
1.3 Svetovalno delo v vrtcu	35
1.3.1 Svetovanje, svetovalni odnos, svetovalno delo.....	35
1.3.2 Svetovalna služba v vrtcu	36
1.3.3 Temeljna vrsta dejavnosti, področja dela	38
1.3.4 Temeljna načela.....	46
1.4 Pogovor z otrokom	48
2 PROBLEM	51
3 METODOLOGIJA.....	54
3.1 Vrsta raziskave	54
3.2 Merski instrumenti in viri podatkov	54
3.3 Populacija in vzorčenje.....	55
3.4 Zbiranje podatkov.....	55
3.5 Obdelava in analiza podatkov	55
4 REZULTATI.....	58
4.1 Svetovanje in posvetovanje med vzgojitelji in njihovimi pomočniki poteka.....	58
4.2 Svetovanje in posvetovanje med vzgojitelji in njihovimi pomočniki ne poteka.....	59
4.3 Zaželeno bi bilo svetovanje in posvetovanje med vzgojitelji in njihovimi pomočniki ...	59
4.4 Naloge svetovalnih delavk, ki niso zapisane v programskih smernicah	60
4.5 Pričakovanja od svetovalne delavke.....	61
4.6 Ovire pri delu svetovalne delavke	63
4.7 Naklonjenost do svetovalnega dela v vrtcu	64

4.8	Poslanstvo svetovalne delavke v vrtcu	64
5	RAZPRAVA	69
6	SKLEPI	74
7	PREDLOGI	76
8	LITERATURA	77
9	PRILOGE	80
9.1	Intervjuji	80
9.2	Vprašalniki	120
10	POVZETEK	133

Seznam tabel:

Tabela 3.1:	Primer kode	56
Tabela 3.2:	Primer osnega kodiranja	56
Tabela 9. 3:	1. vprašanje vrtec 1	120
Tabela 9. 4:	2. vprašanje vrtec 1	121
Tabela 9. 5:	3. vprašanje vrtec 1	122
Tabela 9. 6:	4. vprašanje vrtec 1	123
Tabela 9. 7:	1. vprašanje vrtec 2	123
Tabela 9. 8:	2. vprašanje vrtec 2	124
Tabela 9. 9:	3. vprašanje vrtec 2	125
Tabela 9.10:	4. vprašanje vrtec 2	126
Tabela 9.11:	1. vprašanje vrtec 3	126
Tabela 9. 12:	2. vprašanje vrtec 3	127
Tabela 9.13:	3. vprašanje vrtec 3	128
Tabela 9. 14:	4. vprašanje vrtec 3	129
Tabela 9.15:	1. vprašanje vrtec 4	129
Tabela 9.16:	2. vprašanje vrtec 4	130
Tabela 9.17:	3. vprašanje vrtec 4	131
Tabela 9.18:	4. vprašanje vrtec 4	131

Seznam slik:

Slika 1.3.3.1:	Skica klasičnega modela sodelovanja (Resman, 1999: 149).....	42
Slikav1.3.3. 2:	Skica konsultacijskega (posvetovalnega) modela sodelovanja	42

1 TEORETIČNI UVOD

Vrtec je ustanova, v kateri vzgojiteljice/vzgojitelji in pomočnice/pomočniki vzgojiteljev otroke popeljejo skozi pomemben del socializacije. Vloga vrtca je predvsem vzgojna in varstvena. V vrtec zahajajo otroci, ki se poleg spola, med drugim, razlikujejo tudi po starosti, rasi, verskem prepričanju in okoliščinah, v katerih živijo. Poleg vzgojiteljice/vzgojitelja in pomočnice/pomočnika vzgojitelja je pri delu z otroki pomembna tudi svetovalna delavka/svetovalni delavec. Ta ima znanja in kompetence, s katerimi nudi oporo vzgojiteljem in pomočnikom pri njihovem delu. Pomembno je, da sodeluje tudi z zunanjimi ustanovami kot so center za socialno delo, policija, zdravstveni dom.

V teoretičnem uvodu najprej želimo predstaviti obdobja odraščanja. Poznavanje le-teh in njihovih značilnosti se zdi pomembno za delo svetovalnega delavca v vrtcu. Veliko teoretikov je pisalo ravno o obdobjih odraščanja. V nadaljevanju se bomo osredotočili le na nekatere.

1.1 Obdobja odraščanja

Človekovo razvijanje traja od spočetja, nato sledi rojstvo in skozi različna obdobja razvoja pride do starosti posameznika. Ta obdobja razvoja Uletova (2008: 17) imenuje življenjski potek. Opredeli ga kot: »Nekakšno potovanje posameznika ali posameznice skozi cikel od rojstva do smrti« (2008: 17).

Življenje človeka se odvija skozi osem razvojnih obdobj: prenatalno obdobje, obdobje dojenčka in malčka, zgodnje otroštvo, srednje in pozno otroštvo, mladostništvo, zgodnja odraslost, srednja odraslost in pozna odraslost. Prav tako je v literaturi razvojna obdobja človeka opredelila tudi Zupančičeva (2004).

V nadaljevanju nas bo zanimalo, v kakšnem časovnem sosledju si sledijo razvojna obdobja človeka in kaj je za posamezna obdobja značilno. Predvsem nas bo zanimalo, kaj se dogaja z življenjskim potekom človeka od rojstva do vstopa v šolo. Zanimalo nas bo tudi, kako že omenjeni teoretiki opredeljujejo in kakšne značilnosti pripisujejo posameznim obdobjem.

1.1.1 Obdobje pred rojstvom

Prenatalno obdobje

Prenatalno obdobje je obdobje, ki traja pred rojstvom, natančneje od spočetja do rojstva. Bratanič (v Zupančič, 2004: 146) to obdobje opredeli kot najbolj zapleteno in dramatično obdobje v človeškem razvoju. Avtorica nadaljuje, da je razvoj možganov pomemben zaradi funkcije, ki jo imajo le-ti pri telesnem in psihičnem razvoju in delovanju.

V prenatalnem obdobju sta pomembna materino čustveno stanje in hrana, ki jo nosečnica uživa. Njeno splošno zdravstveno stanje prek posteljice ali placente vpliva na še nerojenga otroka. Stres med nosečnostjo je pogosto povezan s poznejšimi težavami spanja in prehranjevanja pri otroku. Zaradi uživanja raznih dovoljenih in nedovoljenih drog, imajo lahko otroci za posledico zdravstvene težave in upočasnen telesni ter duševni razvoj (Kompore idr. 2006: 145).

1.1.2 Obdobja po rojstvu

Obdobje dojenčka in malčka

Razvojno zaporedje na senzomotorični stopnji med rojstvom in četrtem mesecem starosti Piaget opredeli kot, da je otrok ob rojstvu opremljen s čuti in nekaterimi refleksi kot sta sesanje in jokanje. Otrok med rojstvom in drugim mesecem ne vidi, zato ne išče predmetov in oseb, ki zapustijo njegovo vidno polje. Otrok še ne ve, da predmeti in ljudi, ki jih ni tu, obstajajo. Med drugim in četrtem mesecem otrok počasi pridobiva sposobnost, da z očmi sledi premikajočemu se predmetu (Labinowicz, 1989: 82).

Piaget na senzomotorični stopnji med četrtem in osmim mesecem starosti opredeli, da otrok začne z razvijanjem koordinacije oko-roka. Pri tem vadi refleks prijemanja in dotikanja predmetov. Plazenje mu omogoča, da spozna svet in širi obzorja. Poseže po predmetu, ki ga ne pozna. Ima razvito sposobnost predvidevanja, kam bodo padli predmeti, ki jih vrže ali izpusti iz rok (ibid: 83).

Za senzomotorično stopnjo med osmim in dvanajstim mesecem starosti Piaget (ibid: 83) navaja, da se otrok premakne, da bi odstranil oviro. Na tem nivoju ima otrok sposobnost, da usklajuje podobne akcije v širše vzorce. Predmet bo ostal, čeprav je le-ta skrit in čeprav ga je skrila druga oseba. Nima še razvite sposobnosti, da bi upošteval premestitev predmeta na drugo mesto – vedno ga bo iskal na prvem mestu.

Zupančičeva v tem starostnem obdobju opredeli obdobje dojenčka, ki traja od rojstva do prvega leta starosti. V tem času se otrok začne zavedati samega sebe. Pojavi se egocentrizem. Ima razvite senzorne in zaznavne sposobnosti. Po koncu prvega leta starosti se dojenček naveže na vsaj eno odraslo osebo (Zupančič, 2004: 10–11).

Prvo obdobje razvojne krize po Eriksonu obsega obdobje dojenčka. Erikson jo imenuje kriza prezaupanja. Gre za primarna otrokova izkustva varnosti v obdobju popolne odvisnosti. Za ugoden razplet te krize naj bi bilo pomembno zlasti razmerje med otrokom in pomembnimi drugimi (mati, oče). Ugoden razplet krize pomeni stabilen občutek do sveta, kljub občasnim negotovostim tudi pozneje v življenju (Ule, 2008: 58).

Freud obdobje med rojstvom in prvim letom starosti opredli kot oralno fazo. V tem obdobju so otrokova erogena cona usta. Značilno je sesanje in grizenje. Otrok ob vseh dejavnostih, ki zajemajo možnost uporabe ust, doživlja prijetno počutje in ugodje. V tem obdobju sta otrok in mati v tesnem stiku (Babšek, 2009: 136).

Godina (1991: 76–77) je po Parsons opredelila oralno fazo. Pravi, da je to faza, s katero se začne socializacija. Glede na starost traja od rojstva do dveh oziroma treh let starosti. Za otroka po rojstvu postane učenje nujno in mu omogoči, da preživi. Sesanje, jok in smeh mu preživetja ne zagotavljajo. Če pomemben odrasel te otrokove potrebe zadovoljuje, temu rečemo začetna točka socializacije. Dojenček je v tej fazi integreniran v socialni sistem, po Parsons, imenovan *sistem mati-otrok*.

Med dvanajstim in osemnajstim mesecem starosti Piaget na senzomotorični stopnji opredeli, da otrok eksperimentira s predmeti s ciljem, da bi prišel do novih rezultatov. Eksperimentiranje je povezano z rezultati prejšnjih preizkusov. Hoja mu omogoča, da spoznava vedno več predmetov. Konstantnost predmeta zanj velja le, če je videl premestitev

predmeta iz enega na drugo mesto. Predmet bo iskal tam, kjer ga je nazadnje videl. Na tej stopnji razvoja otrok z eksperimentiranjem odkriva nova sredstva, s katerimi dosega cilje (Labinowicz, 1989: 84–85).

Razvojno zaporedje na senzomotorični stopnji med osemnajstim in štiriindvajsetim mesecem starosti Piaget opredeli: »Preko interakcije otrok preoblikuje in dopolnjuje svoje začetne zmožnosti in tako naraščajo njegovi potenciali za interakcijo s svetom, ki se mu tako razširja« (ibid 85). Na tej miselni stopnji razvoja je otrok sposoben miselno obdržati predstavo o predmetu brez neposrednih izkušenj (ibid 86).

Za obdobje malčka, ki traja od drugega do tretjega leta starosti, je značilno, da se njegov govor začne hitro razvijati, postaja vedno bolj samostojen pri rutinskih opravilih in kaže zanimanje za svoje vrstnike (Zupančič, 2004: 10).

Fazo med drugim in tretjim letom starosti Freud opredeli kot analno fazo. Erogena cona je anus, pojavi se osredotočenost na izločanje in otrok kontrolira izločanje. Pri uspešnem kontroliranju izločanja je otrok zadovoljen in ponosen. V tem obdobju se pred otroka postavljajo prve zahteve in zapovedi, zato se začne razvijati ego (Babšek, 2009: 136).

Med drugim in tretjim letom nastopi, po mnenju Eriksona, druga kriza – kriza samostojnosti. Otrok začne uveljavljati svojo voljo in preizkušati meje, ki mu jih postavljajo starši in drugi pomembni odrasli. Tudi razrešitev te krize je ena temeljnih identitet. Pomeni podlago za stabilno razmerje med potrebo po svobodi in samostojnosti ter nujnost sprejemanja socialnih pravil in norm (Ule, 2008: 58).

Zgodnje otroštvo

Starostni razpon zgodnjega otroštva traja med tretjim in šestim letom starosti (Zupančič, 2004: 10). V tem obdobju so otroci vedno bolj vešč v tekanju in skakanju. Predmete mečejo in jih lovijo. Prve stalne zobe začnejo dobivati okrog šestega leta. Na govornem področju lahko opazimo, da otroci razumevajo slovnična pravila in širijo besednjak. V začetku srednjega otroštva se začnejo razvijati prva prijateljstva, radi se igrajo z drugimi otroki,

vendar jim je ljubša igra z istospolnimi vrstniki. Vedno bolj razumejo čustvena stanja drugih ljudi (Kompore idr. 2006: 146).

Značilno za to obdobje je, da se povečujeta igralna dejavnost in da se razvijajo simbolne funkcije ter domišljija. Otrok vse bolj skrbi sam zase, postaja vedno bolj samostojen. V socialnih stikih so zanj pomembne tudi odrasle osebe zunaj družinskega okolja in vrstniki (Zupančič, 2004: 11).

Predoperacionalna stopnja po Piagetu je značilna za starost otrok med drugim in sedmim letom starosti. Označuje prelom v mišljenju pri predstavljanju, simbolih in pojmi. (Labinowicz, 1989: 87).

Odloženo posnemanje

Otrok uporablja različne oblike enostavnega posnemanja. Ko opazuje dejavnost, si v mislih naredi miselno predstavo. Če želi opazovano aktivnost čez nekaj ur ponoviti, si mora najprej priklicati podobo ali mentalno predstavo dogodka. Te notranje predstave že lahko imenujemo mišljenje (ibid: 87).

Simbolična igra

Predstavlja igro, ki temelji na posnemanju in je brez pravil in omejitev. Otrok v simbolični igri naveže realnost na svoje miselne predstave in pri tem odmisli vse realne podobnosti med predmetom in tem, kar naj bi predmet predstavljal (ibid: 88).

Družabne igre in igre s pravili

Otroci se v zadnji fazi predoperacionalne stopnje vključujejo v družabne igre z vrstniki. Med predoperacionalno stopnjo je otrokovo sodelovanje v družabnih igrah omejeno z njegovo nesposobnostjo prevzeta perspektive drugega otroka (ibid).

Konstruktivske igre

Otrok po četrtem letu starosti v igri z različnimi materiali vedno bolj izraža organiziranost in se približuje realnosti (ibid).

Igra na višjih razvojnih stopnjah

Na predoperacionalni stopnji otrokom igra predstavlja realnost (ibid).

Pozitivno pri Piagetevi teoriji je, da je otroke vzel resno; od njih je zahteval reševanje posebnih problemov (zlasti tistih, ki jih je vzel s področja znanosti), navajal je dokaze, da lahko na vsaki stopnji prepoznamo isto organizirano strukturo, na kateri temelji širok razpon miselnih operacij. Piagetevo teorijo spremljajo tudi nekatere slabosti. Stopnje za doseg drugih oblik sposobnosti – na primer umetnika – ostajajo ob Piagetevi določeni obliki mišljenja prezrte (Gardner, 1995: 56).

Empiriki, ki so natančneje raziskali Piageteve trditve so ugotovili, da sicer Piagetov splošni oris razvoja ostaja zanimiv vendar vrsta podrobnosti v njem ne drži. Posameznik prehaja z ene razvojne stopnje na drugo mnogo bolj nesunkovito in postopoma, kot je razlagal Piaget; pravzaprav najdemo le malo tistih jasnih razmejitev med posameznimi stopnjami, o katerih je pisal (in zaradi katerih so njegove teoretične trditve pritegnile toliko pozornosti). Tako večino nalog, ki naj bi po njegovem zahtevale konkretne operacije, lahko rešijo tudi otroci v predoperativni starosti, vendar v eksperimentalno paradigmo uvesti različne prilagoditve. Sledeč po dokazih lahko otroci ohranjajo število, dosledno razvrščajo predmete in opustijo egocentrizem že pri treh letih – teh ugotovitev pa Piageteva teorija nikakor ne napoveduje niti ne dopušča. Čeprav je Piageteva podoba dejavnega, raziskujočega otroka naletela na pozitiven odziv, nam Piaget kaj malo pove o ustvarjalnosti, ki je vodilno gibalno znanosti, kaj šele o izvirnosti, ki je v umetnosti in na drugih področjih človeške ustvarjalnosti zelo cenjena (ibid 57–58).

Postoralna faza se začne, ko se ravnotežje, ki je bilo vzpostavljeno v oralni fazi, poruši. Glede na starost je to med drugim oz. tretjim in šestim letom starosti. Godina (1991: 85) je po Parsonsu to opredelila kot analno krizo. Od otroka se namreč prične zahtevati večja avtonomnost in samostojnost. Glavno dogajanje v tej fazi je še v diadi mati-otrok.

Eriskson opredeli, da se tretja kriza v predšolskem obdobju pojavi med tretjim in petim letom. Takrat se otrok že seznani z etničnimi pravili in jih sprejema. Začeti mora živeti po njih, zato jo Erikson poimenuje kriza odgovornosti oz. vesti. Eden izmed najpomembnejših dosežkov pozitivne razrešitve te krize je razvoj odgovornosti in etičnosti pri otroku, saj se mora ta naučiti ločevati med infantilnimi željami in odgovornostjo za svoja dejanja. Nauči se opazovati samega sebe in odločati na podlagi samoopazovanj (Ule, 2008: 58).

Freud med četrtem in šestim letom starosti opredeli falično fazo. Otrok pri igri s svojim spolnim organom doživlja ugodje, vendar si ga ne razlaga erotično. Pojavita se Ojdipov kompleks pri dečkih in Elektrin kompleks pri deklicah (Babšek, 2009: 136).

Godina (1991: 90) po Parsons opredeli Ojdipovsko fazo. Le-ta zajema starost otrok med petim in šestim letom. V tej fazi v otrokovo socialno polje vstopijo tudi drugi družinski člani – bratje, sestre, oče. To dejstvo razbije model diadnega socialnega sistema iz prejšnjih dveh socializacijskih faz. Temeljni problem te faze je prehod iz diadnega v kvartalni tip socialnega sistema. V tej fazi je v ospredju identifikacija z družino, s svojim spolom, svojo generacijo in z identifikacijo staršev nasproti otroku. Izoblikovanje super-ega predstavlja najpomembnejši rezultat razrešitve Ojdipovske krize (ibid: 96).

Srednje in pozno otroštvo

Zupančičeva (2004: 10) srednje in pozno otroštvo opredeli kot obdobje, ki traja med šestim letom in začetkom pubertete. Kompare (2007: 208) piše, da je v tem obdobju telesna rast počasnejša in da se večja telesna moč. Izkušnje otrokom omogočajo, da izboljšuje fino in grobo motoriko. Otroci začnejo razvijati odnose med vrstniki se oblikujejo prijateljske vezi, ki dobivajo zanje pomen. Obseg in trajanje pozornosti se povečuje, spominski obseg se izboljšuje. Govor je vedno bolj realističen in sestavljen iz zahtevnejših stavkov, besednjak se širi, otrok pridobi sposobnost za igranje besednih iger. Oblikuje tudi samopodobo in samospoštovanje. Poveča se mu introspekcijska sposobnost.

Četrto Freudova fazo poimenujemo latenca in traja od sedmega leta do začetka pubertete. Libido v tej fazi preide v stanje mirovanja in se pretvori v družbeno vrednoteno dejavnost. Izniči se Ojdipov kompkes in se dokončno oblikuje super-ego. Otrok se poistoveti s starši (Babšek, 2009: 137).

Četrta pomembna stopnja razvoja identitete po Eriksonu je kriza ustvarjalnosti., ki se ujema z otrokovim zgodnjim šolskim obdobjem med sedmim in enajstim letom. To obdobje se opira na razvoj otrokovih znanj in sposobnosti. Označuje ga nasprotje med občutki zadovoljstva s svojim delom in občutki svoje neuspešnosti (Ule, 2008: 59).

Mladostništvo

Po svojem pomenu mladost obsega obdobje, ko mlad človek ni več otrok, ni pa še priznan kot odrasel. Mladost se v primerjavi z otroštvom razlikuje po neodvisnosti in samostojnosti pri mladostnikovih dejanjih in odločitvah. Mladostnik svojo neodvisnost lahko potrdi le pred drugimi odraslimi. Pri tem se od njega zopet zahteva, da se ujema s pričakovanji odraslih, ki so zanj pomembni, zato bo tudi njegovo vedenje pogojeno s predstavami odraslih o neodvisnosti, odraslosti in zrelosti z namenom, da bo priznan. Čeprav je v obdobju mladosti večja neodvisnost od pedagoških in starševskih avtoritet večja, je še vedno omejena in vsebuje številne (prikrite) oblike socialnega nadzora. Ravno tako te kot otroke tudi mladostnike sili v podobne oblike identifikacije in v ponotranjenje socialne moči in avtoritet. Na vzpostavitev mladosti, kot posebnega življenjskega obdobja med otroštvom in odraslostjo, je bistveno vplivala prav institucija obveznega šolanja otrok in podaljševanja šolanja. Šola je v sodobni družbi prevzela prevladujočo funkcijo nad odraščajočimi mladimi ljudmi. Otroštvo se je tako začelo razlikovati od mladosti, skupno pa jima je ostalo to, da sta obe življenjski obdobji označevali človekovo nedoraslost, zasnovano na ekonomski odvisnosti in nadzoru ter odvisnosti od staršev ali šolskih institucij (Ule, 2008: 50–51).

Znotraj mladosti danes razlikujemo več značilnih obdobj, ki se časovno vrstijo po naslednjem značilnem zaporedju:

- klasična mladost oz. adolescenca (14–18 let) – mladi imajo pretežno status srednješolcev, dijakov, vajencev;
- podaljšana mladost (19–24 let) – obdobje visokošolskega in univerzitetnega študija;
- predodraslo obdobje (25–29 let) – obdobje prehoda v ekonomsko in socialno neodvisnost: v zaposlitev, kariero, lastno družino (ibid: 126).

Socialno so mladi odrasli tisti, ki imajo številne znake odraslosti, a ne bistvenih. Ti otroci živijo v izvorni družini in jih ekonomsko podpirajo starši ali družba – so pasivni opazovalci družbenih razmer brez posebne aktivne vloge. Pogosta značilnost mladih odraslih so prehodi npr., ko mladi zapustijo dom staršev in se vrnejo čez nekaj mesecev, zapustijo šolo in se spet vključijo vanjo čez nekaj časa, najdejo si delo, ki ga lahko vsak hip izgubijo itn. (Ule, 2008: 242).

Genitalna faza po Freudovi opredelitvi traja od pubertete do popolne telesne, spolne in osebne zrelosti. Libido pozornost preusmeri na razvoj medosebnih odnosov. Zadovoljitvene potrebe so povezane z odnosom. Objekt libida tako postane druga oseba – partner (Babšek, 2009: 137).

Po Eriksonu je zadnja, peta faza odločilna za razvoj identitete. To je doba adolescence in krize identitete v adolescenci. Po njegovem mnenju je adolescenca odločilna doba v razvoju identitete človeka. Za krizo identitete v adolescenci je po Eriksonu značilno nasprotje med potrditvijo identitete sebstva, razvojem ugodne samopodobe in difuzijo identitete, umik, beg pred potrditvijo identitete. Označujejo jo intenziven razvoj duševnih in telesnih sposobnosti in večja pričakovanja družbe glede dejanj, odločitev in načinov sprejemanja socialnih vlog (Ule, 2008: 58).

Odraslost

Obdobje odraslosti traja v primerjavi z otroštvom in mladostništvom najdlje. Kompare idr. (2006: 148) jo razdelijo na tri obdobja.

- Zgodnja odraslost (od začetka adolescence do 40–45 leta)

V tem obdobju je čas za trajna ljubezenska razmerja, za vzpostavitev telesne in psihične intimnosti. S staranjem imamo vedno manj prijateljev, vendar so ta prijateljstva globlja.

- Srednja odraslost (od 40–45 leta do 65 leta)

Upadanje natančnosti vida. Zmanjša se reakcijski čas. Mnogi odrasli, ki so hkrati tudi starši, doživljajo v tem obdobju dogodke, ko otroci zapustijo dom zaradi študija, službe ali poroke. To je za njih zelo stresno.

- Pozna odraslost (po 65 letu)

Postopen in počasen upad delovanja telesnih organov. Postopno upada spomin.

1.1.3 Socializacija

Življenjski potek človeka spremlja tudi proces, ki ga imenujemo socializacija. Ta poteka od posameznikovega rojstva do smrti in je zanj zelo pomembna. V tem procesu se posameznik uči življenja v skupnosti, vedenjskih vzorcev, veščin, oblikuje si stališča. Pri tem pa prevzema različne vloge, npr. v družini, v vrtcu, službi, v šoli. V nadaljevanju bomo izpostavili nekaj teoretikov in njihovo opredeljevanje socializacije.

Poštrak poda o socializaciji slednjo misel: »Človek obstaja le kot biološki organizem. Socializira se prek pomembnih drugih, ki mu dajo vse potrebne podatke. V tem smislu se posameznik od družbe do družbe tudi razlikuje po vsakokratni kulturi. Po tistem, kar mu »naložijo« pomembni drugi kot njihovo popotnico, njihove izkušnje, njihovo tradicijo, znanje, vedenje, verovanja, interpretacije, razlage, spomine, lastne dosežke znanosti, umetnosti, religije« (Poštrak, 2002: 262).

Musek in Pečjak (2001: 246) socializacijo opredelita kot: »Proces učlovečenja oziroma nastajanja človeka kot družbenega bitja.« Nadaljujeta, da socializacija traja od rojstva do konca življenja. Otroštvo in mladost opredelita kot najpomembnejša obdobja za socializiranje.

Poštrak (1994:338) v svojem članku navaja Haringa, ki pravi: »Nekateri deli človekovega obnašanja niso kulturno pogojeni; človek se ne nauči, kako prebavljati hrano ali kako uravnati utrip srca. Nauči pa se vzorcev govorjenja, ravnanja, prilagajanja okolju, vseh oblik obnašanja, ki so povezane z življenjem z drugimi ljudmi«.

»Socializacija pomeni namreč po eni strani občevanje med ljudmi, po drugi prebujanje zavesti o lastni osebnosti in po tretji ponotranjenje kulturnih vsebin. Vse troje je neločljivo in prav to omogoča integracijo zgodovinskega sistema kot celote« (Makarovič, 1986: 115).

Primarno in sekundarno socializacijo opredeli tudi Parsons (Haralambos, 1999: 330). O primarni socializaciji pove, da se nanaša na socializacijo v zgodnjem otroštvu, ki se odvija predvsem v družini. Vključuje dva temeljna procesa: ponotranjenje družbene kulture in strukturiranje osebnosti. Do sekundarne socializacije pride v kasnejših letih, ko je družina manj vpletena in večji vpliv uveljavljajo drugi dejavniki (vrstniške skupine, šola).

Poštrak navaja terciarno socializacijo: »Terciarna socializacija zajema procese, ki se odvijajo po končanem izobraževanju. Socializacijski procesi se ne končajo do konca življenja in posameznik se vseskozi in na razne načine srečuje z normami in vrednotami družbe in do njih vzpostavlja tak ali drugačen odnos, ki je (ali pa tudi ni) v skladu z njegovo družbeno vlogo in statusom« (Poštrak, 1994: 331).

Mead je v svoji teoriji dokazoval, da posamezniki v procesu prevzemanja vlog razvijejo koncept »jaza«. Razlikoval je dva vidika jaza »socialnega« in »individualnega«. »Socialni jaz« oz. »družbeni jaz« je definicija sebe v specifični družbeni vlogi – tvorijo ga pričakovanja in predstave drugih o posamezniku. »Individualni jaz« oz. »osebni jaz« je mnenje o sebi kot celoti in je nezaveden. »Osebni jaz« je reakcija na »družbeni jaz«. »Jaz« se izgraja z reakcijami drugih na nas in z načinom, kako si jih interpretiramo. Predstave o »jazu« se naučimo v otroštvu. V njenem razvoju Mead vidi dve glavni stopnji, ki ju imenuje »play« in »game« stopnja. »Play« stopnja je igra vlog otrok, ki niso njihove vloge. Otrok prevzame vlogo, se dela, da je nekdo drug in tako se razvija ideja jaza. Druga je »game« stopnja. Otroci nase začnejo gledati z vidika različnih udeležencev (Haralambos, 1995: 900).

Če povzamemo, bi lahko rekli, da je socializacija v Meadovem smislu tvorba predstav o družbi, kopičenje védenja in znanj o tem, kaj naj bi družba bila. Pri tem lahko pričakujemo sprejemanje in ponotranjanje tvorb in predstav, a ne v celoti. Prve predstave in védenja o družbi so tiste, ki jih posameznik dobi v svoji skupnosti. Vsak posameznik si jih po svoje interpretira. Le-teh popolnoma natančno in v popolni celoti ne moremo posredovati naprej. Razlog je v jeziku in komunikacijskih sredstvih. Zato Poštrak na tem mestu vključi mnenje Bergerja in Luckmanna, da popolna socializacija v antropološkem smislu ni mogoča (Poštrak, 1994: 329).

Po mnenju Poštraka: »Socializacija kot splošen pojem predvideva abstraktno opredelitev procesa »učlovečenja« človeškega bitja skozi procese, v katerih skozi posamezne stopnje posamezno bitje prevzame vzorce obnašanja in vsega drugega, kar sestavlja tkivo fenomena, imenovanega družba« (Poštrak, 1994: 338). V nadaljevanju izpostavi pojem inkulturacije in pravi, da se vsako človeško bitje »nauči« sestavin, ki sestavljajo tkivo določene kulture dane skupnosti ljudi. Lahko rečemo, da inkulturacija pomeni seznanjanje z nakopičenim znanjem, z vedenji, oblikami življenja, ustvarjalnosti itd., toda do določene mere (ibid).

Če malo razmislimo, ugotovimo, da na potek socializacije vplivajo družina, vrstniki, mediji, spol, vrednote in vrtec oz. šola. Po pregledu literature smo ugotovili, da strokovnjaki socializacijske različno opredeljujejo. Po navadi se opredelitve zgoščajo okoli naslednjih nekaj vidikov: spol, družina, šola, vrstniki, vrednote.

V nadaljevanju bomo nekaj dejavnikov opredelili in s tem pokazali njihov vpliv na socializacijo.

Spol

V zvezi z opredeljevanjem pojma posameznika Mauss navaja dva izraza. *Personne* ali oseba označuje notranjo naravo posameznika, *personnage* ali osebnost, pa označuje posameznika v odnosu do drugih, tudi v pomenu »igranja vlog« (Poštrak, 2002: 249).

Za spol Haralambos (1999: 589) navaja izraza moški in ženski. Namenjena sta temu, da se opredelijo nekatere razlike med moškim in žensko, le-te so biološko določene. Razlika je tudi v različnih vedenjih, pričakovanjih in dejavnostih, ki so v družbi za moški in ženski spol sprejete in določene.

Po opredelitvi Barletove (1995: 60–66) je spol družbeno konstruiran. Vedenja, ki se ga naučimo v socializaciji, prisvajamo s kulturo družbe, kateri pripadamo, toda socializacija za oba spola ne poteka enako.

Barle in Počkar (1995: 157) spol kot družbeno kategorijo razdelita na tri sestavine – spolno identiteto, spolno vlogo in spolni značaj. Spolno identiteto opredelita, kot zavedanje lastnega spola in odziv nanj. Spolno vlogo opredelita kot status in vedenje, ki ga moški in ženska izvajata v družbi glede na svoj biološki spol, spolni značaj pa kot različne lastnosti, ki jih moški in ženska imata in pripadajo izključno moškemu oz. ženskemu spolu.

Družina

Družina je osnovna institucija zasebnega življenja, kjer se oblikuje večina za ljudi pomembnih socialnih odnosov. Od vseh socialnih skupin, v katerih živimo, se družina loči po tem, da nas v našem vsakdanu poziva k temu, da se odzivamo nanjo in na potrebe njenih članov. Družina

je, po eni strani, primarna skupina, katere člani so sorodstveno, čustveno in solidarnostno povezani. V tem smislu je družina kraj neposredne, intimne solidarnosti, kjer se zadovoljujejo primarne potrebe njenih članov. Po drugi strani pa je družina socialna skupina, ki ji nalagajo določene formalno legitimizirane in neformalne norme in pričakovanja glede vedenja in življenja družinskih članov. Družina se ohranja kot navidezno samostojna psihosocialna skupnost, ki naj bi jo označevale predvsem notranje povezave njenih članov, njen notranji življenjski svet. Ta vsakdanji družinski svet je podvržen številnim pritiskom in pogojevanjem, ki jih ljudem nalaga potek vsakdanjega življenja (ritem menjav različnih temeljnih opravil, npr. delo, nakupovanje, poraba, prosti čas, učenje, priprava na delo). Pri tem se njeni člani srečujejo s protislovnimi vedenjskimi premisami in socialnimi vlogami. Družba potrebuje ljudi, ki poznajo vsaj minimum čustvene stabilnosti, saj brez ega človek ne more neovirano opravljati kompleksnih delovnih in drugih nalog. Tu pa je družina njen stabilizacijski dejavnik osebnosti. Družina tako postaja vse bolj socializacijska enota za vse člane in ne le za otroke. Otroci v njej doživljajo začetke družbenega oblikovanja, odrasli pa v njej utrjujejo in vzdržujejo temeljno strukturo odnosov do družbe in do samih sebe ter s tem ponotranjajo takšno strukturo identitete, ki čim bolj ustreza socialni realnosti. Tudi otroci od staršev terjajo določeno resocializacijo. V svoji vlogi osnovne institucije v sferi zasebnosti in porabe družina opravlja dve pomembni funkciji: biosocialno reprodukcijo, ki zadeva rojstvo in vzgojo otrok, in individualno, psihosocialno reprodukcijo odraslih družinskih članov. K družbenim nalogam družine namreč ne sodi le rojevanje otrok, temveč tudi njihova ustrezna vzgoja in pomoč v poklicni kvalifikaciji ter promociji v življenju. Sodobna družina vedno več ekonomskih sredstev in psihološke energije vlaga v odraščanje otrok in od njih tudi več pričakuje. S tem je povezano tudi prehajanje vzgojnih vzorcev družine od tradicionalnih avtoritarnih k vzorcem, ki podpirajo otrokovo individualnost in osebni razvoj; gre za partnerski odnos med starši in otroki. Nekdanjo vzgojo k konformnosti in h konvencionalnim normam obnašanja zamenjuje vzgoja h konkurenčnemu individualizmu in reflektivni avtonomnosti. Tudi te spremembe niso lahke in od staršev zahtevajo dodatne napore, kar daje starševstvu vedno težjo in odgovornejšo nalogo. Skozi ta razvoj (učenje vlog, skupno delovanje, kakovost odnosov itn.) se razvijata zaupanje in vzajemnost (Ule, 2008: 81–84).

Vrtec

V Beli knjigi o vzgoji in izobraževanju je zapisano: »Dolžnost vzgojiteljev in vrtcev je, da otrokom dajejo vrednostna vodila, jih osebno formirajo, jim nudijo pomoč in dajejo oporo, ko je potrebno, jih vzgajajo tako, da bodo usvojili delovne navade, in jih usmerjajo na njihovi poti s ciljem doseganja avtonomnega, samostojnega in odgovornega posameznika. Pri tem je v javnih vrtcih potrebno spoštovati in slediti vrednotam, ki so v državi skupne in ki nikogar ne privilegirajo ali izključujejo« (Krek, 2011: 29).

Kurikulum za vrtce je nacionalni dokument. Ta dokument na eni strani spoštuje tradicijo slovenskih vrtcev, na drugi pa – z novejšimi teoretskimi pogledi na zgodnje otroštvo in iz njih izpeljanimi drugačnimi rešitvami in pristopi – dopolnjuje, spreminja in nadgrajuje dosedanje delo v vrtcih. V Kurikulu za vrtce so poleg temeljnih načel in ciljev predšolske vzgoje prepoznavna tudi spoznanja, da otrok dojema in razume svet celostno, da se razvija in uči v aktivni povezavi s svojim socialnim okoljem, da v vrtcu – v interakciji z vrstniki in odraslimi – razvija lastno družbenost in individualnost. Kurikulum poudarja sam proces predšolske vzgoje, na celoto interakcij in izkušenj, iz katerih se otrok v vrtcu uči. Tako kurikulum vključuje tudi številne pogoje in ovire, ki omogočajo in onemogočajo uresničevanje zapisanega kurikula, kot tudi široko polje tako imenovanega prikrita kurikula (Kurikulum, 2009: 7).

V zadnjem času se pogosto pojavlja trditev, da starši svojih otrok ne vzgajajo več. Institucije zato prevzemajo tudi to vlogo. Otroci danes v pedagoške institucije prihajajo z različno stopnjo socializiranosti. Današnji otroci se morajo naučiti učiti se živeti in delovati v zelo različnih resničnostih vključno, z virtualno. Starši jih ne morejo socializirati za eno samo področje. Svoje otroke morajo skupaj s pedagoškimi institucijami, naučiti, kako razvijati in krepiti osebno integriteto in notranjo odgovornost, da se bodo lahko znašli v resničnem svetu. Današnje življenje otrok obremenjujeta skoraj neprestani nadzor s strani odraslih in njihova natančna navodila in priporočila (Juul, 2008: 34–35).

1.2 Vzgoja

Vzgoja je kompleksen pojem, za katerega ni recepta. Vsak otrok je individuum in vsakega otroka ne moremo vzgajati z istim vzgojnim pristopom. Tudi isti vzgojni pristop v različnih situacijah ni vedno pravi. Naloga vzgojitelja v vrtcu je, da v vsaki situaciji pristopijo k otroku in skrbijo za njegov celostni razvoj. V nadaljevanju nas bodo zanimale opredelitve vzgoje nekaterih avtorjev.

»Vzgoja je izjemno kompleksen pojem in ena tistih ključnih dejavnosti, pri katerih vzgojno-izobraževalnemu sistemu ne sme spodleteti, saj je po eni strani povezana s prenašanjem skupnih vrednot, norm, navad in prepričanj na mlajše generacije, po drugi strani pa so ustrezna vzgojna ravnanja in odnos vzgojiteljev do otrok pogoj uspešnega poučevanja in prenašanja znanja« (Krek, 2011: 28–29).

Otrok v zgodnjem otroštvu potrebuje občutek varnosti in sprejetosti, le-tega si lahko pridobi v čustveno pozitivnem ozračju, ki mu ponuja primerne objekte identifikacije ter mu s tem daje možnost podreditve avtoriteti prvih skrbnikov (Kroflič, 1997: 18).

Do skrivanja avtoritete v vzgoji pride takrat, ko poskušamo, zavestno ali nezavedno avtoriteto preprosto odpraviti. Ker je v vzgoji poglavitni vzrok nastanka avtoritete otrokova potreba po podrejanju, se vzgojiteljeva težnja po ukinitvi avtoritete ponavadi konča tako, da se avtoriteta potlači, postane nevidna (nezavedna), s tem pa se ji poveča moč njenega vpliva ter zmanjša možnost upora (ibid: 18).

Verbinc v Slovarju tujk opredeli pojme »avtoriteta«, »avtoritaren«, »avtoritativen«. Po njem pomeni »avtoriteta« veljavo, ugled, vpliv, oblast, (pre)moč. Loči tudi pojma »avtoritaren« in »avtoritativen«, za katera je značilna skupna zahteva po pokorščini in oblastnost, vendar je po njegovem poudarek pomena pojma »avtoritaren« na nasilnem, samovoljnem, poudarek pojma »avtoritativen« pa na veljavi, ugledu, pristojnosti, splošni priznanosti in odličnosti v čem. Z avtoriteto se označuje poseben odnos. Avtoriteta je neenakovreden odnos, v katerem nadrejeni pol določa vsebino odnosa in teži k temu, da bi podrejeni pol ta vsebinska določila uresničeval in jih (bolj ali manj zavestno svobodno) sprejel za svoja. S pojmom avtoriteta

označujemo tudi moč, ki nekemu dejavniku omogoča vpliv na druge predvsem brez uporabe očitne prisile (ibid: 14).

Vrste avtoritete (glede na opredelitev izvora avtoritarne moči):

- pozicijska avtoriteta izvira iz položaja v vzgojno-izobraževalnem procesu, ki jo simbolizirajo posebni atributi, kot so kateder, redovalnica;
- karizmatična avtoriteta je utemeljena na učiteljevih osebnostnih kvalitetah – znanje, izkušnje, osebna zavezanost poklicu –;
- notranja avtoriteta je tisti del osebnosti, v katerem so zapisane norme, načela (vest, nadjaz);
- anonimna avtoriteta je spretno prikrita oblika vplivanja na otroka, ki jo označujemo s pojmom manipulacija (Kroflič, 1999: 56–57).

Bolj ko je avtoriteta anonimna, večja je njena moč. Vsaka učinkovita vzgoja temelji na avtoriteti. V permisivnih, prijaznih vzgojnih konceptih se avtoriteta prikrije, ne pa odpravi. Do skrivanja avtoritete in povečevanja njene moči v vzgoji lahko pride nehote ali povsem zavestno. Nehote takrat, ko starši ali vzgojitelji v iskreni želji, da bi otroka čim manj omejevali, spregledajo, da se je avtoritarno razmerje med njim in otrokom zgolj potlačilo, zavestno pa v tistih vzgojnih konceptih, ki izkoriščajo moč prikritih vzgojnih dejavnikov, kot so nadzor nad vzgojno okolico in manipuliranje z otrokovo potrebo po sprejetosti in ljubezni. Avtoritete iz vzgoje ne moremo odpraviti, lahko pa vplivamo na njeno obliko. Prevladujoči koncepti pedagoške avtoritete so:

- apostolska avtoriteta – značilna za klasično patriarhalno vzgojo;
- prikrita avtoriteta vzgojnega okolja – značilno za permisivno pedagoško gibanje;
- nastajajoči koncept samoomejitvene avtoritete, ki v največji meri omogoča podporo obema sklopoma otrokovih razvojnih potreb: potreb po varnosti in sprejetosti in potreb po postopnem rahljanju avtoritarne navezanosti in osvobajanju (ibid: 58–59).

V širšem smislu je po besedah Pedičeka (1992: 163) vzgoja v širšem pomenu določena kot fenomenološka kategorija, v ožjem pomenu pa pomeni dejavnost, ki razvijanja posameznikovih psihofizičnih sposobnosti in oblikovanja njegovega pogleda na svet. Širše pojmovanje vzgoje povzroča mnogo zapletov, predvsem zato, ker je to tisto pojmovno

področje, ki ga danes vse bolj označujemo s sintagmo »vzgoja in izobraževanje«. Pediček opozarja, da je treba vzgojo kot pojavnost razlikovati od vzgoje kot dejavnosti.«.

Medveša (1991: 114) pravi, da ne smemo pozabiti, da je v vzgojnem procesu otrok prisoten kot aktivni udeleženec; ki v tem procesu otrok svoje potrebe in (s tem) zahteva določeno aktivnost vzgojiteljev, staršev ali drugih. Isti avtor pravi, da je vzgoja vedno normativna, vedno ji za nekaj gre, vendar pa naj se ne bi ozirala le na končne cilje, ampak tudi na posameznika, na otroka; na njegove potrebe, podedovane lastnosti, na edinstvenost njega samega. Cilj vzgoje, pravi Medveš (ibid), naj ne bi bil doseganje točno določenih vedenjskih vzorcev, ampak vzpostavitev kriterijev, po katerih se otrok lahko samostojno odloča.

Kroflič (1997: 17) se sprašuje, če je vzgoja lahko tudi manipulacija. Kaj pravzaprav je manipulacija in kaj jo loči od (moralne) vzgoje. Odgovor išče v vzgojitelju kot veznemu členu vzgojne komunikacije. On je po njegovem tisti, ki določa vzgojne cilje, obliko in vsebino komunikacije. Sodobni koncepti naj bi težili k postopnemu ukinjanju vodenja posameznika, k odpravi manipulacije, »k pripravi posameznika na to, da si bo sposoben sam začrtati vzgojne cilje in razvijati lastno osebnost. S tem, pa tesnost zveze med vzgojo in manipulacijo postaja eden ključnih ovir za doseganje ključnih ciljev, kot so razvoj kritičnega mišljenja, ustvarjalnosti in avtonomne in odgovorne osebnosti« (ibid).

Pomembno je kateri vzgojni stil si starši izberejo pri vzgoji njihovih otrok. V nadaljevanju bomo opredelili koncepte oziroma vzgojne stile s katerimi se srečamo pri vzgoji.

1.2.1 Stili vzgoje

Pri procesu vzgajanja otrok odrasli uporabljamo različne metode vzgajanja. Naj omenimo nekatere izmed njih: nagrade, pohvale, spodbujanje, obljube, prepovedi, kazni, preprečevanje, prepričevanje, zgled itd. Metode so značilne za tri najbolj znane koncepte vzgajanja.

Poznamo tri osnovne koncepte, ki so še danes prisotni v pedagoški teoriji in praksi (Čuk in Lesar, 2009: 135):

- represivni, avtoritarni vzgojni stil;
- permissivni vzgojni stil;

- interakcijski ali avtoritativno vzgojni stil.

1.2.1.1 Represivni, avtoritarni vzgojni stil

Represivni vzgojni stil je značilen za patriarhalni tip družinske vzgoje in za vse tiste vzgojne koncepte, ki temeljijo na predpostavki, da je osnovna naloga vzgoje na otroka prenesti moralna pravila, norme, vrednote in načine vodenja, ki so uveljavljena v družbi. Ko bo otrok sprejel pravila, bo postal člen obstoječe družbe (Čuk in Lesar, 2009: 135).

Kroflič takšen model opredeljuje kot kulturno-transmisijski model moralne vzgoje. Otrok je soočen z neodgovorno določenimi moralnimi zahtevami, s pravilnimi vedenjskimi vzorci in z življenjskimi resnicami kot objektivnimi dejstvi. V kulturno-transmisijem modelu vzgoje so otrokove pritožbe brez pomena, saj je vzgojitelj zastopnik družbenega reda in ve, kaj je prav in resnično (Kroflič, 1997: 26–27).

»Otrokova narava je bila pojmovana kot nepopolna, nedorasla, obremenjena z izvirnim grehom. Naloga vzgoje je zato bila, da omeji moč grešne in pokvarjene narave s trdo represijo« (Čuk in Lesar, 2009: 135).

Avtoritarni vzgojni slog ima negativen vpliv. Čuk in Lesarjeva pravita, da pri posamezniku ne razvija spretnosti odločanja, odgovornega vedenja in upravljanja samega sebe, povzroča zamerljivost in upornost, ne razvija spretnosti sodelovanja, spoštovanja drugih. Posamezniki postanejo pohlevni, okorni, prestrašeni, agresivni in nestrpni do šibkejših (ibid: 135–141).

Juul (2008: 40) piše, da takšen vzgojni slog označujejo čustvena distanca, toga pravila in premajhna prilagodljivost individualnim otrokovim potrebam. S tem vzgojnim stilom starši, skrbniki oz. vzgojitelji v posameznikih vzbujajo strah, razvijajo se negativne socialne kompetence, nadpovprečno se poveča nevarnost agresije.

Poštrak (2003: 30) represivni model vodenja označi kot tistega, ki je osredotočen na kaznovanje. Torej otroka ali skupino kaznujemo za neprimerno ravnanje. Kaznovanje otroku pri razvijanju samoomejitvenega jaza ne pomaga.

V primeru avtoritarnega vodenja Poštrak ga imenuje ukazovalno ne dogovorni način vodenja je razgovor ne dogovoren, ni vzpostavljen in komunikacija je mimobežna. Odrasli daje navodila ali ukaze otroku kateri nima možnosti za oporekanja. Uspešnost reševanja problema je na strani odraslega. Ukrepi in kazni v primeru nespoštovanja navodil ali ukaza so ne dogovorjeni. Kazen otrok sicer sprejme, vendar je ne sprejme kot dogovorjene niti kot posledico nespoštovanja dogovora. Saj dogovora pri tem ni bilo. Bilo je samo navodilo in zahteva. V tem okoviru so vloge jasno določene in različne, vendar so vsiljene (ibid).

Musek (v Resman, 1999: 54) navaja avtoritarni pristop k vzgoji in izobraževanju. Opredeli, da ima ključno vlogo vzgojitelj, ki usmerja in posreduje znanje. Otroci imajo vlogo sprejemnika. Kot vrednote opredeljuje red, disciplino, izpolnjevanje dolžnosti (moralni in delno potenčni tip vrednot). Samopodoba in identiteta sta vnaprej sprejeti, identiteta je prevzeta. Kot osebnostne značilnosti navaja višjo stopnjo avtoritarnosti, odvisnosti, potrebe po socialnemu odobravanju itd..

1.2.1.2 Permisivni vzgojni stil

Pogosto se nam zdi prav, da otroka vzgajamo tako, kot odrasli mislimo, da je prav. Zagovorniki permissivnega vzgojnega stila se s tem ne strinjajo. Le-ti menijo, da na ta način, ne damo otrokom možnosti, da se razvijejo tako kot bi se lahko, oziroma da zatiramo in omejimo njihove potenciale in interese. Ta vzgojni stil je med vsemi za otroka najmanj vsiljiv, sej temelji na prepričanjih, da je najbolje neomejevati otrokov razvoj, da je otrok sam sposoben spreminjati svoje vedenje, da je prisila nad otrokom omejitev njegovih ustvarjalnih potencialov in individualnosti, da je kazen napad na otrokovo avtonomijo, da pravila ogrožajo otrokov vsestranski razvoj. Agresivno vedenje razlagajo kot posledico otrokovega notranjega nemira. (Čuk in Lesar, 2009: 142–149).

Kroflič permissivni model opredeli kot model prijazne vzgoje. Pri oblikovanju vzgojnega koncepta je potrebno izhajati iz otrokovih razvojnih potreb. Izvira iz zavedanja, da je uporaba nasilnih metod neučinkovita. Zahteva, da naj se otrok vede spontano, svobodno in naj občuti učenje kot igro, da naj sam ugotovi, kaj je primerno za njega in od njega pričakuje okolica. Otroci se ne odlikujejo s samostojnostjo, ustvarjalnostjo in notranjo moralnostjo, ampak do skrajnosti razvijejo potrošniško egoistično miselnost in bolešno narcistično odvisnost od

zunanjih potrditev, ki jim jih posreduje socialno okolje, kadar uspešno igrajo primerne vloge. Motiv morale je zunanji. Takšen način vzgoje ni usmerjen v razvoj otrokovih osebnostnih potencialov, ampak v iskanje ustreznih vzgojnih metod in pozitivno podkrepitev zaželenih vedenjskih vzorcev (Kroflič, 1997: 28–30).

Za permissivni vzgojni stil je značilen model prikrite avtoritete vzgojnega okolja. Takšen način vzgoje otroka ne utesnjuje. Vzgoja je v tem kontekstu mogoča le kot popolno nadzorovanje, česar pa otrok nikoli ne sme opaziti (ibid: 62–63).

Pri svobodni vzgoji imajo starši z ozirom na upoštevanje pravil in izpolnjevanje norm do otrok minimalne zahteve. Otrokom ne pomagajo pri tem, da bi se naučili strukturirati svoje življenje in si postavljati meje. Otroci, ki so bili vzgajani v svobodnem slogu, ne znajo nadzorovati odzivov, imajo slabše razvite kognitivne sposobnosti in družbeno odgovornost in so nerezeli glede svoje neodvisnosti (Juul, 2008: 40).

V primeru otroka, torej otroka v vrtcu, bi permissivni pristop pomenil, da se osredotočamo na tista njegova ravnanja, ki jih ocenimo kot sprejemljiva zanj, za druge in za vrtčevski sistem, kot neogrožujoča zanj, za druge in kot ugodna za navezovanje stikov in odnosov z ostalimi udeleženci (vrstniki, vzgojitelji, starši itd.). Otroka ali skupino vseskozi podpiramo v razvijanju in utrjevanju ustreznih oblik ravnanja, torej v izgrajevanju ustreznih strategij (pre)živetja. Ne osredotočamo se torej na kazen za neustrezna ravnanja, temveč podpremo ustrezne oblike. Vendar to ne pomeni, da ukrep o kršenju dogovorov ni predviden, dogovorjen in razviden. (Poštrak, 2003: 30)

Laissez-faire oz. laissez-passer, – vsedopuščujoča oblika vodenja, ki jo Poštrak v nadaljevanju imenuje kot ne dogovorno ne ukazovalen pristop, se je pojavila kot svojevrsten odziv na avtoritaren pristop. Udeleženci se pogovarjajo, vendar se ne dogovarjajo o skupnem početju. Otroci govorijo z voditelji o marsičem, ne pa o njihovem skupnem početju, zato tudi odgovornost ni določena in je odsotna. Udeleženci ne čutijo odgovornosti za svoje ravnanje, saj ni bilo dogovorov o tem. Ukrepi, kazni in sankcije ne morejo biti predvidene. Vloge so nejasne. Odrasli ne ravnaajo kot odgovorne osebe, ki so dolžne kompetentno vzgajati otroke. Otroci in mladostniki lahko prevzemajo vloge in naloge staršev (ibid: 31).

Musek (v Resman, 1999: 54) navaja permissivni pristop k vzgoji in izobraževanju. Opredeljuje ga kot, da ima učenec ključno vlogo. Le ta sam izbira in usmerja svoje učenje. Svoboda učenca kot posameznika je maksimalna, minimalna je zunanja prisila. Znanje je površno, je neodvisno s pomanjkanjem ambicij, vztrajnosti in samodiscipline. Vrednote so hedonske – uživanje, svoboda. Identiteta je zmedena. Kot osebne značilnosti opredeljuje več življenjskih problemov, več občutljivosti na pritiske, več notranje praznine in dezorientacija.

1.2.1.3 Interakcijski ali avtoritativni vzgojni stil

V avtoritativni vzgoji prevladujejo vrednote, ki se navezujejo na enakost, svobodo in hkrati na odgovornost. Za ohranjanje teh vrednot družina izbira pravo ravnotežje med popustljivostjo in elementi avtoritarnosti. V družinah je veliko svobode, vendar ta ni brez omejitev, upoštevajo se potrebe in želje posameznikov, vendar se ne dopušča njihovo zadovoljevanje na račun drugih (Kompore, 2007: 157).

Samooomejitvena avtoriteta je značilna za demokratični stil vzgoje. V procesu vzgajanja se avtoritete ne moremo zanemariti. Kljub temu da vzpostavljamo demokratični odnos, po demokratičnih načelih, ne moremo rešiti problema avtoritete. Tudi, če odrasli avtoritete do otrok ne želijo izraziti, jo le-ti zaradi potrebe po sprejetosti in varnosti izsilijo in se podredijo avtoriteti. Koncept samooomejitvene avtoritete omogoča podporo obema sklopoma otrokovih razvojnih potreb: potreb po varnosti in sprejetosti ter potreb po postopnem rahljanju avtoritarne navezanosti in osvobajanju. Prva izmed nalog avtoritete je, da se vzpostavi čustveno stabilen in pozitiven odnos med vzgojiteljem in gojencem. Spodbujati moramo širitev otrokovih socialnih stikov z vrstniki in drugimi osebami. Tudi otrokovo sposobnost moralnega razsojanja in avtoriteto moramo postopoma preusmerjati na moralna pravila in le-to tudi spodbujati. Podpirati moramo otrokovo moralno in mišljenjsko osamosvajanje s spodbujanjem samostojnega iskanja ustreznih etičnih rešitev, hkrati pa omejevati vpliv lastnih modelov reševanja moralnih problemov na otroka. Otroka postopoma vključujemo v procese dogovarjanja in odločanja o skupnih pravilih bivanja in reševanja problemov (Kroflič 1999: 68–69).

Avtoritativni slog vzgoje odlikujejo toplina, angažiranost, čvrsta in razumna pravila ter odprta, dvosmerna komunikacija. Izkazalo se je, da prav ta slog prispeva k razvoju čustveno uravnovešenih, trdnih in socializiranih ljudi (Juul, 2008: 40).

Pri demokratični obliki vodenja je razgovor dogovoren. Udeleženci v razgovoru se pogovarjajo o skupnem početju, se slišijo in tudi upoštevajo. Pogovori in dogovori se nanašajo tudi na dogovore, kako v določenih situacijah ravnati. Načrtovanje dejavnosti je skupno in pri tem odgovornost obojestranska. Toda odgovornost odraslega je drugačna od odgovornosti otroka. Jasno in natančno je razvidno, da je nekdo starš/vzgojitelj/socialni delavec itd., nekdo pa otrok itd. Dogovorjen in razvidno opredeljen je tudi ukrep ob nespoštovanju dogovorjenega in to za udeležene, vseh strani. Otroka, ki je aktiven udeleženec v reševanju njegovega problema/težave/stiske, ima do uspešnega reševanja problema globok osebni odnos, ker se je sam odločil za spremembo, ker je bilo ravnanje obojestransko odgovorno dogovorjeno, pri čemer so bile jasno razvidne vloge vseh udeležencev. Prav tako se dogovorjen in jasno določen ukrep pojmuje in sprejema kot upravičen in ustrezen. Postrak demokratično obliko vodenja imenuje dogovorni pristop (Postrak, 2003: 31).

Kroflič avtoritarni stil vodenja opredeli kot procesno-razvojni model moralne vzgoje. Analizira se fenomen avtoritete. Aktivna vloga otroka v vzgojnem procesu na načelu obojestranske komunikacije med njim in vzgojiteljem se lahko začne uveljaviti šele takrat, ko pedagogi in psihologi začnejo poudarjati pomen otrokovega neoviranega presojanja, domišljijskega snovanja in moralnega odločanja za optimalen razvoj osebnostnih potencialov. V kurikulum so vključeni strokovni delavci, starši otroka in otroci. Takšen stil vodenja staršev in strokovnih delavcev otroku omogoča doživetje sprejetosti in varnosti, hkrati pa postopno spodbuja osamosvajanje in rahljanje navezanosti na vzgojitelja. Vzgoja ni usmerjena na oblikovanje vnaprej določenih vedenjskih vzorcev, temveč si za cilj postavi podpiranje otrokovih potencialov in razvoj moralnega razsojanja (Kroflič, 1997: 31–34).

Musek (v Resman, 1999: 54) opredeljuje demokratični pristop k vzgoji in izobraževanju. Le-ta temelji na ravnotežju med individualno svobodo in prilagajanjem skupini »delitev moči«. Dogovarjanje glede odločanja je demokratično. Znanje in kritičnost sta vsestranska, poudarjen je smisel za skupinskost. Vrednote, ki so značilne so strpnost, solidarnost, pluralizem. Identiteta je dovršena. Osebnostne značilnosti opredeli kot višji nivo kognitivnega in moralnega

presojanja, refleksivno namesto impulzivnega odločanja, višji nadzor, večje samospoštovanje, višja storilnostna motivacija in višje zmožnosti za vzpostavljanje.

Avtonomni pristop opredeli Musek (ibid. 54). Piše, da učenec v veliki meri sam sprejema odgovornost za svoje učenje. Učitelj ima nalogo, da učence vodi k večji učinkovitosti in samodisciplini. Znanje je poglobljeno, značilno je, da so osebe kreativne, samodisciplinirane in se ne ozirajo na druge ljudi. Vrednote so ustvarjalnost, svoboda in odgovornost ter dosežki individualizem. Identiteta in osebnostne značilnosti so opredeljene kot pri demokratičnem pristopu. Identiteta je dovršena. Osebnostne značilnosti opredeli kot višji nivo kognitivnega in moralnega presojanja, refleksivno namesto impulzivnega odločanja, višji nadzor, večje samospoštovanje, višja storilnostna motivacija in višje zmožnosti za vzpostavljanje.

Pri vseh treh stilih vzgoje potekajo drugačni odnosi med otroci in odraslimi. V nadaljevanju bomo za vse tri vzgojne stile opredelili odnose med starši in otroki in med otroki in vzgojitelji.

1.2.1.4 Odnos starš – otrok

Vzgoja in družinski odnosi pomembno vplivajo na oblikovanje posameznikovega vedenja in osebnosti. Vpliv se kaže v vseh pomembnejših področjih v življenju (Musek in Pečjak, 2001: 248). Otrokova prva vzgojiteljica in učiteljica je mama. Tako je opredeljen odnos med otrokom in mamo. Le-ta vzgojno moč črpa predvsem iz čustvene bližine (ljubezni) in otrokovega nagnjenja k posnemanju. Vzgojna vloga matere je pomembna, vendar ni odločilni člen družinske vzgoje. Le-ta je oče. On mora poskrbeti, da se bo v hiši vedelo, kdo je gospodar in koga je treba brezpogojno ubogati. Avtoriteto, ki prevladuje v tem vzgojnem stilu, Kroflič imenuje apostolska avtoriteta (Čuk in Lesar, 2009: 136).

Ručigajeva pravi, da represivno vzgojo oziroma strogo vzgojo uporabljajo starši, ki ta način vzgajanja vidijo kot edini pravi. Značilno za ta stil je, da starši pri vzgoji uporabljajo nadzorovanje, prepovedi, omejitve in zapovedi. Starši so do svojih otrok kritični, jih obsojajo, jim pridigajo, moralizirajo, opozarjajo, zapovedujejo in otroke ustrahujejo. Nekateri starši uporabljajo tudi fizično kazen. Če otrok zahteve ne izpolni, starši nastopijo strožje in posledica tega je, da se jih otrok boji. Starši otroka, ki ne izpolni zahteve pogosto kaznujejo.

Kazen izvršujejo v fizični ali psihični obliki, kar pomeni, da je to lahko tepež, vpitje in kreganje otroka, poudarjanje tistega, česar sam ne zmore najbolje. Kot kazen jim lahko prepovejo tisto, kar ima otrok rad, kar mu je prijetno. Otroke starši lahko tudi žalijo to pomeni, da o sebi dobi informacijo, da je npr. len, neumen, poreden. Otrok se posledično tudi sam vidi takšnega. Starši običajno niso zadovoljni z vedenjem in dejanji njihovih otrok (Ručigaj, 2012: 20). Avtorica nadaljuje, da otrok običajno ne ve, zakaj starši tako postopajo in zakaj od njega zahtevajo določene stvari. Otrok zahtevano izvrši zaradi staršev in kazni, ki sledi, če ne dela po navodilih staršev. Pri tem torej otrok ne pozna vzroka za takšno odločitev in zapomni si le kazen (ibid: 21).

Ručigajeva navaja, da otrok, ki je vzgojen s strogo oz. avtoritarno vzgojo, postane vodljiv, se popolnoma podredi in nima svoje volje. S takšno vzgojo potlačimo lastno voljo, lahko vodljivega človeka. Tak človek se tudi v odraslosti pretirano prilagaja drugim. Kritika in graja otroku dajeta sporočilo, da je nesposoben. Posameznik ima lahko probleme pri delu, pri komunikaciji z drugimi osebami, prevzema krivdo za vse, tudi tisto, kar so povzročili drugi in sam ni sposoben najti rešitve. Uporen otrok, z močnejšo osebnostjo posameznike v svoji okolici kritizira, jih ustrahuje in se z njimi prepira. Velikokrat otrok reagira z nasiljem (ibid:22).

Musek (2001, 248–249) opredelita avtoritarno družino, v kateri vladajo avtorski odnosi. Vodja je oče, ki ga morajo drugi družinski člani družine brezpogojno ubogati.

Kroflič (1999: 64) piše, da je danes permissivni vzgojni stil tisti, ki pomeni odsotnost očeta in pretirana popustljivost matere, ki je rezultat občutka krivde. To otroku daje lažen občutek svobode. Mati svoje avtoritete ne more prenesti na vzgojiteljico. Pri tem bomo izpostavili dva razloga. Otrok se svoje navezanosti na materino avtoriteto ne zaveda, občutek svobode pa mu preprečuje dojemati smiselnost podrejanja zunanjim zahtevam.

Ručigajeva povzame druge strokovnjake z mislijo o popustljivi oz. permissivni vzgoji, ki pravijo da se ta izvaja zato, da otrok ne doživlja neugodja, je vzgajan brez pravil in smernic ter mu je vse dovoljeno. Otroku se vsi v vsem prilagajajo, mu je vse dovoljeno in o vsem odloča sam (Ručigaj, 2012: 22–23). Avtorica nadaljuje, da otrok odrašča s tem, da misli, da morajo drugi vse narediti tako, kot si zamisli on, po drugi strani pa dobiva informacijo, ki

kritizira njegovo osebnost. Zato je razvajen, njegova samopodoba pa je slaba. Otrok, ki je močna osebnost in je vzgojen s strani staršev s popustljivo vzgojo, odraste v človeka, ki ne upošteva in ne spoštuje drugih in ni vaje reda. Zanj bodo vedno pomembne le njegove pravice in koristi, ostali bodo morali to upoštevati. Pomembni so mu le tisti ljudje in toliko časa, dokler ima od njih koristi. Njegovi bližnji morajo upoštevati to, kar je pomembno njemu (ibid: 25).

Pri demokratičnem stilu vzgoje starši postavljajo meje smiselno in utemeljeno, nikoli pa le-te niso ponižujoče za otroke. Pri spoštovanju le-teh so starši vztrajni. Meje in pravila postavljajo, spreminjajo jih glede na otrokovo zrelost, razvoj, njegove sposobnosti, zrelost in stopnjo samostojnosti. S tem vzgojnim stilom otroka vzgajamo v samostojno in odgovorno osebo. Pogovor in razgovori med starši in otroci temeljijo na dogovarjanju. Ko je dogovor dosežen, vsi tako starši kot tudi otroci, prevzamejo odgovornost, da se ga bodo držali obojestransko (Kompore, 2007: 157).

1.2.1.5 Odnos vzgojitelj – otrok

Kroflič navaja, da je vzgojiteljeva avtoriteta tisto, kar vzgojo šele omogoča, ampak jo hkrati za vzgojo samostojne osebnosti tudi bistveno ovira. (Kroflič, 1997: 16). »Vzgoja je bolj ali manj načrtno vodenje gojenca v smeri zgleda (cilja), ki ga postavlja vzgojitelj. Avtoriteta je izvor moči, ki jo potrebuje vzgojitelj, da bi vodil razvoj gojenčeve osebnosti v zaželeni smeri. Če je cilj vzgoje čim večja osvoboditev gojenca v smislu povečanja njegove samostojnosti, ustvarjalnosti in avtonomnosti, se avtoriteti kot mediju vzgojnega vplivanja ne more preprosto izogniti« (ibid: 130).

Čukova in Lesarjeva (2009: 135) opredelita, da avtoritaren način vzgoje zagovarjajo vzgojitelji, ki imajo prepričanje, da je s postavljanjem pravil vedenja in nepopustljivostjo pri uresničevanju le teh ter s kaznovanjem in nagrajevanjem mogoče doseči vedenje, ki je zaželeno in za katerega je merila postavil vzgojitelj.

Vzgojiteljevo trmasto vztrajanje na neločljivi meji med njim in otroci privede do nezmožnosti vzpostavitve osebnega odnosa. Otrok torej nima pravice, da dvomi v kompetentnost vzgojitelja. Komunikacija med vzgojiteljem in otrokom je v tem primeru enosmerna.

Vzgojitelj posreduje informacije, opredeli primerne vzorce vedenja, otroci pa mu morajo slediti. Otroci so uspešni, če vestno in natančno reproducirajo znanje in spoštujejo vnaprej opredeljena moralna pravila in rituale. Opredeljen pristop pri otrocih spodbuja poslušnost, odvisnost od vzgojitelja, otroke spodbuja, da storijo vse, da bi vzgojitelja zadovoljili (Kroflič, 1999: 60–62).

Čuk in Lesarjeva opredelita odnos med vzgojiteljem in otrokom pri permisivnem vzgojnem slogu kot takšen, ki temelji na vzpostavljanju primernega odnosa med vzgojiteljem in vzgajancem, pri čemer je otroku dopuščena velika mera svobode, da sam spregovori in odloča o svoji vzgoji. Zagovorniki predstavljajo minimalno stopnjo vzgojiteljevega posredovanja, minimalno vzgojiteljevo moč in kontrolo (Čuk in Lesar, 2004: 141–149).

Vzgojitelj se ne okorišča z dokazovanjem lastne avtoritete. Zaradi potrebe po ljubezni se bo otrok sam oklenil njegovega lika. Vzgojitelj naj kaznuje otroka, otrok se ne rodi pokvarjen, ampak ga pokvari neprimerno socialno okolje in napačna vzgoja. Temeljni pogoj pravilne vzgoje je strog nadzor na otrokovo življenjsko okolico, iz katere je potrebno izločiti vse, kar bi lahko nanj škodljivo vplivajo, vključno z neprimernimi osebami, ki bi jih otrok lahko posnemal. Končni cilj je otrokova zavezanost avtoriteti vesti. Tudi vzgojiteljica ne more uspeti kot »nadomestna mati«. Zanj je pomembno, da v takem primeru zasede strukturno mesto pomembnega Tretjega. Edino ta vloga ji zagotavlja učinkovitost, poleg tega pa ta pozicija omogoča najoptimalnejši razvoj otrokovih osebnostnih potencialov. Vzgoja je v tem kontekstu mogoča le kot popolno nadzorovanje, česar pa otrok nikoli ne sme opaziti. Vzgojitelj naj bi poskrbel za čim ugodnejše okoliščine otrokovega razvoja in njegovo pridobivanje izkušenj. J. J. Rousseau priporoča disciplino naravnih kazni. Ne vzgojitelj, temveč posledice dejanj naj bi otroku sporočale, kaj je prav in kaj ne, hkrati pa bi predstavljale tudi element kaznovanja. Kazni so prisotne v okolju, ki ga vzgojitelj vnaprej zrežira otroku. Vzgojitelj izvaja nekatere izmed naslednjih oblik kaznovanja: samopomilovanje, valjenje krivde na učence, žrtvovanje, manipuliranje, čustveno odmaknjenost, sklicevanje na otrokov občutek krivde, napad na otrokovo vedenje. Vzgojitelj sicer lahko sprejema odločitve o sprejemljivem in nesprejemljivem, a se sam tega pogosto ne drži (Kroflič, 1999: 62–65).

Pri demokratičnem vzgojnem stilu Gordon zagovarja dejstvo, da je v odnosu vzgojitelj – otrok pomemben jezik sprejemanja. Gordon ga opiše kot jezik, s katerim vzgojitelj otroka sprejema, mu pokaže, da ga sprejema in mu omogoči, da se sprejema tudi sam. To otroku omogoča, da razvije primerno samozaupanje in postane samostojen (Gordon, 1999: 45).

Po Krofliču (1997: 33–34) vzgojni pristop, značilen za procesno razvojni model moralne vzgoje v didaktičnem smislu, vključuje: zahtevo po obojesmerni komunikaciji med vzgojiteljem in vzgajancem; strategijo fleksibilnega načrtovanja kurikula, ki temelji na uvidu prepletanja načrtovanih in nezavednih elementov v vzgojni komunikaciji in v katerega bodo vključeni vsi akterji – strokovni delavci, vzgojitelji, starši in učenci (vzgajanci); vzgojni odnos, ki bo otroku omogočil sprejetost in varnost, hkrati pa postopno spodbujanje otrokove (gojenčeve) težnje po samoosvajanju in »trganju« navezanosti na vzgojitelja; vzgojo, ki ni usmerjena na oblikovanje vnaprej določenih vedenjskih vzorcev; podporo tistih otrokovih potencialov, ki omogočajo postopno oblikovanje avtonomne moralnosti.

Transfer je pojav, ki med vzgojiteljem in otrokom omogoča uspešen stik. Vzgojitelja postavi v vlogo osebe vredne zaupanja in ji dodeli avtoriteto. Otrok zaradi transfera zaupa vzgojitelju in želi slediti njegovi avtoriteti. Ovira pri tem je, da dokler otrok ne bo odpravil slepe vere v nezmotljivost vzgojitelja, ne bo sposoben lastnega mišljenja, vrednotenja in odločanja (Kroflič, 1997: 69).

Otroštvo je zelo pomembno obdobje, ki nas zaznamuje za vse življenje, zato je še posebej pomembno, da odrasli spoštujemo otroka in njegovo otroštvo (Čačinovič Vogrinčič, 2013: 15–23).

Loremanova definicija spoštovanja otroštva pomeni, da je otrokom potrebno zagotavljati temeljne življenjske potrebe, kot jih zapišeta Deklaracija Združenih narodov o otrokovih pravicah (1959) in Mednarodna konvencija Združenih narodov o otrokovih pravicah (1989); spoštovati otrokov čas, še posebno sedanost; spoštovati otrokovo uživanje otroštva; spoštovati otrokove odnose z drugimi; spoštovati otrokov prispevek družini in družbi; spoštovati otrokovo individualnost in različnost; spoštovati in sprejeti otrokove spretnosti in sposobnosti. Kodele in Mešl opredelita seznam, ki je namenjen otrokom, je vir moči, je tudi izhodišče za delo pri razvoju soustvarjanja in utemeljevanja koncepta delovnega odnosa in

izvirnega delovnega projekta pomoči, ki sta postavljena v spoštovanju otroštva. Spoštovanje otroštva je dragocena tema, ki jo moramo prepoznati in varovati ter spoštljivo ravnati in razločiti od običajnega, pogosto nespoštljivega ravnanja z otrokom (ibid).

Spoštovanje otroštva sestavljajo tri načela (Šugman Bohinc, 2011: 28). Prvo načelo govori o varovanju otrok. Odrasli otroke varujemo, da bi jih lahko podprli. Otrok ne smemo pustiti samih, saj se ne morejo zaščititi pred revščino, zlorabo, izključenostjo, pred poniževanjem, neuspehi in nemočjo. Drugo načelo govori o podpori otrokom. Pravica otrok je, da se počutijo varne in takrat potrebujejo podporo. Otrokovo rast in učenje moramo odrasli podpreti. Najpomembnejša podpora je ljubezen odraslega. Tretje načelo poudarja, da je otroke potrebno pustiti na miru. Odrasli imamo nalogo prepoznati, kdaj se moramo umakniti, stopiti korak nazaj in dovoliti otroku, da doživi otroštvo na svoj način. Otroci potrebujejo varnost in tudi dovolj varne svobode, da oblikujejo interakcijo s svetom na svoj način.

Loreman zapiše dolg seznam ovir, ki otežijo ali onemogočijo spoštovanje otroštva. Iz zapisa ovir je jasno, da so ovire povsod. Življenje ni oblikovano po meri otroka, glas otroka ni predviden. Seznam je dolg: kulturne vrednote in verovanja, vpliv medijev, strokovnjaki za otroke in starševstvo, psihološke teorije, individualizem tega časa, tradicija, tehnologija (Šugman Bohinc, 2011: 23).

1.3 Svetovalno delo v vrtcu

1.3.1 Svetovanje, svetovalni odnos, svetovalno delo

Najprej nas bodo zanimala opredelitve pomenov besed svetovanje, svetovalni odnos in svetovalno delo.

V ožjem pomenu besede svetovanje pomeni osrednjo dejavnost, najpogostejši in tudi najbolj neposreden način pomoči otrokom. To je vrsta pomoči, ki jo svetovalni delavec izpeljuje s posameznimi otroki, v majhnih skupinah, oddelki ali v večjih skupinah otrok. Posvetovanje je sodelovanje s starši, vzgojitelji, vodstvom vrtca in drugimi, ki jim je v ospredju skrb za otroke, imajo nanje vpliv ter jim je pomembno njihovo delo in razvoj. Koordinacija je proces, pri katerem svetovalec prevzema pobudo pri upravljanju in vodenju posameznikovih aktivnosti, vezanih na njihovo življenje in delo (Resman, 1999: 70).

Svetovalni odnos je temeljno izhodišče svetovalne delavce v vrtcu. Je poseben strokovni odnos, ki temelji na dogovoru z vsakim posameznim udeležencem. S pomočjo omenjenega odnosa svetovalna služba vzpostavlja, razvija in vzdržuje soočanje in sodelovanje vseh udeležencev v projektu pomoči oz. v projektu sodelovanja. Pri tem si prizadeva, da vzdržuje odprte možnosti za stalno vzpostavljanje in razvijanje mreže pomoči in sodelovanja svetovalne službe z vsemi udeleženci. Odgovornost svetovalne službe je, da s svoje strani vedno korektno vzpostavlja in vzdržuje svetovalni odnos z vsemi udeleženci v vrtcu (Čačinovič Vogrinčič, 2008: 8).

Dr. Resman (1999: 110) o svetovalnem odnosu pravi, da je to odnos med svetovalcem in svetovancem, pri katerem svetovalec nakazuje možne odgovore na dileme, vprašanja, ravnanja, ki se postavljajo kot alternative, med katerimi svetovanec izbira in se odloča za najustreznejšo. Za izbrano pot svetovanec sam sprejema tudi odgovornost.

V vrtcu se svetovalna služba vključuje v procese dogovarjanja, sodelovanja, povezovanja in pobude. Vedno si prizadeva za jasno in strokovno opredelitev problema oz. vprašanja, da prepozna in ustvarjalno ter kritično presega pristranosti in konfliktnosti vseh udeleženi v

projektu pomoči in sodelovanja. Vzpostavi dogovor in sporazum, ki temelji na razvidnosti mej, vlog in odgovornosti (Čačinovič Vogrinčič, 2008: 16).

Filozofijo vrtčevskega svetovalnega dela predstavljajo stališča in pogledi na svetovalno delo z otrokom v vrtčevskih okoliščinah in pogojih. Le-to je osnova celotnemu svetovalnemu učinkovanju, tista splošnost, ki usmerja delo svetovalnega delavca tudi v posamičnih konkretnih situacijah. Svetovalno delo je pomembno pri sodelovanju s starši in strokovnimi delavci, zunanjimi strokovnjaki in službami ter drugimi, ki sestavljajo otrokovo fizično in socialno okolje ter vplivajo na njegov razvoj. Svetovalno delo v vrtcu ne sme postati svetovalnica za starše. Pojem svetovanje nima ene same interpretacije. Enkrat se lahko razume ožje, kot interpersonalni proces, neposredna pomoč ene osebe (svetovalca) drugi osebi (svetovancu, klientu), npr. osebno svetovanje, drugič pa je pojem uporabljen širše, tudi tako, da se opredelijo organizacijski okviri, kjer se posameznikom ali skupini ponuja pomoč, npr. svetovalna služba v vrtcu. Osebnega svetovanja otrokom ni brez poznavanja splošnih značilnosti in posebnosti razvoja posameznika, vrtčevskega svetovalnega dela pa ni brez poznavanja posebnosti v razvoju otroka in poznavanju vrtca ter vrtčevskih procesov (Resman, 1999: 63–69).

1.3.2 Svetovalna služba v vrtcu

Temeljni vzgojno-izobraževalni cilj vrtca in temeljni cilj svetovalne službe v vrtcu je optimalni razvoj otroka ne glede na spol, socialno in kulturno poreklo, veroizpoved, narodno pripadnost ter telesno in duševno konstitucijo. Svetovalna služba v vrtcu pomaga in sodeluje z namenom, da bi bili vsi posamezni udeleženci v vzgojno-izobraževalnih ustanovah čim bolj uspešni pri uresničevanju vseh zastavljenih vzgojno-izobraževalnih ciljev. Njena temeljna naloga je, da se na podlagi svojega posebnega strokovnega znanja preko svetovalnega odnosa in na strokovno avtonomni način, vključuje v kompleksno reševanje pedagoških, psiholoških in socialnih vprašanj vzgojno izobraževalnega dela v vrtcu. Le-to udejanja s tem, da pomaga in sodeluje z vsemi udeleženci v vrtcu in tudi z ustreznimi zunanjimi ustanovami. Svetovalna služba je strokovni sodelavec, ne pa strokovni servis vrtca (Čačinovič Vogrinčič, 2008: 5).

Svetovalna služba v vrtcu je pri svojem delu avtonomna. Ne glede na mišljenje ali pričakovanja drugih v vzgojno-izobraževalni ustanovi, je njena dolžnost, da posreduje

korektna strokovna mnenja. O načinih svojega dela odloča sama. Svetovalna delavka ima pravico in dolžnost odkloniti vse naloge in zadolžitve, ki so v nasprotju s strokovnimi načeli dela ali poklicnim etičnim kodeksom. Težave, ki zadevajo posameznika ali skupine si prizadeva reševati na obeh ravneh, neposredno s posameznikom na individualni ravni in posredno na ravni konteksta. Za otroka v vrtcu je najpomembnejši kontekst oddelčna skupina, v okviru katere se pod vodstvom vzgojiteljev odvija vsakdanje vzgojno–izobraževalno delo. Zato je za svetovalno službo še posebnega pomena uspešno sodelovanje prav z vzgojitelji pa tudi z zunanjimi strokovnimi sodelavci, tako s svetovalnimi delavci drugih strokovnih profilov iz sosednjih vrtcev oz. šol kot s strokovnimi sodelavci iz ustreznih drugih ustanov. Svetovalna služba z vodstvom sodeluje pri samem načrtovanju, vzpostavljanju in vzdrževanju ustreznih pogojev za varno ter spodbudno vzgojno–izobraževalno okolje (ibid: 8–9).

Delo svetovalne službe v vrtcu je usmerjeno k fleksibilnemu prilagajanju vrtca tako splošnim kot posebnim potrebam otrok v vrtcu. Svetovalna služba v vrtcu sodeluje pri vzpostavljanju optimalnih pogojev za razvoj in učenje vseh otrok v vrtcu in v tem istem temeljnem okviru tudi otrok s posebnimi potrebami. V projektu prilagajanja vrtca otrokovim posebnim potrebam z nosilcem individual(izira)nega programa (praviloma vzgojiteljem) sodeluje kot koordinator, ki v ta namen spodbudi in poveže vse potrebne strokovne moči za pripravo, izvedbo in spremljanje individual(izira)nega programa. Svetovalna služba se v samo načrtovanje, izvedbo in spremljanje individual(izira)nega programa vključuje v skladu s svojo strokovno usposobljenostjo. Delo svetovalne službe opravljajo svetovalni delavci, ki so psihologi, pedagogi, socialni delavci, socialni pedagogi in defektologi. Vsi so strokovno usposobljeni za opravljanje svetovalnega dela. Ker predstavljajo Programske smernice: Svetovalna služba v vrtcu (Čačinovič Vogrinčič, 2008) predstavljajo koncept (doktrino) svetovalnega dela v vrtcu, ponujajo vsakemu posameznemu svetovalnemu delavcu ne glede na njegov strokovni profil samo najširši skupni okvir za konkretno delo. Naloga vsakega posameznega svetovalnega delavca pa je, da v skladu s svojo strokovno usposobljenostjo in glede na posebnosti ter vsakokratne potrebe vrtca in vseh udeleženih v njem, s pomočjo »Programskih smernic« vsakokrat znova izbere prioritete naloge in jasno opredeli svoj posebni strokovni delež oz. prispevek svetovalne službe v vrtcu (ibid: 17–18).

1.3.3 Temeljna vrsta dejavnosti, področja dela

Čačinovič Vogrinčičeva (2008: 14–15) piše, da se svetovalna služba vključuje v kompleksno reševanje pedagoških, psiholoških in socialnih vprašanj v vrtcu preko treh osnovnih vrst dejavnosti. Le-te so med seboj pogosto povezane in prepletene. Dejavnost pomoči, razvojne in preventivne dejavnosti ter dejavnosti načrtovanja in evalvacije. Dejavnost pomoči zajema vse dejavnosti, naloge in projekte svetovalne službe, ki so odgovor na potrebo po pomoči udeležencev v vzgojno-izobraževalnem delu v vrtcu. Obsegajo najrazličnejše neposredne oblike dajanja pomoči posamezniku ali skupini, kakor tudi vrsto posrednih strokovnih aktivnosti, ki so potrebne znotraj ali zunaj vrtca. Razvojne in preventivne dejavnosti svetovalne službe so del razvojnih nalog vrtca. Za preventivne oblike dela svetovalne službe je pomembno, da niso usmerjene le neposredno na posameznika ali skupino, temveč se praviloma usmerjajo tudi na odstranjevanje ovir in vzpostavljanje ustreznih pogojev v vzgojno-izobraževalnem okolju. Dejavnosti načrtovanja in evalvacije se prepletata z nudenjem pomoči kot z razvojnim in preventivnim delom. Pomembne so za operacionalizacijo, vrednotenje in zagotavljanje celostnosti ter kontinuiranosti prispevka svetovalne službe pri reševanju individualnih, skupinskih in drugih kompleksnih vrtčevskih problemov vrtca. Predstavljajo bistven pogoj za kvalitetno opravljeno delo in ustvarjalni razvoj svetovalne službe in vrtca v celoti. Preko teh osnovnih dejavnosti svetovalna služba pomaga vsem možnim udeležencem v vrtcu (otrokom, vzgojiteljem, vodstvu, staršem) in z njimi sodeluje na naslednjih področjih: igra in poučevanje v vrtcu, kultura, vzgoja, klima in red v vrtcu, telesnega, osebnega (spoznavnega in čustvenega) in socialnega razvoja, sprejemanje otrok v vrtec in njihov prehod v šolo ter na področju socialno-ekonomskih stisk.

Področja dela

Med osnovnimi dejavnostmi je za vrtec še posebno pomembno preventivno delo in nanj vezano posredno delo, ki poteka preko sodelovanja in posvetovanja z vsemi udeleženci v svetovalnem odnosu. Osnovna področja dejavnosti svetovalne službe v vrtcu, ki jih kot najbolj uporabna prinaša vsakdanja praksa, pa so: svetovalno delo z otroki, vzgojitelji in pomočniki vzgojiteljev, s starši z vodstvom in z zunanji ustanovami (Čačinovič Vogrinčič, 2008: 18)

Svetovalno delo z otroki

Praviloma je svetovalna služba v vrtcu v manjši meri usmerjena neposredno na otroke. V večji meri otroke nagovarja njihove starše in vzgojitelje. Vseeno pa se v skladu s svojo strokovno usposobljenostjo in posebnimi potrebami tako otrok kot vrtca ukvarja tudi z otroki neposredno (v individualnih ali skupinskih oblikah dela). Nudenje pomoči otrokom v podporo in spodbudo za njihov najboljši možen razvoj, pri uvajanju v vrtec, pri prehodu iz ene skupine v drugo, pri prehodu v drugi vrtec in pri prehodu v šolo, pomoč otrokom s težavami, ki izvirajo iz socialnega okolja, s težavami v prilagajanju in sodelovanju v skupini, z razvojnimi težavami in pomoč otrokom s posebnimi potrebami (Čačinovič Vogrinčič, 2008: 18–19).

Svetovalno delo z vzgojitelji in pomočniki vzgojiteljev

Svetovalno delo z vzgojitelji in njihovimi pomočniki je z vidika preventivnega delovanja posebno pomembno. Vključuje posvetovanje, načrtovanje, spremljanje in evalvacijo vsakdanjega življenja in dela v oddelčni skupini. Svetovalni delavec lahko, v okviru možnosti, sodeluje z vzgojiteljem in njegovim pomočnikom pri izvedbi. Vzgojitelj, pomočnik vzgojitelja in svetovalni delavec poznajo otroka vsak iz svojega zornega kota. Pri reševanju vprašanj se posvetujejo in sodelujejo. Skupaj ugotavljajo stanje, zbirajo in analizirajo podatke ter skupaj načrtujejo spremembe in izboljšave (Čačinovič Vogrinčič, 2008: 19).

Svetovanje in posvetovanje z vzgojitelji in njihovimi pomočniki pri načrtovanju programa predšolske vzgoje v oddelku poteka: pri oblikovanju fizičnega in socialnega okolja, pri vsebinski ponudbi dejavnosti v vrtcu, pri izboru in ponudbi didaktičnega materiala, pri izboru primernih oblik in metod dela z otroci, pri organizaciji časa, pri organizaciji počitka in spanja v vrtcu, pri organizaciji in izvedbi hranjenja v skupini, pri vlogi vzgojitelja in načinov komuniciranja z otroki, pri vlogi pomočnika vzgojitelja ipd., o vzgojiteljevih pogojih dela, o prispevkih posameznih udeležencev pri uresničevanju programa v oddelku, o možnostih vključevanja staršev v vzgojno-izobraževalno delo v oddelku, o uspešnih oblikah informiranja in sodelovanja staršev v vrtcu, o timskem delu med strokovnimi sodelavci ipd., pri oblikovanju individualiziranih programov za integrirane otroke s posebnimi potrebami (Čačinovič Vogrinčič, 2008: 19).

Sodelovanje z vzgojitelji in njihovimi pomočniki pri ugotavljanju stanja in evalvaciji vzgojno-izobraževalnega dela v oddelku poteka pri analizi: vzgojno-izobraževalnega okolja v oddelku z vidika prostorskih pogojev, organizacije prostora in didaktične opremljenosti; pogojev za vzgojno-izobraževalno delo z vidika časovne organizacije in »dnevnega režima« v oddelku; komunikacije in interakcij med otroki ter med otroki in odraslimi v oddelku; vzgojiteljevih pričakovanj in njihovega vpliva na njegov odnos z otroki in starši; zadovoljivega upoštevanja posebnosti in drugačnosti otrok pri vzgojno-izobraževalnem delu v oddelku; spremljanje razvoja skupine v oddelku; spremljanje razvoja posameznega otroka v oddelku (ibid: 19–20).

Sodelovanje z vzgojitelji in njihovimi pomočniki pri izvajanju programa za predšolske otroke v oddelku: svetovalni delavec neposredno sodeluje z vzgojiteljem v podporo in pomoč pri uresničevanju programa in njegovih lastnih ustvarjalnih možnosti, sodeluje z vzgojiteljem, ki ima težave pri vodenju skupine, pri obvladovanju otrok v skupini zaradi disciplinskih težav, pri čustvenih, osebnostnih stiskah otrok ipd., vzgojitelju neposredno pomaga pri oblikovanju skupine kot socialne skupnosti, izboljšanju njene klime, spremlja razvoj skupine in posameznega otroka, koordinira vzgojno-izobraževalno delo z otroki s posebnimi potrebami, ki so integrirani v redne oddelke, v skladu s strokovno usposobljenostjo nudi neposredno pomoč pri delu z integriranimi otroki s posebnimi potrebami, sodeluje pri vključevanju in uvajanju novo sprejetih otrok v skupino, sodeluje pri prehodu otroka iz vrtca v šolo, iz oddelka v oddelek, iz vrtca v drug vrtec (ibid: 20).

Sodelovanje svetovalne službe pri strokovnem izobraževanju in usposabljanju vzgojiteljev ter njihovih pomočnikov pri ugotavljanju in analizi potreb po strokovnem izpopolnjevanju, sodelovanje pri načrtovanju, organizaciji in izvajanju raznih oblik strokovnega usposabljanja in izpopolnjevanja v vrtcu (tematska predavanja, urjenje v socialnih spretnostih, tematske in problemske delavnice, vodenje diskusijskega učenja, intervizijskih skupin ipd.), sodelovanje v strokovnih aktivih vrtca, seznanjanje s sodobnimi trendi v vzgoji in izobraževanju, predstavljanje strokovne literature (ibid: 20).

Načini sodelovanja med vzgojiteljem in svetovalnim delavcem

Vzgojitelj ima pomembno vlogo pri izboljšanju svoje komunikacije z otroki v skupini. Odgovornost svetovalnega delavca pri tem je, da pri tem nudi svetovanje oz. posvetovanje, da

se izboljšuje medsebojna komunikacija. Svetovalni delavec se brez vzgojitelja ne more vključevati v delo z otroki. Vzgojitelj ima pomembno funkcijo, saj je nepogrešljivi sodelavec svetovalni službi. On dejansko tudi prvi uresničuje svetovalni program, ker je kot strokovni delavec vrtca vsak dan v neposrednem stiku z otroki v oddelku. To pomeni, da svetovalni delavec z otrokom ne bi smel delati brez vzgojiteljeve vednosti (Resman, 1999: 148)

Sodelovanje med svetovalno delavko in vzgojiteljem je potrebno, ko ima otrok vzgojne težave ali težave, vezane na njegov socialni ali osebni razvoj. Vloga vzgojitelja je, da vpliva na sodelovanje med otroci in je tisti člen, kateremu so starši zaupali otroka. Vzgojitelj vsakodnevno opazuje otroke, jih spoznava, ugotavlja njihove posebnosti, karakterne značilnosti, socialne sposobnosti na način, ki podaja možnost le njemu. Njegove informacije so za svetovalno službo pomembne in nepogrešljive. Vzajemna je potrebnost sodelovanja med vzgojiteljem in svetovalnim delavcem. Tudi svetovalni delavec lahko s pomočjo svojega znanja in izkušenj pomaga vzgojitelju, da otroka razume s tistih vidikov, ki so vzgojitelju nedostopni in mu pomaga s tistimi tehnikami dela, za katere vzgojitelj ni usposobljen oz. jih ne pozna. Pri sodelovanju se je potrebno zavedati, da svetovalni delavec ne sme biti administrator, človek, ki piše različne sezname otrok, ki njemu niso v pomoč in ki niso opredeljeni v letnem delovnem načrtu. Naloga svetovalnega delavca tudi ni, da nadomesti vzgojitelja v skupini, da kaznuje otroka. Brez posebnega razloga in načrta ni naloga svetovalnega delavca, da opazuje otroka. Njegovo delo tudi ni pošiljanje obvestil, ki niso del svetovalnega postopka. Svetovalni delavec naj bo vzgojitelju v pomoč, pri razvijanju metod in tehnik dela z otroki, ki bi vzgojiteljem olajšale delo. Uvajanja svetovalne službe v vrtec si ne bi smeli razlagati kot zniževanje ali oženje vzgojiteljevega strokovnega dela, tudi ne kot prevzemanje nekaterih nalog vzgojiteljev (Resman, 1999: 148–151).

Pri svetovalnem delu v vrtcu se uporabljata sva modela oz. načina sodelovanja svetovalnih delavec z drugimi udeleženci v svetovalnem odnosu. Mi se osredotočamo na sodelovanje z vzgojitelji in njihovimi pomočniki. Poznamo klasični in konsultanski (posvetovalni) model sodelovanja.

Klasični model sodelovanja

Nekateri vzgojitelji so mnenja, da je njihova skrb v vrtcu le skrb za vzgojo otrok, pri tem pa ne uvidijo celotne vloge vrtca v otrokovem razvoju. Na svetovalno službo gledajo kot na

servis, ki naj se ukvarja s tistimi posamezniki, ki to potrebujejo oz. s posebnimi skupinami otrok. Tu bomo opredelili primer klasičnega primera sodelovanja. Bistvo je v tem, da vzgojitelj otroka, s katerim ima težave, pošlje k svetovalnemu delavcu, ta pa mu pomaga in reši njegove težave. Ko je problem navidezno odpravljen, se otrok vrne v oddelk. Pri omenjenem modelu sodelovanja je vzgojitelj distanciran od problemov in vprašanj otroka. V celoti to delo prepusti svetovalni službi, zunanjim ustanovam in staršem.

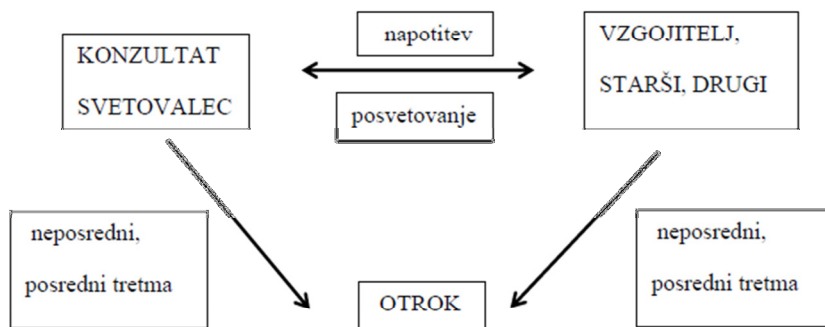
Shematičen prikaz:

Slika 1.3.3.1: Skica klasičnega modela sodelovanja (Resman, 1999: 149).

Konsultanski (posvetovalni) model sodelovanja

Otrokov razvoj je v veliki meri odvisen od njegovega počutja (življenja) v oddelku, od odnosov med vzgojitelji in otroki, zato svetovanje ni učinkovito, če izključimo vzgojitelja. Osnova in utemeljitev konsultskega modela sodelovanja je, da je za otroka v oddelku zadolžen vzgojitelj, svetovalni delavec mu pri delu z otroki stoji ob strani, da bi delo lažje opravljal (Resman, 1999: 152).

Slikav1.3.3. 2: Skica konsultacijskega (posvetovalnega) modela sodelovanja

Bistvo tega modela sodelovanja je, da skrb za otrokovo delo v vrtcu ostaja vzgojitelju, svetovalni delavec pa mu nudi pomoč pri delu. Njuno sodelovanje je pomembno zaradi dejstva, da sta oba strokovnjaka, ki vsak s svojega vidika poznata in spoznavata otroka ter sta mu lahko ob delu v pomoč. Pri reševanju vprašanj pri delu z otrokom spoštujeta znanja in izkušnje drug drugega. Sodelujeta tako, da ugotavljata, analizirata, zbirata podatke,

izmenjavata zamisli od delu in rešitvi dilem, naredita načrt akcije, uresničujeta načrt dela in skupaj ugotavljata tudi rezultate. Pri tem se deli tudi njuna odgovornost. Pomembno pri takšnem sodelovanju je, da se svetovalni delavec ne postavlja v nadrejeni položaj ali pa se vzgojitelj sam ne bo postavljajl v podrejenega. Takšen model sodelovanja je značilen za svetovalce in svetovalno službo, ki ji je uspelo pridobiti zaupanje vzgojiteljev ter se integrirati z vzgojitelji in kolektivom (Resman, 1999: 152–153).

Pričakovanja vzgojiteljev

Svetovalna služba je pomemben člen povezovanja med otroci, starši, vodstvom in vzgojitelji. Za medsebojno sodelovanje je potrebna strokovnost svetovalnega delavca in partnerski odnos, ki temelji na spoštovanju, sprejemanju in zaupanju. Pri delu večkrat ugotovimo, da ni pomembno zgolj to, ampak tudi pričakovanja vzgojiteljev od svetovalne službe.

Potrebno je opozoriti na problem, ki se pojavlja zaradi prevelikih pričakovanj vzgojitelja, ki se pojavlja predvsem v vrtcih, kjer se svetovalna služba še vzpostavlja in kjer vzgojitelji niso seznanjeni z nalogami in možnostmi svetovalnih delavcev. Resman pravi, da se vzgojitelji zavedajo, da svetovalni delavci ne morejo reševati problemov s čarobno palico. Kot najpomembnejši pogoj za plodno sporazumevanje in sodelovanje med vzgojitelji in svetovalnimi delavci opredeli informiranje vzgojiteljskega zbora o naravi dela in realnih možnostih svetovalnih rezultatov. Na drugi strani je uspešnost odvisna tudi od tega, v kolikšni meri so svetovalni delavci strokovno zmožni zadovoljiti potrebe in pričakovanja vzgojiteljev ter jih uresničiti (Resman, 1999: 153–154).

Različna pričakovanja vzgojiteljev glede sodelovanja in nepoznavanje dela svetovalne službe

Sodelovanje vzgojitelja s svetovalnim delavcem je odvisno od vzgojiteljevih pričakovanj. Pričakovanja vzgojitelja, ki pri delu izhaja iz stališča, da je njegovo delo le vzgoja, ostale stvari pa rešuje svetovalna služba, so drugačna od pričakovanj vzgojitelja, ki na svojo vlogo v oddelku gleda širše. Tukaj se lahko pojavi problem prevelikih pričakovanj vzgojiteljev; predvsem tam, kjer se svetovalna služba šele vzpostavlja in tudi vzgojitelji niso seznanjeni z nalogami svetovalnih delavcev. Sodelovanje vzgojitelja in svetovalnega delavca bo dobro, če se bodo njuna pričakovanja ujemala. Zato naj svetovalni delavec vzgojitelje seznani s svojim

konceptom dela in možnostmi nudenja pomoči. Ugotavljanje pogledov vzgojitelja delo svetovalnega delavca, njegovih potreb in pričakovanj vzgojiteljev na eni strani, ter informiranje vzgojiteljev o realnih možnostih svetovanja, je eden najpomembnejših pogojev sodelovanja med vzgojitelji in svetovalnimi delavci. Svetovalni delavci bi morali vzgojiteljem predstaviti svoj program dela, načine reševanja problemov, da bi vzgojitelji vedeli kaj lahko pričakujejo od njih in obratno. Ravno zaradi tega med vzgojitelji lahko pride do prevelikih pričakovanj in nenazadnje razočaranj, ko vidijo, da so njihove predstave drugačne. To lahko privede tudi do tega, da vzgojitelji vidijo svetovalno službo kot breme (Resman 1999, 153–154).

Kalin (2004) pravi, da bi morali svetovalni delavci jasno opredeliti svojo vlogo in jo nenehno pojasnjevati vzgojiteljem in vsem ostalim ter poudarjajo dejstvo, da mnogi problemi zahtevajo intenzivno delo, da rezultate ne moremo pričakovati takoj in da je včasih uspeh že to, da se stanje ne poslabša.

Preobremenjenost vzgojiteljev in svetovalnih delavcev

Vzgojiteljem in svetovalnim delavcem se njihove naloge iz leta v leto kopičijo. Veliko novih nalog so dobili z integracijo otrok s posebnimi potrebami v vrtec, z uvajanjem koncepta nadarjenih in uvajanjem raznih sprememb. Svetovalni delavci morajo poleg individualnega in skupinskega dela oz. svetovanja in pomoči ob raznih osebnostnih, razvojnih in drugih težavah otrok, staršev in nenazadnje tudi vzgojiteljev, opravljati še veliko drugih stvari. Npr. projekti, ki jih izpelje svetovalni delavec, otroci ki potrebujejo posebno pozornost – so otroci s posebnimi potrebami; vodenje statistik itn. Svetovalni delavci tako večino delovnega časa porabijo za take naloge in za administracijo, za individualno in skupinsko svetovanje pa ostane zelo malo časa (Šmalc, 2010: 46–47).

Pogosti krivec preobremenjenost svetovalne službe je tudi vodstvo vrtca. To ima velikokrat napačno predstavo o delu in delovnih nalogah svetovalne službe. Izsledki raziskav kažejo, da kar osemdeset odstotkov dejavnosti, katere ravnatelji vključujejo svetovalne delavce, ne sodijo v opis njihovih nalog po smernicah za šolsko svetovalno delo. Ta dela večkrat obsegajo administrativna dela in dela, povezana z vpisom učencev. V učinkovito delo svetovalne službe vodijo ravno jasno opredeljene naloge in njihovo razumevanje s strani svetovalne

službe. Zaradi nejasnosti v opredelitvi nalog prihajajo do zmanjšane učinkovitosti dela svetovalne službe, zaradi preobremenitve pa celo do sindroma izgorelosti (Vršnik, 2008: 88).

Neustrezna komunikacija

Neustrezna komunikacija med svetovalnim delavcem in vzgojiteljem je tudi eden izmed vzrokov za neuspelo medsebojno sodelovanje. Ovire, ki preprečujejo uspešno komunikacijo so: dominantnost vzgojitelja ali svetovalnega delavca v pogovoru, pasivnost enega ali drugega delavca, distanciranost vzgojitelja ali svetovalnega delavca, uporaba pritiska, pokroviteljsko vedenje in jezik nesprejemanja (Kristančič, 1995).

Svetovalno delo s starši in družinami

Vrtec je za razliko od šole, v prvi vrsti opredeljen kot dopolnjevalec in pomočnik staršem oz. družinam pri zagotavljanju kvalitetnejšega življenja njihovih otrok. Starši zato vrtcem predstavljajo pomembne sogovornike in soustvarjalce. Vrtec in družina se odpirata drug drugemu, pri čemer se je še veliko treba naučiti in na novo opredeliti sodelovanje ter vzajemno spoštovanje. Potrebno je upoštevanje tako zasebnosti, najrazličnejših drugačnosti in posebnosti otrok in družin na eni strani kot tudi upoštevanje strokovne avtonomnosti vrtca. Pomoč vrtcu, pri iskanju in vzpostavljanju novih oblik kvalitetnega dopolnjevanja vrtca s starši oz. družinami, zagotovo predstavlja eno najpomembnejših nalog svetovalne službe v vrtcu. Posebno skrb naj bo s strani svetovalne službe namenja tistim staršem oz. družinam, ki z vrtcem ne sodelujejo (Čačinovič Vogrinčič, 2008: 20–21).

Sodelovanje z vodstvom vrtca

Sodelovanje z vodstvom vrtca je za svetovalno službo, ki pri svojem delu pristopa celostno in kompleksno ter razvojno in preventivno, zelo pomembno. Svetovalna služba sodeluje z ravnateljem in pedagoškimi vodji pri oblikovanju razvojnega programa vrtca, letnega delovnega načrta, pri spremljanju in evalvaciji vsakdanjega življenja in dela v vrtcu, pri razvijanju raznih izboljšav, pri spodbujanju strokovnega izobraževanja in izpopolnjevanja vseh strokovnih delavcev v vrtcu ter pri iskanju kvalitetnih oblik sodelovanja vrtca s starši (ibid: 22).

Sodelovanje z zunanjimi ustanovami

Z vidika strokovne avtonomnosti, celostnega in interdisciplinarnega pristopa je za svetovalno službo zelo pomembno tudi sodelovanje s strokovnimi sodelavci iz ustreznih zunanjih ustanov. Pomembno je, da se v projektih pomoči ali sodelovanja, kadar je treba, zna in zmore obrniti nanje (ibid: 23).

1.3.4 Temeljna načela

Čačinovič Vogrinčičeva (2008: 10) opredeli temeljna načela, ki predstavljajo osnovno orientacijo ali okvir ali profesionalno opravljanje svetovalnega dela v vrtcih.

1. Načelo strokovnosti in strokovnega izpopolnjevanja

Svetovalni delavci v vrtcu morajo delo opravljati strokovno korektno, tj. v skladu s strokovnimi spoznanji in s strokovno etičnimi načeli. Prvo strokovno etično načelo je dobrobit otroka. Strokovni delavec ne sme delati v škodo otroka, ne sme mu povzročati neutemeljenga nelagodja, stisk, zadreg, stresov, ne sme ga stigmatizirati v socialnem okolju. Drugo strokovno etično načelo je prostovoljnost. Vsi udeleženci v vrtcu morajo v svetovalni odnos vstopati prostovoljno. Tretje strokovno etično načelo je zaupanje, ki je pogoj, da se svetovalni odnos lahko vzpostavi. Svetovalni delavci v vrtcih imajo pravico in so se dolžni stalno strokovno izpopolnjevati ter preverjati lastno strokovnost v supervizijskih, intervencijskih in podobnih skupinah.

2. Načelo strokovne avtonomnosti

Svetovalna služba v vrtcu je pri svojem delu avtonomna. Ima pravico in dolžnost odkloniti vse naloge in zadolžitve, ki so v nasprotju s strokovno etičnimi načeli dela. Z vidika strokovne avtonomnosti je pomembno, da se svetovalna služba oz. svetovalni delavec, kadar je treba, zna obrniti na ustreznega strokovnjaka tudi zunaj vrtca.

3. Načelo interdisciplinarnosti, strokovnega sodelovanja in povezovanja

Načelo velja za svetovalno službo v vrtcu, ne glede na število svetovalnih delavcev, ki jo sestavlja. Velja tudi za vse strokovne delavce vrtca. Z namenom dopolnjevanja v svetovalni dejavnosti je smiselno, da se svetovalna služba vrtca povezuje in sodeluje tudi s strokovnimi delavci v ustreznih zunanjih ustanovah.

4. Načelo aktualnosti

Pri svojem delu mora svetovalna služba upoštevati posebnosti posameznega vrtca. Izhajati mora iz vsakokratnih potreb udeležencev, oddelka, skupine.

5. Načelo razvojne usmerjenosti

Delo svetovalne službe je usmerjeno v optimalni razvoj otroka. Neposredno individualno ali skupinsko delo z otroki se dopolnjuje s posebnimi oblikami svetovalnega dela.

6. Načelo fleksibilnega ravnotežja med osnovnimi vrstami dejavnosti svetovalne službe

Program svetovalne službe mora vsebovati vse tri osnovne dejavnosti, ki so dejavnost pomoči, razvojne in preventivne dejavnosti ter dejavnosti načrtovanja in evalvacije. Konkretni izbor dejavnosti znotraj posamezne osnovne vrste dejavnosti je odvisen od strokovnega profila svetovalnega delavca ali strokovnih delavcev in od posebnosti ter vsakokratnih aktualnih in razvojnih potreb vrtca.

7. Načelo celostnega pristopa

Pri svetovalnem delu v vrtcu je pomemben celosten pristop. To pa zato, da se upošteva posameznika kot osebnost v celoti in da se pri obravnavi ne spregleda, da je le-ta s svojim ravnanjem vselej del ožjega in širšega socialnega okolja. Za delovanje svetovalne službe je pomembno, da se vzpostavi in ohranja položaj, ki omogoča stalno in odprto sodelovanje z vsemi udeleženci.

8. Načelo sodelovanja v svetovalnem odnosu

Svetovalna služba si prizadeva, da preko svetovalnega odnosa vzpostavi in vzdržuje pogoje za stalne odprte možnosti sodelovanja z vsemi udeleženci in tudi za medsebojno ustvarjalno sodelovanje udeležencev med seboj v projektih pomoči. Vedno si prizadeva, da sebi in drugim pomaga preseči pristranosti in konflikte na odnosni ravni.

9. Načelo evalvacije lastnega dela

Eden najpomembnejših pogojev profesionalnosti je evalvacija lastnega dela. Bistvo evalvacije je kritična analiza svetovalnega dela, ki sloni na primerjavi načrtovanih ciljev in rezultatov.

1.4 Pogovor z otrokom

Kot dobro prakso pogovora svetovalne delavke z otrokom, bomo navedli na kaj moramo biti pri pogovoru pozorni. Za pogovor si moramo vzeti čas in poslušati, kaj nam otrok pove o svojem svetu. Otroku moramo dati prostor.

— prevzeti držo »ne vedeti« - pripovedna drža

V pogovoru z otrokom moramo raziskovati. Ne smemo predpostavljati, da vse vemo, ker hitro lahko spregledamo kakšno pomembno informacijo. Ne smemo se obremenjevati s tem, ali je otrok povedal resnico ali ne.

— izhajati iz radovednosti in neekspertnosti

Nismo mi tisti, ki smo eksperti iz izkušenj. Otrok je ekspert iz izkušenj in je pomemben sogovornik ves čas procesa dela. Govorimo na način, da se nam otrok lahko pridruži v pogovoru.

— ponujati »primerno nenavadne« komentarje

Če želimo spodbuditi novo perspektivo, pristopamo z nevsakdanjimi komentarji. Ni nujno, da samo govorimo, lahko sodelujemo z otrokom preko lutke. Odzvati se moramo na otrokova sporočila. Le-ta dajejo zelo jasno.

— zabavne alternative za besedno sporazumevanje

Pri pogovoru z otrokom moramo biti ustvarjalni. Kmalu vidimo učinek, ko se odpre otrokov glas (povzeto iz strokovnega predavanja pri predmetu soustvarjanje razgovora v socialnem delu z družino, pri asist. dr. Nina Mešl).

Aktivno poslušanje je pomembno, da se otroku znamo pridružiti v pogovoru.

— zrcaljenje telesne govorice

Ko otrok pripoveduje, se mu približamo, poslušamo njegov ton govorjenja, držo, dihanje, hitrost govora, damo mu sporočilo, da smo res z njim. Če otrok sedi na tleh, se mu približamo, se usedemo poleg njega. Ko mi spremenimo držo in smo bolj sproščeni, se tudi otrok pridruži in je bolj umirjen.

— uporaba minimalnega odziva

Ko nam otrok pripoveduje zgodbo se minimalno odzivamo, npr. »Slišim kar praviš.«, »Razumem!« Ne smemo se vključevati prevečkrat in ne smemo vnašati sodb pri odzivanju.

— uporaba refleksije

Uporabimo lahko refleksijo vsebine in refleksijo čustev oz. oboje. Pri refleksiji vsebine, povzamemo povedano, ni potrebno povzemati vsega, ampak el tiste dele, ki izstopajo. Pri refleksiji čustev pa prispevamo, da povečamo otrokovo zavedanje, npr. »Zveniš razočarano.«, »Zdiš se jezen.«

— uporaba povzemanja

Socialna delavka povzame ključne točke vsebine in čustev. Zaokroži celotno vsebini in čustva in skuša več informacij sestaviti skupaj (povzeto iz strokovnega predavanja pri predmetu soustvarjanje razgovora v socialnem delu z družino, pri asist. dr. Nina Mešl).

Pogovor z otrokom je za odraslega poseben izziv. Prvi stik, ki ga vzpostavimo ima pomembno vlogo pri nadaljevanju sodelovanja. Odrasli lahko poskrbimo za to, da prijetno delovno vzdušje ustvarimo že z ureditvijo prostora. Pred začetkom delovnega pogovora je pomemben, uvodni sproščujoč pogovor, s katerim vzpostavimo prvi stik (Čačinovič Vogrinčič, 2013: 192-193).

Z uporabo ustreznega medija, ki ga vključimo v pogovor z otrokom, naredimo pogovor za otroka zanimivejši in zabavnejši; z uporabo podpornih tehnik privabimo njegovo zanimanje in pomagamo otroku, da izrazi svoja čustva ter pove svojo zgodbo. Uporabimo lahko gibanje, lutke, izražanje s slikanjem (ibid: 205).

Otrokov glas je treba znati slišati. Otrok mora biti s strani odraslega deležen aktivnega poslušanja, resničnega razumevanja tega, kar nam govori, kar nam želi povedati. V delovnem odnosu soustvarjanja je otrok v svet odraslih vključen kot slišan sogovornik in dejavni sodelavec. Potrebno je slišati njegov glas in ga povabiti v pogovor tako, da ga bo tudi sam soustvarjal (ibid: 57).

Odrasli pogosto zaznavamo otrokovo ranljivost in podrejenost kot ustaljen, samoumeven vidik otroštva, manj pa kot konstrukt oz. rezultat položaja odraslosti. Ko odrasli doživljamo otroke kot povsem ali skoraj povsem odvisne od nas, velikokrat spregledamo kompleksnost in dinamičnost odnosov, ki jih imajo otroci z odraslimi, kar vključuje neredko obrnjene vloge skrbi za drugega (Šugman Bohinc v Čačinovič Vogrinčič 2013: 65).

Če pogledamo z vidika socialnega dela, vidimo, da se vse, o čemer smo pisali, povezuje s svetovalnim delom v vrtcu. Hkrati je vse povezano tudi s paradigmo socialnega dela. Vidimo, da nam nastavki, ki smo jih razvijali skozi celotno teorijo, pomagajo pri delu v svetovalni službi. Seveda ne moremo posplošiti, da so to vsa znanja, ki jih potrebujemo pri delu. Pri tem smo se opirali na dogovoren vzgojni pristop in o odnosih med starši, vzgojitelji in otroci. Ugotovimo, da so nam o tem s pomočjo jezika socialnega dela, predavali profesorji na fakulteti. Profesorica Čačinovič Vogrinčič je ves čas poudarjala pomembnost delovnega odnosa, kako ga vzpostavljamo. Pomemben pa je tudi osebni stik. Osebne stike, tako vzgojitelji kot svetovalni delavci v vrtcu, navezujemo vsak dan. Pri svojem delu uporabljamo elemente delovnega odnosa, ki smo jih opredeljevali. Prišli smo do spoznanja, da je ti temelj odnosa v razgovoru in dogovoru, kot zagovarjajo teoretiki s področij sociologije, psihologije kot tudi s teoretiki s področja socialnega dela.

2 PROBLEM

V 4. letniku sem v vrtcu opravljala prakso, in sicer v svetovalni službi. Takoj na začetku sem se seznanila s smernicami – Programske smernice: Svetovalna služba v vrtcu, kot jih navaja Čačinovič Vogrinčičeva (2008). Skozi potek prakse sem vedno analizirala, ali se je v tistem dnevu dogajalo kaj, kar je zapisano v programskih smernicah, ali ne. Morda je bil le splet okoliščin tak, da sem bila na začetku prakse veliko prisotna pri delu svetovalne službe ravno v času javnega vpisa otrok v vrtec. Starši so prihajali z izpolnjenimi obrazci, nekaterim pa je pri izpolnjevanju pomagala svetovalna delavka. Starši, ki so otroke prvič vpisovali v vrtec, so spraševali, kakšen je nadaljnji postopek in kolikšna je možnost, da bo njihov otrok sprejet. Spraševala sem se, če je vpis otrok v vrtec določen v programski smernicah. Ugotovila sem, da ni. Zanimalo me je, ali poleg vpisa poteka še katero drugo delo svetovalnih delavcev, ki ni opredeljeno v programskih smernicah za svetovalno službo v vrtcu (ibid. 2008).

V nadaljevanju prakse sem se seznanila tudi z drugim delom poklica svetovalnih delavcev. Svetovalna delavka je sodelovala s starši, s strokovnimi sodelavkami, z vodstvom in tudi z zunanjimi ustanovami. Po pogovoru s sodelavkami iz vrtca kjer sem bila zaposlena, sem ugotovila, da vse ne vedo, čemu je svetovalna služba namenjena in kakšna je njena vloga. Zdelo se mi je, da niti ne vedo, katera dela svetovalna delavka v njihovem vrtcu opravlja. Nekatere so s svetovalno delavko veliko sodelovale druge ne. Sodelovanje med vzgojiteljico, njeno pomočnico in svetovalno delavko je bilo pomembno. Zaradi prisotnih otrok s posebnimi potrebami, ki so bili prisotni v njihovi skupini. Imela sem občutek, da te vzgojiteljice delo svetovalnih delavcev poznajo. Zanimalo me je, katera so tista področja, kjer svetovalni delavci z vzgojiteljicami in pomočnicami v obliki svetovanja in posvetovanja sodelujejo, na katerih področjih ne sodelujejo in kje bi bilo zaželeno, da sodelujejo. Vprašanje, ki se mi je zdelo zanimivo, je, ali vzgojiteljice in njihove pomočnice poznajo delo svetovalne delavke.

Nekatere vzgojiteljice so bile mnenja, da svetovalna delavka samo sedi v pisarni. vzgojiteljice druge niso vedele, kako obširno je res področje dela svetovalnih delavcev. Nekatere so imele od svetovalnih delavk, po mojem mnenju, velika pričakovanja, druge so bile mnenja, da pomoči od njih ne potrebujejo. Pri tem sta se mi porodili dve vprašanji: *Kaj konkretno vzgojiteljice in njihove pomočnice pričakujejo od svetovalnih delavk?* in *Kam umestiti, na eni*

strani vzgojiteljico, ki se s svojim delom pohvali svetovalni delavki in na drugi strani pomočnico vzgojiteljice, ki se ji svetovalna služba v vrtcu ne zdi smiselna?

Splošna naklonjenost do svetovalnega dela v vrtcu je tako pozitivna kot negativna. Nekateri si želijo sodelovanja s svetovalno delavko, drugi ne, kljub temu pa vsi od svetovalne delavke nekaj pričakujejo. Zanimalo me je, kakšna je naklonjenost do svetovalne službe v vrtcu.

Tudi drugo delo svetovalnih delavcev, s katerim sem se seznanjala, ni bilo vedno zapisano v že omenjenih smernicah. Za oviro pri delu svetovalnih delavcev sem zaznala pisanje poročil in obrazcev. Menim, da jim to vzame veliko časa. Veliko časa pa jim vzamejo tudi naloge, dodeljene s strani vodstva. Zanimalo me je, katere ovire svetovalne delavke in vzgojiteljice ter njihove pomočnice vidijo pri delu.

Področje, na katerem sem si želela raziskovanj je delo svetovalne službe v vrtcu. . Pri poteku prakse so se mi ves čas porajala vprašanja. Delo svetovalne službe me zanima. Zaposlena sem v vrtcu, kot pomočnica vzgojiteljica. Morda bom nekoč na mestu svetovalne delavke. Menim, da mi bo raziskovalni del moje diplomske naloge v pomoč bodočem delu.

Z raziskovanjem sem dobila odgovore na vprašanja:

1. Pri katerih opredeljenih smernicah potekata svetovanje in posvetovanje med vzgojitelji in njihovimi pomočniki?
2. Pri katerih opredeljenih smernicah svetovanje in posvetovanje med vzgojitelji in njihovimi pomočniki ne potekata?
3. Pri katerih opredeljenih smernicah bi bilo zaželeno, da bi svetovanje in posvetovanje med vzgojitelji in njihovimi pomočniki potekla?
4. Ali vzgojiteljice in njihove pomočnice vrtcev poznajo delo svetovalne službe, ki ni zapisano v programskih smernicah za svetovalno službo v vrtcu?
5. Kaj vzgojiteljice pričakujejo od svetovalnih delavcev?
6. Kakšna je naklonjenost vzgojiteljev in pomočnikov do svetovalne službe v vrtcu?
7. Kaj svetovalne delavce ovira pri njihovem delu?
8. Kako svetovalne delavce in vzgojiteljice ter pomočnice vzgojiteljice vidijo poslanstvo svetovalnih delavcev?

Svetovalne delavce opredeljujem kot delavce, ki so zaposleni na delovnem mestu svetovalnega delavca v vrtcu in so moškega ali ženskega spola.

3 METODOLOGIJA

3.1 Vrsta raziskave

Vrsta raziskave, ki sem jo izvedla, je eksplorativna ali poizvedovalna raziskava oz. kvalitativna raziskava. Eksplorativna ali poizvedovalna raziskava je zato, ker sem poizvedovala, ali svetovalno delo v vrtcih poteka po programskih smernicah za svetovalno službo v vrtcu in ali delo poteka tudi izven omenjenih smernic. Kaj vzgojiteljice in njihove pomočnice pričakujejo od svetovalnih delavcev, kakšna je naravnost do svetovalnega dela v vrtcu ter ali vzgojiteljice in njihove pomočnice dejansko poznajo delo svetovalnih delavk. Pri raziskavi sem zbirala kvalitativne podatke in si nisem pri tem prizadevala, da bi proučila celotno populacijo. Omejila sem se na manjše število primerov, tj. na štiri vrtce v ljubljanski regiji.

3.2 Merski instrumenti in viri podatkov

V raziskavi sem zbirala primarne podatke z metodo spraševanja. Vnaprej sem pripravila delno strukturiran intervju in vprašalnik. Omenjeni metodi sem uporabila tako v intervjuju s svetovalnimi delavkami v vrtcu kot tudi v intervjuju z vzgojiteljicami in njihovimi pomočnicami. V delno strukturiran intervju sem vključila vprašanja o poznavanju dela svetovalnih delavk, o pričakovanjih vzgojiteljic in njihovih pomočnic do svetovalnih delavk, o naklonjenosti do svetovalnega dela v vrtcu in o vzrokih za ovire pri delu svetovalnih delavk. Intervju je obsegal pet vprašanj odprtega tipa.

V vprašalnik sem vključila smernice za svetovalno delo z vzgojitelji in njihovimi pomočniki. Njegov namen je bil, ugotoviti, ali se naloge opredeljene v programskih smernicah za svetovalno službo v vrtcu (ibid, 2008), udeležujejo ali ne in če bi vzgojitelji in njihovi pomočniki želeli, da se v njihovem vrtcu začnejo udeleževati. Vprašalnik je obsegal štiri vprašanja.

3.3 Populacija in vzorčenje

Populacija so svetovalne delavke, vzgojiteljice in pomočnice vzgojiteljic iz štirih vrtcev v ljubljanski regiji. Zaradi ponavljajočih se odgovorov sem z intervjuji zaključila po četrtem vzorcu.

Vzorec je obsegal štiri svetovalne delavke in osem vzgojiteljic oziroma pomočnic vzgojiteljic štirih vrtcev v ljubljanski regiji.

3.4 Zbiranje podatkov

Zbiranje podatkov je potekalo med 21. 2. 2014 in 25. 3. 2014. Preko elektronske pošte sem na 15 svetovalnih služb v ljubljanski regiji naslovila vabilo k sodelovanju v raziskavi. Na povabilo so se odzvale štiri svetovalne delavke. Njih sem prosila za kontaktne podatke vzgojiteljic oziroma pomočnic vzgojiteljic, ki bi bile pripravljene sodelovati v raziskavi. Intervjuvala sem štiri svetovalne delavke, dve pomočnici vzgojiteljici in šest vzgojiteljic. Intervjuvanje s svetovalnimi delavkami je potekalo v njihovih pisarnah. Intervjuvanje z vzgojiteljicami oziroma pomočnicami vzgojiteljicami je potekalo v zbornici in v igralnicah vrtcev. Vprašalnike so tako svetovalne delavke kot vzgojiteljice, pomočnice vzgojiteljice reševale same. Intervjuje sem izvedla osebno.

3.5 Obdelava in analiza podatkov

Empirično gradivo sem zbrala z delno strukturiranim intervjujem. Pomagala sem si z vprašalnikom dr. Resmana (1999). Pri intervjuju sem, imela neposredni stik z raziskovalno osebo. Izjave intervjuvank sem sproti zapisovala. Poleg vnaprej pripravljenih vprašanj sem med pogovor postavljala podvprašanja, da sem imela jasnejšo sliko o povedanem. Nekatera vprašanja sem intervjuvankam pojasnila. Za vprašanja pri vprašalnikih sem se opirala na programske smernice za svetovalno službo v vrtcu s področja svetovanje in posvetovanje z vzgojitelji in njihovimi pomočniki. Podatke sem analizirala kvalitativno. Analiza vprašalnika je potekala tako, da sem v računalniški program Microsoft Word v tabele vnašala podatke, ki so bili opredeljeni z »da«, »ne«, »bi želeli, da bi se izvajalo«. Glede na rezultate sem pri vsakem vprašanju naredila rubrike: *Svetovanje in posvetovanje svetovalne delavke z vzgojitelji in njihovimi pomočniki poteka*, *Svetovanje in posvetovanje svetovalne delavke z vzgojitelji in*

njihovimi pomočniki ne poteka, Svetovanje in posvetovanje svetovalne delavke z vzgojitelji in njihovimi pomočniki bi želeli, da bi potekalo. Glede na rezultate sem zapisala na katerih področjih svetovanje in posvetovanje svetovalne delavke z vzgojitelji in njihovimi pomočniki poteka, kje ne in kje bi želeli, da bi potekalo.

Intervjuje sem obdelala po naslednjem postopku:

1. Vsak intervju sem dobesedno prepisala v računalniški program Microsoft Word. Podčrtala sem poved, dele povedi, ki so podali odgovor na vprašanje.

Primer:

»Svetovalno pomoč, ki jo pričakujem od svetovalne delavke je svetovanje, pogovor, podpora, usmeritev. Pričakujem, da se svetovalna delavka na najino povabilo v oddelek odzove. Otroka opazuje dlje časa. V tem času vidi, kako otrok v skupini deluje, kako deluje z otroki, kako s strokovnima delavkama. Ko bi ga spoznala v skupini, bi ga še individualno obravnavala. Po določenem času, ko bi ga spoznala, bi se pogovorili, kako k otroku pristopati v prihodnje, pogovor o tem ali otrok potrebuje individualno pomoč ali ne.«

2. Iz podčrtanih povedi sem izpisala kode ob prebrani povedi.

Tabela 3.1: Primer kode

KODA
svetovanje, pogovor, podpora, usmeritev, odziv na povabilo
otroka opazuje, vidi, kako otrok v skupini deluje, kako deluje z otroci, kako deluje s strokovnima delavkama
pogovorile, kako k otroku pristopati v prihodnje

3. Kodam sem s pomočjo osnega kodiranja dodala še osne kode.

Tabela 3.2: Primer osnega kodiranja

KODA	OSNO KODIRANJE
svetovanje, pogovor, podpora, usmeritev	dejavnosti pomoči
otroka opazuje, vidi, kako otrok v skupini deluje, kako deluje z otroki, kako deluje s	analiza komunikacije in interakcije med otroki ter med otroki in odraslimi v oddelku

strokovnima delavkama	
Pogovorile, kako k otroku pristopati v prihodnje	izbor primernih oblik in metod dela z otroki

4. Izpisovala sem bistvo povedi in jim pripisovala kategorije. V vsaki kategoriji sem pripisala številko vzgojiteljice za nadaljnjo analizo.

Primer:

DEJAVNOSTI POMOČI

svetovanje V 1.1.

pogovor V 1.1.

podpora V 1.1.

usmeritev V 1.1.

4 REZULTATI

4.1 Svetovanje in posvetovanje med vzgojitelji in njihovimi pomočniki poteka

Najprej pogledjmo, na katerih področjih svetovanja in posvetovanja med vzgojitelji in njihovimi pomočniki se strinjajo vse intervjuvanke iz vseh štirih vrtcev. V vseh vrtcih poteka svetovanje in posvetovanje pri načrtovanju programa predšolske vzgoje v oddelku in pri oblikovanju individualiziranih programov za integrirane otroke s posebnimi potrebami. Na področju ugotavljanja stanja in evalvacije vzgojno-izobraževalnega dela v oddelku v vseh štirih vrtcih poteka spremljanje razvoja posameznega otroka v oddelku.

Spodaj so navedena področja programa za predšolske otroke v oddelku v vseh štirih vrtcih, ki se izvajajo. Svetovalna delavka koordinira vzgojno-izobraževalno delo z otroki s posebnimi potrebami, ki so integrirani v redne oddelke, v skladu s strokovno usposobljenostjo nudi neposredno pomoč pri delu z integriranimi otroki s posebnimi potrebami; svetovalna delavka vzgojitelju neposredno pomaga pri oblikovanju skupine kot socialne skupnosti, izboljšanju njene klime in spremlja razvoj skupine in posameznega otroka. Svetovalni delavki in vzgojiteljici iz vrtca 2 in vrtca 4 opredelijo, da v njihovem vrtcu potekajo vse dejavnosti pri strokovnem izobraževanju in usposabljanju vzgojiteljev in njihovih pomočnikov. V vrtcu 1 poteka sodelovanje pri načrtovanju, organizaciji in izvajanju raznih oblik strokovnega usposabljanja in izpopolnjevanja v vrtcu in sodelovanje v strokovnih aktivih vrtca. V vrtcu 3 potekata ugotavljanje in analiza potreb po strokovnem izpopolnjevanju.

V vrtcu 1 so se vzgojiteljice, pomočnice vzgojiteljice in svetovalna delavka strinjale o poteku svetovanja in posvetovanja le na enem področju dela, tj. pri oblikovanju individualiziranih programov za integrirane otroke s posebnimi potrebami. Ugotovili smo, da najmanj opredeljenega svetovanja in posvetovanja med vzgojitelji in svetovalno delavko poteka v vrtcu 1. Hkrati je tu tudi največ zaželenosti po izvajanju posvetovanja in svetovanja, ki se izvaja se odraža v tem vrtcu. Razlog vidimo v pomanjkanju izkušenj svetovalne delavke, to pomanjkljivost pa je le-ta prepoznala tudi sama.

4.2 Svetovanje in posvetovanje med vzgojitelji in njihovimi pomočniki ne poteka

V nobenem izmed štirih vrtcev ne potekata svetovanje in posvetovanje med vzgojitelji in njihovimi pomočniki pri ugotavljanju stanja in evalvaciji vzgojno-izobraževalnega dela v oddelku. Ne potekata tudi na področju analize zadovoljivega upoštevanja posebnosti in drugačnosti otrok pri vzgojno-izobraževalnem delu v oddelku.

V nobenem vrtcu ne potekata svetovanje in posvetovanje pri neposrednem sodelovanju z vzgojiteljem v podporo in pomoč pri uresničevanju programa in njegovih lastnih ustvarjalnih možnosti.

4.3 Zaželeno bi bilo svetovanje in posvetovanje med vzgojitelji in njihovimi pomočniki

Želje, da bi svetovanje in posvetovanje potekala s svetovalno delavko in vzgojitelji ter njihovimi pomočniki, se izrazijo samo v vrtcu 1 in v vrtcu 3. Svetovalni delavki in vzgojiteljici v vrtcih 2 in 4 ne izrazijo želje, da bi se svetovanje in posvetovanje izvajala na področju, kjer se trenutno ne izvaja.

V vrtcu 1 svetovalna delavka in vzgojiteljice izpostavijo, da bi bilo zaželeno, da svetovanje in posvetovanje v oddelku potekata pri načrtovanju programa predšolske vzgoje na področju posvetovanja o uspešnih oblikah informiranja in sodelovanja staršev v vrtcu. Vzgojiteljice izrazijo željo, da bi svetovanje in posvetovanje potekala s svetovalno delavko o tinskem delu med strokovnimi sodelavci, pri oblikovanju fizičnega okolja, pri možnostih vključevanja staršev v vzgojno-izobraževalno delo v oddelku, pri organizaciji časa, pri vzgojiteljevih pogojih dela in pri prispevkih posameznih udeležencev pri uresničevanju programa v oddelku.

V vrtcu 3 vzgojiteljica izrazi željo, da bi posvetovanje in svetovanje s svetovalno delavko potekala pri vsebinski ponudbi dejavnosti v vrtcu in pri vlogi pomočnika vzgojitelja ter o vzgojiteljevih pogojih dela.

Pri ugotavljanju stanja in evalvaciji vzgojno-izobraževalnega dela v oddelku bi bilo s strani vzgojiteljice zaželeno, da sodelovanje poteka pri analizi komunikacije in interakcij med otroci ter med otroci in odraslimi v oddelku in spremljanje razvoja skupine v oddelku.

Pri strokovnem izobraževanju in usposabljanju vzgojiteljev in njihovih pomočnikov bi bilo zaželeno, da v vrtcu 1, s strani svetovalne delavke in vzgojiteljic, poteka seznanjanje s sodobnimi trendi v vzgoji in izobraževanju ter predstavljanje strokovne literature. S strani vzgojiteljic je izražena želja po ugotavljanju in analizi potreb po strokovnem izpopolnjevanju.

V vrtcu 3 je na tem področju z vzgojiteljicine strani zaželeno seznanjanje s sodobnimi trendi v vzgoji in izobraževanju.

Iz rezultatov lahko razberemo, da so odgovori vrtcev 2 in 4 najbolj usklajeni. Tu je tudi najmanj nestrinjanja med vzgojiteljico in svetovalno delavko o tem, kaj poteka in kaj ne. Tu tudi ni izražene želje po tem, da bi potekalo še kaj, kar se ne izvaja. Razlog je v verjetno v tem, da sta obe svetovalni delavki v vrtcu prisotni že dlje časa in sta bili tudi prvi, ki sta v omenjenih vrtcih vzpostavljali svetovalno delo.

V vrtcu 1, v katerem sem intervjuvala 5 vzgojiteljic, se pojavijo nestrinjanja o tem, kaj poteka in kaj ne. Razlog vidimo v tem, da se svetovalno delo vzpostavlja in vse vzgojiteljice in pomočnice vzgojiteljice niso bile udeležene v posvetovanju in svetovanju s svetovalno delavko na omenjenih področjih. Ravno v tem vrtcu sta svetovanje in posvetovanje s svetovalno delavko tudi najbolj zaželeni, tako s strani vzgojiteljic oziroma pomočnic vzgojiteljic, kot tudi s strani svetovalne delavke.

V vrtcu 3 se kaže neusklajenost med vzgojiteljico in svetovalno delavko. Svetovalno delo je tu vpeljano že dlje časa, zato menimo, da vzrok ni v tem. Vidimo ga v tem, da vrtec obsega veliko oddelkov, največ izmed vseh štirih. Svetovalna delavka vrtca 3 ima največ nalog, ki niso opredeljene v programskih smernicah za svetovalno službo v vrtcu (2008). Veliko nalog, ki jih le-ta opravlja, je opredeljenih samo v tem vrtcu.

4.4 Naloge svetovalnih delavk, ki niso zapisane v programskih smernicah

Svetovalne delavke opravljajo naloge, ki so opredeljene v omenjenih smernicah. Le-te izvajajo svetovalno delo na osnovnih področjih svetovalne službe v vrtcu, tj. svetovalno delo

z otroki, svetovalno delo s starši, svetovalno delo z vzgojitelji in njihovimi pomočniki, sodelovanje z vodstvom in sodelovanje z zunanjimi ustanovami. Delujejo tudi v sklopu dveh osnovnih vrst dejavnosti – na dejavnosti pomoči in dejavnosti načrtovanja in evalvacije. Svetovalne delavke se predvsem ravna po načelu strokovnega sodelovanja in povezovanja ter načelu evalvacije lastnega dela. Opravljajo tudi z zakonom določene naloge, ki jih narekuje občina in naloge, ki so vizija vodstva. Zaradi raznolikosti nalog in zato, ker le-te niso zapisane v omenjenih smernicah, jih bom izpostavila. Svetovalni delavci opravljajo naloge kot so obdelovanje neplačil; oblikovanje obrazcev; obdelovanje prošenj za premestitev; oblikovanje oddelkov; pisanje ugovorov na pritožbe v času vpisa otrok v vrtec; skrb za pogoje dela; skrb za urejenost spletne strani vrtca; sodelovanje pri vpisu otrok v prvi razred osnovne šole; spremstvo otrok; urejanje spletne strani vrtca; vnašanje podatkov v različne baze; vodenje evidence vključenih, vpisanih, izpisanih in otrok na čakalni listi za sprejem v vrtec; vodenje izpisa otroka iz vrtca; vodenje poletne in zdravstvene rezervacije; vodenje postopka vpisa otrok v vrtec; pomoč vodstvu pri administrativnih nalogah in vpisovanje vlog za vpis v vrtec v program itd.

Izrazito veliko nalog ima svetovalna delavka v vrtcu 3. Izpostavili bomo naloge, ki se pojavijo samo pri njej. Sodeluje z občino, ima varno točko, piše ugovore na pritožbe v času vpisa otrok v vrtec, vodi poletne in zdravstvene rezervacije, vodi evidenco vključenih, vpisanih, izpisanih in otrok na čakalni listi za sprejem v vrtec, sodeluje z občino.

Izstopa tudi svetovalna delavka 1, ki sodeluje pri vpisu otrok v prvi razred osnovne šole. Zaposlena je v vrtcu, kateri spada pod osnovno šolo.

4.5 Pričakovanja od svetovalne delavke

Svetovalne delavke so povedale, da se od njih pričakuje pomoč pri izboru primernih oblik in metod dela z otroki kot dajanje napotkov za ravnanje, predlogov za različne pristope. To po njihovem mnenju ne deluje. Skupaj s strokovnimi delavci razmišljajo, kako bi bilo v določeni situaciji primerno postopati. Menijo, da se od njih pričakuje dejavnost pomoči kot strokovna podpora v situacijah, kjer so težave, moralna podpora, svetovanje in pogovor, kako priti do odločbe o usmerjenju otroka. Delovanje svetovalnih delavcev po načelu strokovnosti se vzgojiteljicam in pomočnicam vzgojiteljicam zdi pomembno.

»Vzgojiteljice in njihove pomočnice pričakujejo, da bom v odnosu do otrok uporabljala demokratični stil vzgoje v smislu, da je potrebna vztrajnost in doslednost pri različnih metodah dela z otroki.« Pričakujejo tudi, da bodo svetovalne delavke pri delu z otroki uporabljale avtoritarni stil vzgoje. Ena izmed svetovalnih delavk pove: *»Mislijo, da bom otroke naredila poslušne«.*

»Vzgojiteljice in njihove pomočnice pričakujejo tudi sodelovanje med vrtcem in starši, tako da organiziram tematska srečanja v skupini.« Ena izmed svetovalnih delavk pričakovanja vzgojiteljic in njihovih pomočnic opredeli kot nerealna. Le to opredeli kot: *»Mlajše vzgojiteljice imajo nerealna pričakovanja, so strokovno naivne, imajo občutek, da so zmožne vse rešiti same, ne vidijo bistva v tinskem delu in stvari bi vzele v svoje roke.«*

Svetovalne delavke izpostavijo, da se od njih pričakuje želja, da bi delovale v smislu strokovnega servisa. Povedo, da svetovalna služba ne deluje kot servis, da nima čarobne palčke, ki bi odpravila težavo, da ne morejo reševati težav namesto njih.

Vzgojiteljice od svetovalnih delavk pričakujejo pomoč pri izboru primernih oblik in metod dela z otroki. Le-to so opredelile kot dajanje napotkov za ravnanje, posredovanje znanja in veščin, da naj bi svetovalni delavci znali navesti, kako v situaciji ne smejo postopati, da je ne poslabšajo.

Pričakujejo, da jim svetovalne delavke nudijo dejavnost pomoči, strokovno podporo v situacijah, kjer so težave, jim svetujejo, se pogovarjajo, nudijo pomoč in svetovanje strokovnim delavkam vrtca, pomoč staršem, seznanjanje s strokovno literaturo, individualni pogovor, seznanjanje o posebnostih otroka.

Pričakujejo delovanje po načelu strokovnosti, tj., da svetovalni delavci vzgojiteljicam in pomočnicam dajejo občutek, da jim bodo pomagali in delovali po načelu zaupanja, da jim daje občutek, da se lahko zanesejo na njih.

Vzgojiteljice od svetovalnih delavk pričakujejo, da bo svetovalna delavka delovala v smislu strokovnega servisa, torej reševala težave, ki jih ima otrok ob kritičnih situacijah v družini. Vzgojiteljice in pomočnice vzgojiteljice v težavah pričakujejo, da bo svetovalna delavka

prisotna v skupini in skupaj z njimi razreševala nastale težave. Želijo, da svetovalna delavka poseže v njihovo delo, če bi vedela, da je neka stvar problematična.

Kot pričakovanja vzgojiteljice in njihove pomočnice opredelijo sodelovanje z vodstvom in nudenje pomoči ter svetovanje vodstvu. Navajajo svetovalno delo z otroki, da otrokom pomagajo pri odpravljanju razvojnih, čustvenih in vedenjskih težav ter stisk.

Skupna pričakovanja, ki so jih opredelile svetovalne delavke in vzgojiteljice ter pomočnice vzgojiteljice so: dajanje napotkov za ravnanje, strokovna podpora v situacijah, kjer so težave, svetovanje, pogovor.

Svetovalne delavke niso omenjale pričakovanj v smislu delovanja po načelu strokovne avtonomnosti, načelu zaupanja, na področju analize komunikacije in interakcije med otroci in odraslimi v oddelku, sodelovanja z vodstvom in svetovalnega dela z otroki.

Vzgojiteljice in pomočnice vzgojiteljice niso opredeljevale pričakovanj na področju sodelovanja med vrtcem in starši ter pri avtoritarnem in demokratičnem stilu vzgoje.

4.6 Ovire pri delu svetovalne delavke

Ovire pri delu so svetovalne delavke, vzgojiteljice in pomočnice vzgojiteljice opredeljevale kot subjektivne razloge. Svetovalna delavka pove, da se še ne znajde, ker je na delovnem mestu prisotna pol leta, vzgojiteljica pa zanjo pove, da ima premalo izkušenj. Svetovalna delavka in vzgojiteljica sta mnenja, da je ovira pri delu svetovalne delavke nepoznavanje svetovalnega dela. Strinjajo se, da je problem v viziji vodstva. Vodstvo pa, kot smo videli, narekuje raznovrstne naloge, med katerimi so nekatere zelo obsežne.

Ena izmed vzgojiteljic kot oviro opredeli položaj pisarne v bližini vodstvene pisarne.

Svetovalne delavke opredelijo še naslednje ovire: vsi udeleženi v svetovalnem odnosu imajo od njih prevelika pričakovanja, določene naloge, kršenje zakonodaje in delo po programskih smernicah, ki ga nekatere opredelijo kot preobsežno in preobširno zapisano. Pod objektivne razloge navajajo veliko otrok in lokacij, preveč dela in premalo časa.

4.7 Naklonjenost do svetovalnega dela v vrtcu

Nekatere svetovalne delavke in vzgojiteljice ter pomočnice vzgojiteljice opredeljujejo pozitivno naklonjenost do svetovalnega dela v vrtcu, tj. da svetovalno delo v vrtcu podpirajo. Nekaj mnenj je nevtralnih, nekaj tudi pozitivno negativnih tj. da je naklonjenost za svetovalno delo pozitivna, ko so izkušnje dobre in negativna, ko so izkušnje slabe. K temu spada tudi mnenje svetovalne delavke, ki pravi: *»Svetovalni delavci smo, tako za vzgojitelje kot za starše, še vedno nek člen, ki po eni strani teži, po drugi strani pa želijo, da jim mi rešimo težave, ki so nastale.«* Ena izmed vprašanih vzgojiteljic in pomočnic vzgojiteljic se sprašuje, če je potrebno, da je svetovalno delo prisotno že v vrtcu.

4.8 Poslanstvo svetovalne delavke v vrtcu

Svetovalne delavke si svoje poslanstvo zamišljajo v smislu delovanja na osnovnih področjih dejavnosti, tj. svetovalno delo s starši, z vzgojitelji in njihovimi pomočniki ter z otroki, sodelovanje z vodstvom in zunanjimi ustanovami. Navajajo tudi delo v dobrobit otroka in nudenje podpore otroku za njegov najboljši razvoj. Svoje poslanstvo svetovalne delavke vidijo v osredotočanju na uporabo programskih smernicah za svetovalno službo v vrtcu.

Pri njihovem poslanstvu se jim zdi pomembno delovanje po načelih strokovnosti in strokovnega sodelovanja (*»Da delujem tudi takrat, ko so stvari dobre, pozitivne, sem vpeta v večina stvari, kjer so problemi.«*) in načelu prostovoljnosti (*»Vsi udeleženi prostovoljno vstopamo v svetovalni odnos.«*). Najučinkoviteje se jim zdi vodenje po demokratičnem stilu vzgoje, torej odprt odnos. Dejavnost pomoči, ki zajema dajanje strokovne in moralne podpore in v smislu svetovalnega odnosa, da sem ljudem na voljo, ko me potrebujejo.

Vzgojiteljice in pomočnice vzgojiteljice kot zamišljanje o poslanstvu svetovalne delavke v vrtcu, navajajo svetovalno delo z vzgojitelji in njihovimi pomočniki kot svetovanje strokovnim delavcem vrtca. Poslanstvo vidijo tudi v dejavnosti pomoči, ki jo opredelijo kot dajanje strokovne in moralne podpore, nudenje pomoči, pomoč staršem, oporo strokovnim delavcem, pomoč otrokom, pomoč staršem, pomoč otrokom s posebnimi potrebami. Zamišljajo si ga tudi v smislu delovanja po temeljnem načelu svetovalnega dela, da dela v dobrobit otroka in skrbi za optimalen razvoj otroka, ki ima razvojne, čustvene in vedenjske

težave ter stiske. Zamišljajo si ga tudi kot svetovalni odnos, posluh za otroke in družine ter aktiven odziv na situacije. Kot smo že večkrat povedali nekatero poslanstvo svetovalne delavke vidijo tudi v tem, da je strokovni servis, da rešuje težave, ki jih ima otrok ob kritičnih situacijah v družini. Kot poslanstvo si zamišljaj tudi delovanje po načelih strokovne avtonomnosti, videnje situacije z več zornih kotov, objektivnost in udejanjanje načela zaupanja (*»...da ne obsojajo prehitro staršev...«*).

Ena izmed njih vidi smiselnost svetovalne delavke vrtcu, samo v primeru, če so vanj vključeni otroci s posebnimi potrebami.

1. Pri katerih opredeljenih smernicah poteka svetovanje in posvetovanje med vzgojitelji in njihovimi pomočniki?

V vseh štirih vrtcih potekata svetovanje in posvetovanje z vzgojitelji in njihovimi pomočniki pri oblikovanju individualiziranih programov za integrirane otroke s posebnimi potrebami; spremljanje razvoja posameznega otroka v oddelku; svetovalna delavka koordinira vzgojno-izobraževalno delo z otroki s posebnimi potrebami, ki so integrirani v redne oddelke in v skladu s strokovno usposobljenostjo nudi neposredno pomoč pri delu z integriranimi otroki s posebnimi potrebami; svetovalna delavka vzgojitelju neposredno pomaga pri oblikovanju skupine kot socialne skupnosti, izboljšanju njene klime, spremlja razvoj skupine in posameznega otroka.

Kot je že prej omenjeno potekajo v vrtcu 2 in 4 vse dejavnosti v sklopu svetovanja in posvetovanja svetovalne delavke z vzgojitelji in njihovimi pomočniki pri strokovnem izobraževanju in usposabljanju vzgojiteljev in njihovih pomočnikov. V vrtcu 1 poteka sodelovanje pri načrtovanju, organizaciji in izvajanju raznih oblik strokovnega usposabljanja in izpopolnjevanja v vrtcu, sodelovanje v strokovnih aktivih vrtca. V vrtcu 3 pa potekata ugotavljanje in analiza potreb po strokovnem izpopolnjevanju.

2. Pri katerih opredeljenih smernicah svetovanje in posvetovanje med vzgojitelji in njihovimi pomočniki ne potekata?

V nobenem izmed štirih vrtec ne potekajo: analiza zadovoljivega upoštevanja posebnosti in drugačnosti otrok pri vzgojno-izobraževalnem delu v oddelku; posvetovanje pri neposrednem

sodelovanju z vzgojiteljem v podporo in pomoč pri uresničevanju programa in njegovih lastnih ustvarjalnih možnosti.

3. Pri katerih opredeljenih smernicah bi bilo zaželeno vključevanje svetovanja in posvetovanja med vzgojitelji in njihovimi pomočniki?

V vrtcu 1 bi bilo, s strani svetovalne delavke in vzgojiteljic zaželeno svetovanje in posvetovanje o uspešnih oblikah informiranja in sodelovanja staršev v vrtcu, seznanjanje s sodobnimi trendi v vzgoji in izobraževanju ter predstavljanje strokovne literature. S strani vzgojiteljic bi bilo prav tam (vrtec 1) zaželeno svetovanje in posvetovanje o timskem delu med strokovnimi sodelavci, pri oblikovanju fizičnega okolja, o možnostih vključevanja staršev v vzgojno-izobraževalno delo v oddelku, pri organizaciji časa, o vzgojiteljevih pogojih dela, in o prispevkih posameznih udeležencev pri uresničevanju programa v oddelku ter ugotavljanje in analiza potreb po strokovnem izpopolnjevanju.

V vrtcu 3 bi bilo s strani vzgojiteljice zaželeno svetovanje in posvetovanje pri vsebinski ponudbi dejavnosti v vrtcu, o vlogi pomočnika vzgojitelja, o vzgojiteljevih pogojih dela, analiza komunikacije in interakcij med otroci ter med otroci in odraslimi v oddelku, spremljanje razvoja skupine v oddelku, seznanjanje s sodobnimi trendi v vzgoji in izobraževanju.

V vrtcih 2 in 4 strokovne delavke ne izrazijo zaželenosti po izvajanju svetovanja in posvetovanja z vzgojitelji in njihovimi pomočniki na področjih, kjer se trenutno le-to ne izvaja.

4. Ali vzgojiteljice in njihove pomočnice v vrtcih poznajo delo svetovalne službe v vrtcu?

Vzgojiteljice in pomočnice vzgojiteljice so kot delo, ki še ni bilo omenjeno, navajale naloge, ki niso nikjer zapisane – vizija vodstva. Navajale so tudi delo po programskih smernicah za svetovalno službo v vrtcu tj. svetovalno delo z otroki, svetovalno delo s starši, sodelovanje z vodstvom in sodelovanje z zunanjimi ustanovami. Ena izmed vzgojiteljic je navedla tudi delo po načelu evalvacije lastnega dela in delo po načelu načrtovanja in evalvacije, druga pa delo v okviru dejavnost pomoči je navajala ena vzgojiteljica.

Svetovalne delavke in vzgojiteljice ter pomočnice vzgojiteljice kot delo, ki še ni bilo omenjeno navajale naloge, ki niso nikjer zapisane – vizija vodstva. Navajale so tudi delo po zgoraj omenjenih smernicah tako kot svetovalne delavke. Opredelijo delo po: načelu strokovnega sodelovanja in povezovanja, načelu evalvacije lastnega dela ter načelu načrtovanja in evalvacije. Omenile so tudi delo na osnovni vrsti dejavnosti - dejavnost pomoči.

Delo svetovalne delavke je obširno, odvisno od vizije vodstva, zato vzgojiteljice in njihove pomočnice ne poznajo vseh del, ki jih izvajajo svetovalne delavke.

5. Kaj se pričakuje od svetovalnih delavk pričakuje?

Pričakovanja od svetovalne delavke so, da nudi pomoč pri izboru primernih oblik in metod dela z otroki, delovanje po načelu strokovne avtonomnosti, delovanje po načelu strokovnosti in načelu zaupanja, dejavnost pomoči, demokratični stil vzgoje, avtoritarni vzgojni stil želja, da je svetovalni delavec strokovni servis, svetovalni odnos, sodelovanje med vrtcem in starši, analiza komunikacije in interakcije med otroki in odraslimi v oddelku, sodelovanje z vodstvom in svetovalno delo z otroki. Le-to je opredeljeno v programskih smernicah za svetovalno službo v vrtcu (Čačinovič Vogrinčič, 2008).

6. Kakšna je naklonjenost za svetovalno delo v vrtcu?

Naklonjenost za svetovalno delo v vrtcu je tako pozitivna kot tudi negativna. Pozitivno so naklonjeni tisti, ki imajo pozitivno izkušnjo, negativno so naklonjeni tisti, pri katerih je ta izkušnja negativna. Le ena vzgojiteljica pravi, da se ji ne zdi smiselno, da je svetovalna služba prisotna že v vrtcu.

7. Kaj (svetovalne delavce) ovira pri delu?

Svetovalne delavce pri delu ovirajo: objektivni, subjektivni razlogi, nepoznavanje svetovalnega dela, vizija vodstva, položaj pisarne, želja, da je svetovalna služba strokovni servis, kršenje zakonodaje, zakonsko določbe, delo po programskih smernicah itd.

8. Kako svetovalne delavke in vzgojiteljice oziroma pomočnice vzgojiteljice vidijo poslanstvo svetovalne delavke?

Poslanstvo svetovalne delavke si svetovalne delavke, vzgojiteljice in pomočnice vzgojiteljice zamišljajo v smislu demokratičnega stila vodenja, delovanje na osnovnih področjih dejavnosti v vrtcu, delovanje na osnovi temeljnega načela svetovalnega dela. Vidi jo ga tudi v delovanju po naslednjih načelih: načelu strokovnosti in strokovnega izpopolnjevanja, načelu strokovnega sodelovanja, načelu prostovoljnosti, načelu strokovne avtonomnosti in po načelu zaupanja. Opredeljujejo ga tudi kot delovanje po programskih smernicah za svetovalno službo vrtca in v smislu svetovalnega odnosa ter delovanja za optimalen razvoj otroka. Ena izmed vzgojiteljic vidi smiselnost svetovalne delavke v vrtcu le, če so v njem prisotni otroci s posebnimi potrebami. Nekatere imajo tudi željo po tem, da bi bila svetovalna služba strokovni servis.

5 RAZPRAVA

Raziskava je zajela štiri vrtce ljubljanske regije in dvanajst intervjuvank. Štiri med njimi so zaposlene na delovnem mestu svetovalne delavke v vrtcu, osem izmed njih jih pa je zaposlenih na delovnem mestu vzgojitelja ali pomočnika vzgojitelja v vrtcu. Delno strukturiran intervju s petimi vprašanji in podvprašanji oziroma razlago vprašanj je bil osredotočen na sedanjost. Zanimalo nas je videnje svetovalnih delavk in vzgojiteljic oz. pomočnic vzgojiteljic na svetovalno delo v vrtcu. Z vprašalnikom, ki je zajemal štiri vprašanja, ki so se nanašala na programske smernice za svetovalno službo v vrtcu, – na področji posvetovanja in svetovanja med svetovalno delavko ter vzgojitelji in njihovimi pomočniki.

Svetovanje in posvetovanje med vzgojitelji in njihovimi pomočniki, skupaj s svetovalno delavko, poteka na vseh štirih področjih svetovalnega dela. Ta področja so: načrtovanje programa predšolske vzgoje v oddelku, ugotavljanje stanja in evalvacije vzgojno-izobraževalnega dela v oddelku, izvajanje programa za predšolske otroke v oddelku in usposabljanje vzgojiteljev ter njihovih pomočnikov.

Ugotovimo lahko, da na vseh štirih področjih dela svetovanje in posvetovanje svetovalne delavke z vzgojitelji in njihovimi pomočniki potekata povsod tam, kjer je pomembno za delo v vrtcu. Pomembno se nam zdi, da svetovalna delavka spremlja razvoj otrok v skupini, da vzgojitelju pomaga pri oblikovanju skupine kot socialne skupnosti, da skupaj z vzgojitelji in njihovimi pomočniki sodeluje pri oblikovanju individualiziranih programov za integrirane otroke s posebnimi potrebami. Tu se nam sodelovanje zdi pomembno, saj vzgojiteljica in pomočnica vzgojiteljice vidita situacijo vsaka iz svojega vidika. Vsaka s svojega močnega področja poznavanja različnih dejavnosti v vrtcu lahko pomagata otrokom za nadaljnji razvoj. Ravno tako imata vsaka svoje videnje pri dejavnostih otrok s posebnimi potrebami. Če vsa ta opažanja združita, zraven pa izvesta še mnenje, izkušnje, različne informacije in nasvete svetovalne delavke, lahko otroku pomagata na več različnih načinov, z več pristopi itd. S tem pomagata otroku do optimalnega razvoja. »Svetovalni delavec lahko s pomočjo svojega znanja in izkušenj pomaga vzgojitelju, da otroka razume s tistih vidikov, ki so vzgojitelju nedostopni in mu pomaga s tistimi tehnikami dela, za katere vzgojitelj ni usposobljen oziroma jih ne pozna« (Resman, 1999: 148–151).

Vzgojiteljicam in pomočnicam vzgojiteljicam se zdi pomembno, da svetovalna delavka sodeluje pri strokovnem izobraževanju in usposabljanju. Med pogovorom smo, glede na odziv in odgovor, ugotovili, da se jim zdi pomembno in zaželeno, da jih svetovalna delavka seznaja s sodobnimi trendi v vzgoji in izobraževanju. Svetovalni delavki vrtcev 2 in 4 sta na tem področju zelo dejavni in opravljata vse naloge, ki so določene v zgoraj omenjenih smernicah za svetovalno službo v vrtcu.

V nobenem izmed štirih vrtcev v oddelku ne poteka analiza zadovoljivega upoštevanja posebnosti in drugačnosti otrok pri vzgojno-izobraževalnem delu ter pri neposrednem sodelovanju z vzgojiteljem v podporo in pomoč pri uresničevanju programa in njegovih lastnih ustvarjalnih možnosti. To se nam ne zdi sporno. Pri zadnji nalogi smo glede na odzive intervjuvank lahko ugotovili, da niti ne želijo, da bi pri tem sodelovala svetovalna delavka, saj nima po njihovem mnenju znanja s tega področja. Vzgojiteljice ter pomočnice se čutijo dovolj strokovne in sposobne, da to izvedejo same.

Vidimo, da se je v vrtcu 1 pojavilo veliko predlogov oz. zaželenosti, da se iz področij svetovanja in posvetovanja svetovalne delavke z vzgojitelji in njihovimi pomočniki začnejo izvajati dejavnosti, ki so zapisane v programskih smernicah za svetovalno službo. Željo po izvajanju teh dejavnosti so izrazile tako vzgojiteljice in pomočnice vzgojiteljice kot tudi svetovalna delavka. Razlog vidimo v tem, da se v tem vrtcu svetovalno delo še vzpostavlja in svetovalna delavka še nima izkušenj, tudi sama je omenila, da je to edina ovira pri njenem delu. Resman v literaturi opozarja na omenjeni problem. Kot problem vidi prevelika pričakovanja vzgojiteljev, predvsem v vrtcu kjer se svetovalna služba še vzpostavlja in kjer vzgojitelji niso seznanjeni z nalogami in možnostmi svetovalnih delavcev (Resman, 1999: 153–154).

Tudi vzgojiteljica iz vrtca 3 ima željo, da se nekatere dejavnosti s področja svetovanja in posvetovanja začnejo udejanjati v njihovem vrtcu. Razlog vidimo v tem, da svetovalna delavka nima dovolj časa in ker je vrtec velik, ima namreč okoli 30 oddelkov, ji ne uspe delovati na vseh področjih kot bi želela. Kot smo videli tudi v rezultatih, svetovalna delavka tega vrtca opravlja največ nalog, ki so s strani vodstva opredeljene samo v njihovem vrtcu.

V vrtcih 2 in 4 svetovalni delavki in vzgojiteljici niso navajale želja, da bi se izvajale dejavnosti s področja svetovanja in posvetovanja med njimi, ki se trenutno ne izvajajo.

Predvidevamo lahko, da se želje niso izražale zato, ker je delovanje svetovalne službe v omenjenih vrtcih že vzpostavljeno in deluje v ravnovesju.

Naloge svetovalne delavke so, poleg tistih, opredeljenih v programskih smernicah, še zakonsko in s strani občine določene, lastna iniciativa ter vizija vodstva. »V programskih smernicah svetovalne službe v vrtcu je zapisano, da ima svetovalna delavka pravico in dolžnost odkloniti vse naloge in zadolžitve, ki so v nasprotju s strokovnimi načeli dela in poklicnim etičnim kodeksom« (Čačinovič Vogrinčič, 2008: 8).

Naloge svetovalne delavke, ki se izvajajo in so zapisane v programskih smernicah za svetovalno službo v vrtcu se izvajajo na področjih svetovalnega dela s starši, svetovalnega dela z otroki, sodelovanja z zunanjimi ustanovami, sodelovanja z vodstvom in svetovalnega dela z vzgojitelji in njihovimi pomočniki. »Temeljni cilj vseh sodelujočih v vzgojno-izobraževalnem procesu je optimalen razvoj otroka. Z vidika strokovne avtonomnosti, celostnega in interdisciplinarnega pristopa je za svetovalno službo pomembno tudi sodelovanje z zunanjimi strokovnimi sodelavci, tako s svetovalnimi sodelavci iz vrtcev kot tudi s strokovnimi delavci iz ustreznih drugih ustanov (ibid: 9).«

V omenjenih programskih smernicah je opredeljeno, da mora potekati svetovanje in posvetovanje z vzgojitelji in njihovimi pomočniki. Pri pričakovanjih od svetovalnih delavk se nam je zdi presenetljivo, da je ena izmed intervjuvank omenila, da želi, da svetovalna delavka poseže v njeno delo, ko vidi, da je neka stvar problematična. Večina ne želi, da bi svetovalna delavka posegala v njihovo delo in tudi iz odgovorov svetovalnih delavk ni bilo razvidne informacije, da želijo posegati v delo vzgojiteljic in njihovih pomočnic. Pričakovanja vzgojiteljic od svetovalnih delavk so v bistvu zajeta v že zgoraj omenjene smernice. Želja vzgojiteljic in pomočnic vzgojiteljic, da svetovalna delavka deluje kot strokovni servis ni opredeljena v omenjenih smernicah. V zgoraj omenjenih smernicah je o tem opredeljeno: »Svetovalna služba v vrtcu sodeluje že v izhodišču – pri samem načrtovanju, vzpostavljanju in vzdrževanju ustreznih pogojev za varno in hkrati spodbudno vzgojno-izobraževalno okolje, ki omogoča otrokovo optimalno napredovanje. Svetovalne službe v vrtcu ni mogoče razumeti kot servis, ki naj bi interventno priskočil na pomoč samo ob različnih motnjah in težavah (Čačinovič Vogrinčič, 2008: 9).

Glede na informacije, ki smo jih iz intervjujev dobili, tako od vzgojiteljic in pomočnic vzgojiteljic, so pričakovanja od svetovalne delavke ravno to, da ta interventno priskoči na

pomoč samo ob različnih motnjah in težavah. Le ena intervjuvana je omenila, da gre do svetovalne delavke tudi takrat, ko ji želi sporočiti kaj pozitivnega in ji pokazati, kaj je v skupini dosegla, ostale pa bi svetovalno delavko zaprosile za sodelovanje, ko bi nastale težave. Svetovalna delavka ravno to ponazori z izjavo: »Občutek imam, da sem vpeta v večina stvari, kjer so problemi.«

Vsako delo, ki poteka, spremljajo tudi ovire, o katerih se bolj malo piše in govori. Ravno zato nas je zanimalo, katere ovire svetovalne delavke in vzgojiteljice oz. pomočnice vzgojiteljice vidijo pri delu svetovalne delavke. Ponovno smo zasledili, da je delo odvisno od vizije vodstva in da je ta vizija tudi ovira pri delu, ker vodstvo nekaterim svetovalnim delavcem opredeljeno nasplošno narekuje raznovrstne naloge, ki so preobsežne.

Zanimivo, da je ena izmed vzgojiteljic opredelila, da so ovira preobsežno napisane ravno smernice, o katerih govorimo. S tem se ne strinjamo v celoti, saj razlog vidimo v tem, da svetovalnim delavkam te smernice določajo širok manevrski prostor svetovalnega dela in se udejanjajo glede na velikost in specifičnost okolja, v katerem delujejo.

Pri delu se srečamo tudi z zakonodajo, proti kateri se težko borimo. Zakonodaja svetovalne delavce po mnenju intervjuvank ovira pri sistemizaciji delovnega mesta svetovalne delavke, ker ne opredeljujejo možnosti, da ima vedenjsko moteč otrok v skupini lahko spremljevalca v skupini.

S strani ene intervjuvane je opredeljeno tudi kršenje zakonodaje na področju dela otrok s posebnimi potrebami.

Kot oviro so opredelile tudi nepoznavanje svetovalnega dela tako s strani staršev kot tudi strokovnih delavk vrtca. Vzgojiteljica in svetovalna delavka sta opredelili: »Nekateri starši in vzgojitelji ne vedo, kakšna je vloga svetovalne delavke.« Le to se povezuje tudi z naklonjenostjo do svetovalnega dela v vrtcu. Svetovalna delavka je to pojasnila: »Nekateri niti ne vedo, zakaj sem v pisarni.« Problem bi rešili tako, da bi s tem starše seznanili na začetku šolskega leta. O naklonjenosti spregovori še naprej: »Svetovalno delo cenijo tisti ljudje, ki so kdaj potrebovali pomoč svetovalnega delavca in se je le-to uspešno razrešilo. Sem mnenja, da smo svetovalni delavci, tako za vzgojitelje kot za starše, še vedno nek člen, ki po eni strani teži, po drugi strani pa želijo, da jim mi rešimo težave, ki so nastale.« Ravno pri naklonjenosti ena izmed vzgojiteljic izrazi razmišljanje, da se ji ne zdi pomembno, da svetovalna delavka deluje že v predšolskem obdobju, razen v primeru, če so prisotni otroci s posebnimi

potrebami. Le-to pa ne sovpada s temeljnim vzgojno izobraževalnim ciljem – optimalni razvoj otroka.

Zadnje vprašanje je bilo povezano z razmišljanjem o poslanstvu svetovalne delavke. S tem smo želeli o povedanem pridobiti celotno sliko in jo povezati s predhodnimi vprašanji. Iz odgovorov je razvidno, da svetovalne delavke svoje poslanstvo dojemajo v smislu delovanja po zgoraj omenjenih smernicah tj. delovanje na osnovnih področjih dejavnosti: svetovalno delo z otroki, svetovalni delo s starši, svetovalno delo z vzgojitelji in njihovimi pomočniki, sodelovanje z vodstvom ter delovanje po temeljnih načelih. »...predstvaljajo osnovno orientacijo ali okvir za profesionalno opravljanje svetovalnega dela v vrtcih...« (Čačinovič Vogrinčič, 2008: 10). Delovanje preko treh osnovnih vrst dejavnosti: dejavnost pomoči, razvojne in preventivne dejavnosti ter dejavnost načrtovanja in evalvacije (ibid: 14–15). Še vedno, tudi pri poslanstvu, opredeljujejo željo po delovanju svetovalne delavke v smislu strokovnega servisa. Ena izmed svetovalnih delavk si ga zamišlja tako: »Da delam v dobro otroka, da se osredotočam na smernice, ki so zapisane za svetovalno službo v vrtcu, da se strokovno izpopolnujem, da sem inovativna na področju dela s starši in sem pozitivno naravnana. Pomembno mi je, da pri svojem delu uporabljam humor, seveda situaciji primeren. Pomembno je sodelovanje s strokovnimi delavci, z zunanjimi ustanovami in seveda z vodstvom. Poslanstvo svetovalne delavke je, da opazuje razvoj otroka ne glede na versko, kulturno in socialno poreklo.«

Vzgojiteljice in pomočnice vzgojiteljice ravno tako vidijo poslanstvo svetovalne delavke kot delovanje na osnovnih področjih dejavnosti svetovalne službe v vrtcu, po temeljnih načelih in v okviru osnovnih treh vrst dejavnosti in želja, da svetovana delavka deluje kot strokovni servis.

Svetovalne delavke se zavedajo, da vzgojiteljice in njihove pomočnice od njih pričakujejo strokovni servis. Ena izmed svetovalnih delavk je omenila kako se bori proti temu: »Skupaj s strokovnimi delavci razmišljamo, kako bi bilo v določeni situaciji primerno postopati.« Zanimivo pri tem je, da se vzgojiteljice in pomočnice vzgojiteljice, iz odgovorov sodeč, ne zavedajo, da od njih pričakujejo strokovni servis. Menijo namreč, da je to njihova naloga.

6 SKLEPI

Svetovanje in posvetovanje med vzgojitelji in njihovimi pomočniki skupaj s svetovalnimi delavci poteka na vseh štirih področjih svetovalnega dela: načrtovanje programa predšolske vzgoje v oddelku, ugotavljanje stanja in evalvacije vzgojno-izobraževalnega dela v oddelku, izvajanje programa za predšolske otroke v oddelku in usposabljanje vzgojiteljev ter njihovih pomočnikov. Tako je opredeljeno tudi v Programskih smernicah: Svetovalna služba v vrtcu (Čačinovič Vogrinčič, 2008).

Ugotovimo lahko, da svetovanje in posvetovanje svetovalne delavke z vzgojitelji in njihovimi pomočniki na vseh štirih področjih dela poteka povsod tam, kjer je to pomembno za svetovalno delo v vrtcu.

Zaželenosti, da se iz področij svetovanja in posvetovanja svetovalne delavke oz. delavca z vzgojitelji in njihovimi pomočniki začnejo izvajati dejavnosti, ki so zapisane v smernicah, katere smo skozi celotno nalogo omenjali, se pojavljata v dveh vrtcih. Razloga sta, da se v enem vrtcu svetovalno delo vzpostavlja, v drugem pa predvidevamo, da je razlog veliko število oddelkov in največ opredeljenih dodatnih nalog, ki jih mora opraviti svetovalna delavka izmed vseh štirih.

Naloge svetovalne delavke v vrtcu, ki so opredeljene kot vizija vodstva, so zelo raznolike. Vzgojiteljice in pomočnice vzgojiteljice jih vseh ne poznajo.

Pričakovanja vzgojiteljic od svetovalnih delavk so v bistvu zajeta v programskih smernicah za svetovalno službo v vrtcu, le želja, da svetovalna delavka deluje kot strokovni servis, v njih ni opredeljena.

Ovire, ki svetovalno delavko ovirajo pri delu, so: zakonodaja, nepoznavanje svetovalnega dela, delo po programskih smernicah, želja, da je svetovalna služba strokovni servis in kršenje zakonodaje.

Tako svetovalne delavke kot tudi vzgojiteljice in pomočnice vzgojiteljice vidijo poslanstvo svetovalne delavke, v smislu delovanja, na osnovnih področjih dejavnosti v vrtcu, kot delo po temeljnih načelih in kot delo v okviru osnove dejavnosti svetovalne službe v vrtcu.

Menimo, da smo z raziskovalnim delom vzgojiteljice in pomočnice vzgojiteljice seznanili s področjem posvetovanja in svetovanja med njimi in njihovo svetovalno delavko ter jim pokazali na katerih področjih lahko sodelujejo s svetovalno delavko.

7 PREDLOGI

Svetovalni delavci naj staršem in strokovnim delavcem predstavljajo svoje delo, da bodo z njim bolje seznanjeni.

Svetovalnim delavcem predlagamo, da bi naredili občasne analize z vseh področij dejavnosti, da bi videli, kako drugi vidijo njihovo delo, kaj želijo izboljšati, kaj obdržati. Menimo, da bi bila to tudi dobra samoevalvacija dela.

Vzgojiteljicam in njihovim pomočnicam predlagamo, da naj svetovalne delavke povabijo, da se skupaj z otroki udeležijo izletov, predstav, taborov in drugih dejavnosti. Tako bodo imeli svetovalni delavci tudi v sproščenem okolju možnost spoznavati skupino, otroke in z njimi vzpostaviti osebni stik. Ker so svetovalni delavci vpeti v večina stvari, kjer so težave, bi bila to dobra razbremenitev zanje.

Morda bi bilo bolje, da bi se naloge svetovalnih delavcev konkretizirale in poenotile, vendar bi tu lahko prišlo do problema – izguba manevrskega prostora in dinamičnosti, ki jo imajo svetovalni delavci pri svojem delu.

Glede nadaljnjega raziskovanja bi predlagali, da se razišče tudi svetovalno delo med starši in svetovalnimi delavci. Morda bi tudi njim na ta način približali svetovalno delo in jih seznanili z delom svetovalnih delavcev, ki je za to področje zapisano v knjigi Programske smernice: Svetovalna služba v vrtcu (Čačinovič Vogrinčič: 2008).

8 LITERATURA

Babšek, B. (2009). *Osnove psihologije: skrivnosti sveta v nas*. Celje: Celjska Mohorjeva družba: Društvo Mohorjeva družba.

Barle, A. (1995). *Sociologija: gradivo za srednje šole*. Ljubljana : Zavod Republike Slovenije za šolstvo.

Čačinovič Vogrinčič, G. (2008). *Programske smernice: Predšolska vzgoja v vrtcu. Svetovalna služba v vrtcu*. Ljubljana: Zavod Republike Slovenije za šolstvo.

Čačinovič Vogrinčič, G. (2013) *Otrokov glas v procesu učenja in pomoči: priročnik za vrtce, šole in starše*. Ljubljana: Zavod Republike Slovenije za šolstvo.

Gardner, H. (1995). *Razsežnosti uma : teorija o več inteligencah*. Ljubljana: Tangram.

Godina, V. V. (1991). *Socializacijska teorija Talcotta Parsons*. Ljubljana: Sekcija za socialno antropologijo pri Slovenskem sociološkem društvu.

Gordon, T. (1997). *Trening večje učinkovitosti za učitelje*. Ljubljana: Svetovalni center za otroke, mladostnike in starše.

Haralambos, M. (1999). *Sociologija : teme in pogledi*. Ljubljana: DZS.

Juul, J. (2008). *Kompetentni otrok: družina na poti k novim temeljnim vrednotam*. Radovljica: Didakta

Kalin, J. (2004). *Sodelovanje učitelja in razrednika s svetovalno službo*. Šolsko svetovalno delo, 9, št. 3/4, str. 27–32.

Kompare, idr. (2007). *Uvod v psihologijo*. Ljubljana: DZS.

Krek, J. (2011). *Bela knjiga o vzgoji in izobraževanju v Republiki Sloveniji*. Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo in šport.

Kristančič, A. (1995). *Svetovanje in komunikacija*. Ljubljana: Združenje svetovalnih delavcev Slovenije.

Kroflič, R. (1997). *Avtoriteta v vzgoji*. Ljubljana: Znanstveno in publicistično središče.

Kroflič, R. (1999). *Med poslušnostjo in odgovornostjo*. Ljubljana: Vija.

Kurikulum za vrtce: predšolska vzgoja v vrtcih. (2009). Ljubljana: Narodna in univerzitetna knjižnica.

Labinowicz, E. (1989). *Izvirni Piaget : mišljenje - učenje – poučevanje*. Ljubljana: Državna založba Slovenije.

Makarovič, J. (1986). *Sla po neskončnosti*. Maribor: Založba Obzorja.

Medveš, Z. (1991). *Pedagoška etika in koncept vzgoje*. *Sodobna pedagogika*, letnik 42, številka 3/4, str. 101–117.

Musek, J. (2001). *Psihologija*. Ljubljana: Educy.

Peček, M., Lesar, M. (2011). *Moč vzgoje: sodobna vprašanja teorije vzgoje*. Ljubljana: Tehniška založba Slovenije.

Pediček, F. (1992). *Pedagogika danes: poglavja za antropološko snovanje slovenske pedagogike*. Maribor: Obzorja.

Poštrak, M. (1994). *V znamenju trojstev*. *Socialno delo*, letnik 33, številka 4, str. 325–342.

Poštrak, M. (2002). *Subjekt in intersubjektivnost*. *Socialno delo*, letnik 41, številka 5, str. 249–271 Ljubljana: Fakulteta za socialno delo.

Poštrak, M. (2003). *Kaj posebnega lahko ponudi socialno delo pri delu z mladimi*. Šolsko svetovalno delo, 2003, letnik VIII, številka 3/4, str. 26–33.

Resman, M. idr. (1999). *Svetovalno delo v vrtcih, osnovnih in srednjih šolah*. Ljubljana: Zavod Republike Slovenije za šolstvo.

Ručigaj, Z. (2012). *Vzgoja kot drevo v zdravi rasti*. Jesenice: Samozaložba T. Ručigaj.

Strokovno predavanje pri predmetu soustvarjanje razgovora v socialnem delu z družino, pri asist. dr. Nini Mešl.

Šmalc, V. (2010). *Pogled učiteljev na sodelovanje s svetovalnimi delavci: diplomsko delo*. Ljubljana: Filozofska fakulteta, Oddelek za pedagogiko in andragogiko.

Šugman Bohinc, L., ur. (2011). *Učenci z učnimi težavami. Izvirni delovni projekt pomoči*. Ljubljana : Fakulteta za socialno delo.

Ule, M. (2008). *Za vedno mladi? Socialna psihologija odraščanja*. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.

Vršnik, T. (2008). *Šolska svetovalna služba v osnovnih šolah: vloga in delovne naloge s posebnim poudarkom na delu z nadarjenimi učenci in dodatni strokovni pomoči*. Sodobna pedagogika, letnik 59, številka 2, str. 82–98.

9 PRILOGE

9.1 Intervjuji

Intervju svetovalna delavka 1

1. Katero delo, poleg svetovanja in posvetovanja z vzgojiteljicami in pomočnicami, še poteka v svetovalni službi vašega vrtca?

SD 1: »Urejanje spletne strani, sodelovanje s starši, sodelovanje z vodstvom, pisanje poročil, nudenje dodatne strokovne pomoči otrokom, ki imajo odločbo o usmerjenju, sodelovanje pri vpisu otrok v prvi razred osnovne šole, sodelovanje na roditeljskih sestankih. Pišem poročila, načrt dela. Napišem evalvacijo svojega dela.«

2. Kaj vzgojitelji in njihovi pomočniki pričakujejo od svetovalnih delavcev?

SD 1: »Vzgojitelji pričakujejo predvsem strokovno podporo v situacijah, kjer vidijo težave. Vzgojitelje zanima, če tudi jaz opazim težave, da skupaj ugotovimo, kako postopati naprej, kaj je najbolje za otroka. Včasih se je potrebno pogovoriti, če je potrebna oddaja vloge za usmerjanje. Pojavljajo se tudi vedenjske težave. Tu vzgojiteljice potrebujejo tudi moralno podporo in včasih nasvet, kako ravnati v konkretni situaciji. Pomembno se jim zdi moje mnenje, kako jaz vidim situacijo, kaj bi bilo dobro izboljšati.«

3. Kaj svetovalno delavko ovira pri njenem delu?

SD 1: »Subjektivni razlogi, ki me ovirajo pri delu so, da se še ne najdem, ker sem tu pol leta.«

4. Kakšna je naravnost za svetovalno delo v vrtcu?

SD 1: »Splošna naklonjenost in naravnost za svetovalno delo v vrtcu je v redu. Menim, da so sodelavci do svetovalnega dela dobro naklonjeni. S kolektivom se še spoznavam.«

5. Kako vidite poslanstvo svetovalne delavke v vrtcu?

SD 1: »Poslanstvo svetovalne delavke si zamišljam kot dobro sodelovanje z vodstvom in vzgojiteljicami. V smislu dajanja strokovne podpore, moralne podpore in, da medsebojni odnosi temeljijo na spoštovanju in zaupanju. Da imam z otroki odprt odnos in da otroci radi pridejo k meni.«

1

KODA	OSNO KODIRANJE
urejanje spletne strani	vizija vodstva
sodelovanje s starši	svetovalno delo s starši
sodelovanje z vodstvom	sodelovanje z vodstvom
pisanje poročil	zakonsko določeno
dodatna strokovna pomoč otrokom, ki imajo odločbo o usmerjenju	svetovalno delo z otroki
sodelovanje pri vpisu otrok v prvi razred osnovne šole	vizija vodstva

2

KODA	OSNO KODIRANJE
strokovno podporo v situacijah, kjer vidijo težave	dejavnost pomoči
moralna podpora	dejavnost pomoči
nasvet kako ravnati v konkretni situaciji	pomoč pri izboru primernih oblik in metod dela z otroki
pomembno se jim zdi moje mnenje	načelo strokovnosti

3

KODA	OSNO KODIRANJE
se še ne najdem, prisotna sem pol leta	subjektivni razlog

4

KODA	OSNO KODIRANJE
dobro naklonjeni	pozitivna naklonjenost

5

KODA	OSNO KODIRANJE
dobro sodelovanje z vodstvom in vzgojiteljicami	svetovalni odnos
dajanja strokovne in moralne podpore	dejavnost pomoči
medsebojni odnosi temeljijo na spoštovanju in zaupanju	svetovalni odnos
imam z otroki odprt odnos	demokratski stil vodenja
da otroci radi pridejo k meni	demokratski stil vodenja

1. Opredelitev dela, ki je in ni zapisano v programskih smernicah

VIZIJA VODSTVA

- urejanje spletne strani vrtca (SD 1)
- sodelovanje pri vpisi otrok v prvi razred osnovne šole (SD 1)

SVETOVALNO DELO S STARŠI

- sodelovanje s starši (SD 1)

SODELOVANJE Z VODSTVOM

- sodelovanje z vodstvom (SD 1)

SVETOVALNO DELO Z OTROKI

- dodatna strokovna pomoč otrokom, ki imajo odločbo o usmerjenju (SD 1)

ZAKONSKO DOLOČENO DELO

- pisanje poročil (SD 1)

2. Pričakovana vzgojiteljic in pomočnic vzgojiteljic od svetovalne delavke

POMOČ PRI IZBORU PRIMERNIH OBLIK IN METOD DELA Z OTROKI

- nasvet kako ravnati v konkretni situaciji (SD 1)

DEJAVNOST POMOČI

- strokovna podpora v situacijah, kjer vidijo težave (SD 1)
- moralna podpora (SD 1)

NAČELO STROKOVNOSTI

- Pomembno se jim zdi moje mnenje (SD 1)

3. Ovire pri delu svetovalne delavke

SUBJEKTIVNI RAZLOG KOT OVIRA PRI DELU

- se še ne znajdem, prisotna sem pol leta (SD 1)

4. Naklonjenost za svetovalno delo v vrtcu

- pozitivna (SD 1)

5. Poslanstvo svetovalne delavke

DEMOKRATIČNI STIL VODENJA

- imam z otroki odprt odnos (SD 1)
- da otroci radi pridejo k meni (SD 1)

DEJAVNOST POMOČI

- dajanja strokovne in moralne podpore (SD 1)

Intervju svetovalna delavka 2

1. Katero delo, poleg svetovanja in posvetovanja z vzgojiteljicami in pomočnicami, še poteka v svetovalni službi vašega vrtca?

SD 2: »Vodim tudi evidenco svojega dela, si zapisujem dogovore in se trudim za dobro sodelovanje z vodstvom. Izdam brošure, prispevke objavim na spletni strani, Organiziram sestanke oziroma sem na njih prisotna, npr. strokovni aktivni kolegiji in pišem zapisnik. Pišem poročila, udeležujem se posveta svetovalnih delavcev in sem članica aktivna Ljubljanskih svetovalnih delavk, udeležujem se Republiškega aktivna svetovalnih delavcev v slovenskih vrtcih, urejam spletno stran vrtca. Sem v komisiji za sprejem otrok v vrtec. Pogovor o prilagoditvah, preden pride do odločbe. Poročam o otrocih s posebnimi potrebami, ki imajo odločbo o usmerjenju, poročam na strokovnih skupinah, pišem dopise, druge dokumente. O svojem delu poročam vodstvu, vzgojiteljskem zboru in svetu staršev (splošne stvari). Sodelujem s starši, vodstvom, zunanjimi ustanovami. Urejam spletno stran vrtca in oblikujem oddelke.«

2. Kaj vzgojitelji pričakujejo od svetovalnih delavcev?

SD 2: »Vsi, ki pridejo k meni, imajo od mene različna pričakovanja. Ne vedo, da svetovalna služba ne deluje kot servis in da nimam čarobne palčke, ki bi odpravila težavo. Takrat je pomembno, da z vsemi udeleženi dorečemo dogovore in jim sledimo. Nekateri vzgojitelji od mene pričakujejo, da bom otroke naredila poslušne. Mislijo, da če se bom pogovorila z njim, bo pa upošteval pravila. Vzgojitelji pričakujejo konkretne nasvete, kaj narediti v konkretni situaciji, da sem prisotna na govorilnih urah, kjer je potrebno, da vzgojiteljem dajem podporo, da se pogovarjam, da organiziram tematska srečanja v skupini, ki so sproščena in so namenjena pogovoru o aktualni temi «

3. Kaj svetovalno delavko ovira pri njenem delu?

SD 2: »Pri vzgojiteljicah, ki nimajo otrok, ki bi bili potrebni dodatne pomoči, se srečujem s težavo, da ne vedo, kakšna je vloga svetovalne delavke, le-to je za sodelovanje pomembno. Tudi nekateri starši ne poznajo, čemu smo svetovalne delavke v vrtcu. Pri delu me ovirajo raznovrstne naloge s strani vodstva, preveč birokracije, ki ni v domeni svetovalne službe, zato ne morem večkrat v skupino, kot bi želela, kar bi mi dalo boljše sodelovanje, več tematskih srečanj, večje zaupanje. Za delo imam dobre pogoje, imam svojo pisarno, sposodim si material od drugih strokovnih delavk. Zakonodaja ne opredeljuje, da bi vedenjsko moteč otrok imel spremljevalca v skupini, kar bi bilo zelo zaželeno. «

4. Kakšna je naklonjenost za svetovalno delo v vrtcu?

SD 2 : »Splošna naklonjenost do svetovalnega dela v vrtcu je, po mojem mnenju, različna. Nekateri se name obračajo redno, drugi niti ne vedo, zakaj sem v pisarni, se bojijo. Nekatere vzgojiteljice se posvetujejo raje med sabo. Odkar se je vzpostavilo svetovalno delo v našem vrtcu, sem jaz edina svetovalna delavka in v zadnjih letih opažam spremembe, večkrat se obrnejo name, preverijo, če pravilno ravnamo, me vprašajo za mnenje.«

5. Kako vidite poslanstvo svetovalne delavke v vrtcu?

SD 2 : »Svoje poslanstvo si zamišljam tako, da delam v dobro otroka, da se osredotočam na smernice, ki so zapisane za svetovalno službo v vrtcu, da se strokovno izpopolnujem, da sem inovativna na področju dela s starši in sem pozitivno naravnana. Pomembno mi je, da pri svojem delu uporabljam humor, seveda, situaciji primeren. Pomembno je sodelovanje s strokovnimi delavci, z zunanjimi ustanovami in seveda, z vodstvom. Poslanstvo svetovalne delavke je, da opazuje razvoj otroka ne glede na versko, kulturno in socialno poreklo.«

1

KODA	OSNO KODIRANJE
Vodim evidenco svojega dela	načelo evalvacije lastnega dela
Izdam brošure	lastna iniciativa
prispevke objavim na spletni strani	lastna iniciativa
kolegiji	sodelovanje z vodstvom
pišem zapisnik	zakonsko določeno
Pišem poročila	zakonsko določeno
udeležujem se posveta svetovalnih delavcev	načelo strokovnega sodelovanje in povezovanja
udeležujem se Republiškega aktivna za svetovalne delavce v slovenskih vrtcih	načelo strokovnega sodelovanje in povezovanja
urejam spletno stran vrtca	vizija vodstva
Poročam o otrocih s posebnimi potrebami	zakonsko določeno
poročam na strokovnih skupinah	načelo evalvacije lastnega dela
pišem dopise, druge dokumente	administrativno delo
O svojem delu poročam vodstvu	načelo evalvacije lastnega dela
o svojem delu poročam vzgojiteljskemu zboru	načelo evalvacije lastnega dela
O svojem delu poročam svetu staršev	načelo evalvacije lastnega dela
svetovanje s starši	osnovno področje dela svetovalne službe v vrtcu
sodelovanje z vodstvom	osnovno področje dela svetovalne službe v vrtcu
sodelovanje z zunanjimi ustanovami	osnovno področje dela svetovalne službe v vrtcu
Urejam spletno stran vrtca	vizija vodstva
oblikujem oddelke	vizija vodstva

2

KODA	OSNO KODIRANJE
različna pričakovanja	pozitivna, negativna
svetovalna služba ne deluje kot servis	svetovalni delavec je strokovni sodelavec
nimam čarobne palčke, ki bi odpravila težavo	svetovalni delavec je strokovni sodelavec
pomembno, da z vsemi udeleženi dorečemo dogovore in jim sledimo	svetovalni odnos
da bom otroke naredila poslušne	avtoritarni vzgojni stil
konkretne nasvete, kaj narediti v konkretni situaciji	pomoč pri izboru primerni oblik in metod dela z otroki

da sem prisotna na govorilnih urah	svetovalno delo z vzgojitelji in njihovimi pomočniki
se pogovarjam	dejavnost pomoči
da organiziram tematska srečanja v skupini	sodelovanje med vrtcem in starši

3

KODA	OSNO KODIRANJE
starši in vzgojitelji ne vedo, kakšna je vloga svetovalne delavke	nepoznavanje svetovalnega dela
raznovrstne naloge s strani vodstva	vizija vodstva
preveč birokracije, ki ni v domeni svetovalne službe	zakonsko določeno
Zakonodaja ne opredeljuje, da bi vedenjsko moteč otrok imel spremljevalca v skupini	zakonsko določeno

4

KODA	OSNO KODIRANJE
Splošna naklonjenost je različna	pozitivna, negativna
Nekateri se name obračajo redno	redno sodelovanje
drugi niti ne vedo, zakaj sem v pisarni, se bojijo	nepoznavanje svetovalnega dela
opažam spremembe, večkrat se obrnejo name	pozitivno

5

KODA	OSNO KODIRANJE
delam v dobro otroka	temeljno načelo svetovalnega dela
da se osredotočam na smernice, ki so zapisane za svetovalno službo v vrtcu	uporaba smernic za svetovalno službo v vrtcu
se strokovno izpopolnjujem	načelo strokovnosti in strokovnega izpopolnjevanja
sem inovativna na področju dela s starši	načelo celostnega pristopa
sem pozitivno naravnana	osebna lastnost
da pri svojem delu uporabljam humor	osebna lastnost
sodelovanje s strokovnimi delavci	svetovalno delo z vzgojitelji in njihovimi pomočniki
sodelovanje z zunanjimi ustanovami	osnovno področje dejavnosti v vrtcu
sodelovanje z vodstvom	osnovno področje dejavnosti v vrtcu

1. Opredelitev dela, ki je in ki ni zapisano v programskih smernicah

NAČELO EVALVACIJE LASTNEGA DELA

- Vodim evidenco svojega dela (SD 2)
- poročam na strokovnih skupinah (SD 2)
- O svojem delu poročam vodstvu (SD 2)

- o svojem delu poročam vzgojiteljskemu zboru (SD 2)
- O svojem delu poročam svetu staršev (SD 2)

LASTNA INICIATIVA

- Izdam brošure (SD 2)
- prispevke objavim na spletni strani (SD 2)

VIZIJA VODSTVA

- urejanje spletne strani vrtca (SD 2)
- oblikujem oddelke (SD 2)

SODELOVANJE Z VODSTVOM

- kolegiji (SD 2)

ZAKONSKO DOLOČENO DELO

- pisanje poročil (SD 2)
- pišem zapisnik (SD 2)
- Poročam o otrocih s posebnimi potrebami (SD 2)

NAČELO STROKOVNEGA SODELOVANJA IN POVEZOVANJA

- udeležujem se posveta svetovalnih delavcev (SD 2)
- udeležujem se Republiškega aktiva za svetovalne delavce v slovenskih vrtcih (SD 2)

2. Pričakovanja vzgojiteljic in pomočnic vzgojiteljic pod svetovalne delavke

SVETOVALNI DELAVEC JE STROKOVNI DELAVEC

- svetovalna služba ne deluje kot servis (SD 2)
- nimam čarobne palčke, ki bi odpravila težavo (SD 2)

POMOČ PRI IZBORU PRIMERNIH OBLIK IN METOD DELA Z OTROKI

- konkretne nasvete, kaj narediti v konkretni situaciji (SD 2)

DEJAVNOST POMOČI

- se pogovarjam (SD 2)

SVETOVALNI ODNOS

- pomembno, da z vsemi udeleženi dorečemo dogovore in jim sledimo (SD 2)

SODELOVANJE MED VRTECEM IN STARŠI

- da organiziram tematska srečanja v skupini (SD 2)

AVTORITARNI VZGOJNI STIL

- da bom otroke naredila poslušne (SD 2)

3. Ovire pri delu svetovalne delavke

NEPOZNAVANJE SVETOVALNEGA DELA

- starši in vzgojitelji ne vedo, kakšna je vloga svetovalne delavke (SD 2)

VIZIJA VODSTVA

- raznovrstne naloge s strani vodstva (SD 2)

ZAKONSKO DOLOČENO

- preveč birokracije, ki ni v domeni svetovalne službe (SD 2)
- Zakonodaja ne opredeljuje, da bi vedenjsko moteč otrok imel spremljevalca v skupini (SD 2)

4. Naklonjenost za svetovalno delo

POZITIVNA, NEGATIVNA

- Splošna naklonjenost je različna (SD 2)
- opažam spremembe, večkrat se obrnejo name (SD 2)

REDNO SODELOVANJE

- Nekateri se name obračajo redno (SD 2)

NEPOZNAVANJE SVETOVALNEGA DELA

- drugi niti ne vedo, zakaj sem v pisarni, se bojijo (SD 2)

5. Poslanstvo svetovalne delavke

OSNOVNO PODROČJE DEJAVNOSTI V VRTCU

- sodelovanje z vodstvom (SD 2)
- sodelovanje z zunanjimi ustanovami (SD 2)
- svetovalno delo z vzgojitelji in njihovimi pomočniki (SD 2)

TEMELJNO NAČELO SVETOVALNEGA DELA

- delam v dobro otroka (SD 2)

UPORABA SMERNIC ZA SVETOVALNO SLUŽBO VRTCA

- da se osredotočam na smernice, ki so zapisane za svetovalno službo v vrtcu (SD 2)

NAČELO STROKOVNOSTI IN STOROKOVNEGA IZPOPOLNJEVANJA

- se strokovno izpopolnujem (SD 2)

Intervju svetovalna delavka 3

1. Poteka tudi drugo delo, ki še ni bilo opredeljeno?

SD 3: »Kot svetovalna delavka v vrtcu vodim postopek vpisa otrok v vrtec; vnášam podatke v različne baze; svetovanje poteka še z vodstvom, starši in zunanjimi ustanovami; spremljam otrok; pri nas je tudi varna točka; pišem poročila o otrocih s posebnimi potrebami; skrbim za pogoje dela; oblikujem oddelke; pišem ugovore na pritožbe v času vpisa; sodelujem na kolegijih; sodelujem na pripravah za strokovne aktivne; sem članica Republiškega sveta svetovanih delavcev v slovenskih vrtcih; se dodatno strokovno izobražujem; kolikor je mogoče, posredujem podatke o posebnostih vzgojiteljicam; pišem poročila; oblikujem obrazce; obvestila; skrbim za spletno stran svetovalne službe in vpise; z občino zelo pogosto sodelujem in jim posredujem podatke, ki jih potrebujejo; udeležujem se pedagoških konferenc; sestankov sveta zavoda in sveta staršev, delam sprotne evalvacije lastnega dela; vodim poletne in zdravstvene rezervacije; vodim izpis otroka iz vrtca; vodim evidenco vključenih, vpisanih, izpisanih in otrok na čakalni listi za sprejem v vrtec; koordiniram strokovne skupine; vodim delo strokovne skupine in sem vpeta v življenje vrtca. Udeležujem se timskih in multidisciplinarnih sestankov. V okviru načrtovanja vsako leto zapišem letni delovni načrt mojega dela, načrt, kako bodo stvari potekale, načrtujem, kako naj bi potekal dan, čeprav se vedno ne izide tako, kot si začrtam. Načrtujem tudi potek sestankov s starši, strokovnimi delavci, do katerih dogovorov je potrebno priti pri posameznem sestanku.«

2. Kaj vzgojitelji pričakujejo od svetovalnih delavcev?

SD 3: »Vzgojitelji pričakujejo, da bom rešila težave namesto njih. Predlagam jim različne pristope in mi po navadi rečejo, da so to že poizkusili, da ne deluje. Sama pa poudarjam, da je potrebna vztrajnost pri različnih metodah dela z otroki. Zato sem uvedla za tiste, ki pričakujejo, da smo servis, drugačen sistem. Skupaj s strokovnimi delavci razmišljamo, kako bi bilo v določeni situaciji primerno postopati.«

3. Kaj svetovalno delavko ovira pri njenem delu?

SD 3: »Pri poteku svetovalnega dela me ovira ravnateljčino videnje svetovalnega dela. Preveč nalog, ki niso zapisane v programskih smernicah in nekatere so preobsežne. Udeleženci v svetovalnem odnosu imajo pogosto prevelika pričakovanja od mene. Prelaganje odgovornosti name. Ovira me tudi delovanje v neskladju z zakonodajo na področju dela z otroki s posebnimi potrebami.«

4. Kakšna je naravnost za svetovalno delo v vrtcu?

SD 3: »Splošna naklonjenost in naravnost za svetovalno delo v vrtcu je različna. Določenemu delu ljudi ni pomembna, veliko ljudi še vedno ne ve, kakšen je namen svetovalne službe. Svetovalno delo pa cenijo tisti ljudje, ki so kdaj potrebovali pomoč svetovalnega delavca in se je le-to uspešno razrešilo. Sem pa mnenja, da smo svetovalni delavci, tako za vzgojitelje kot za starše, še vedno nek člen, ki po eni strani teži, po drugi strani pa želijo, da jim mi rešimo težave, ki so nastale.«

5. Kako vidite poslanstvo svetovalne delavke v vrtcu?

SD 3: »Svoje poslanstvo si zamišljam kot nudjenje podpore otroku za njegov najboljši razvoj. Dejansko poslanstvo svetovalne delavke v vrtcu je, da je vpeta v življenje in delo vrtca na vseh področjih (delo s starši, z otroki, z vodstvom, s strokovnimi delavci). Da delujem tudi takrat, ko so stvari dobre, pozitivne. Občutek imam, da sem vpeta v večina stvari, kjer so problemi. Da sem ljudem na voljo, ko me potrebujejo. Izpostavila bi načelo prostovoljnosti, da vsi udeleženi prostovoljno vstopamo v svetovalni donos.«

Intervju svetovalna delavka 3

1

KODA	OSNO KODIRANJE
vodim postopek vpisa otrok v vrtec	vizija vodstva
vnašam podatke v različne baze	vizija vodstva
sodelovanje z vodstvom	osnovno področje dela svetovalne službe v vrtcu
svetovanje s starši	svetovalno delo s starši
sodelovanje z zunanjimi ustanovami	osnovno področje dela svetovalne službe v vrtcu
spremljanje otrok	vizija vodstva
varna točka	
pišem poročila o otrocih s posebnimi potrebami	zakonsko določeno
skrbim za pogoje dela	vizija vodstva
oblikujem oddelke	vizija vodstva
pišem ugovore na pritožbe v času vpisa	vizija vodstva
sodelujem na kolegijih	sodelovanje z vodstvom
sodelujem na pripravah na strokovne aktivnosti	sodelovanje z vodstvom
sem članica Republiškega sveta svetovanih delavcev v slovenskih vrtcih	načelo strokovnega sodelovanja in povezovanja
se dodatno strokovno izobražujem	načelo strokovnosti in dodatnega strokovnega izpopolnjevanja
pišem poročila	zakonsko določeno
oblikujem obrazce	vizija vodstva
skrbim za spletno stran svetovalne službe in vpise	vizija vodstva
z občino zelo pogosto sodelujem in jim posredujem podatke, ki jih potrebujejo	naloga s strani občine

udeležujem se pedagoških konferenc	sodelovanje z vodstvom
udeležujem se sestankov sveta zavoda	sodelovanje z vodstvom
udeležujem se sestankov sveta staršev	svetovalno delo s starši
delam sprotno evalvacijo lastnega dela	načelo evalvacije lastnega dela
vodim poletne in zdravstvene rezervacije	vizija vodstva
vodim izpis otroka iz vrtca	vizija vodstva
vodim evidenco vključenih, vpisanih, izpisanih in otrok na čakalni listi za sprejem v vrtec	vizija vodstva
koordiniram strokovne skupine	svetovalno delo s starši
vodim delo strokovne skupine	svetovalno delo z vzgojitelji, njihovimi pomočniki in starši
sem vpeta v življenje vrtca	vizija vrtca
timski sestanki	posvetovanje s strokovnimi delavci, vodstvom, starši
multidisciplinarni sestanki	sodelovanje z zunanjimi ustanovami
zapišem letni delovni načrt mojega dela	dejavnost načrtovanja in evalvacije
načrtujem, kako naj bi potekal dan	dejavnost načrtovanja in evalvacije
načrtujem tudi potek sestankov s starši, strokovnimi delavci	dejavnost načrtovanja in evalvacije

2

KODA	OSNO KODIRANJE
da bom rešila težave namesto njih	želja, da je svetovalna služba strokovni servis
Predlagam jim različne pristope in mi po navadi rečejo, da so to že poizkusili, da ne deluje.	pomoč pri izboru primernih oblik in metod dela z otroki
je potrebna vztrajnost in doslednost pri različnih metodah dela z otroki	demokratski stil vzgoje
Skupaj s strokovnimi delavci razmišljam, kako bi bilo v določeni situaciji primerno postopati.	pomoč pri izboru primernih oblik in metod dela z otroki

3

KODA	OSNO KODIRANJE
ravnateljčino videnje svetovalnega dela	vizija vodstva
Preveč nalog, ki niso zapisane v programskih smernicah in nekatere so preobsežne.	vizija vodstva
prevelika pričakovanja od mene	želja, da je svetovalna služba strokovni servis
Prelaganje odgovornost name.	vizija vodstva
delovanje v neskladju z zakonodajo na področju dela z otroki s posebnimi potrebami	kršenje zakonodaje

4

KODA	OSNO KODIRANJE
različna	pozitivna, negativna
Določenemu delu ljudi ni pomembna	neopredeljeno
veliko ljudi še vedno ne ve, kakšen je namen svetovalne službe	nepoznavanje svetovalnega dela
cenijo tisti ljudje, ki so kdaj potrebovali pomoč svetovalnega delavca in se je le-to uspešno razrešilo	pozitivno
smo svetovalni delavci, tako za vzgojitelje kot za starše, še vedno nek člen, ki po eni strani teži po drugi strani pa želijo, da jim mi rešimo težave, ki so nastale	pozitivna, negativna

5

KODA	OSNO KODIRANJE
nudjenje podpore otroku za njegov najboljši razvoj	optimalni razvoj otroka
da je vpeta v življenje in delo vrtca na vseh področjih (delo s starši, z otroki, z vodstvom, s strokovnimi delavci)	osnovne vrste dejavnosti
delujem tudi takrat, ko so stvari dobre, pozitivne	načelo strokovnega sodelovanja
sem vpeta v večina stvari, kjer so problemi	načelo strokovnega sodelovanja
Da sem ljudem na voljo, ko me potrebujejo.	svetovalni odnos
vsi udeleženi prostovoljno vstopamo v svetovalni donos	načelo prostovoljnosti

1. Opredelitev dela, ki je in ki ni zapisano v programskih smernicah

VIZIJA VODSTVA

- vodim postopek vpisa otrok v vrtec (SD 3)
- vnašam podatke v različne baze (SD 3)
- spremstvo otrok (SD 3)
- sem vpeta v življenje vrtca (SD 3)
- vodim evidenco vključenih, vpisanih, izpisanih in otrok na čakalni listi za sprejem v vrtec (SD 3)
- vodim izpis otroka iz vrtca (SD 3)
- vodim poletne in zdravstvene rezervacije (SD 3)
- skrbim za spletno stran svetovalne službe in vpise (SD 3)
- skrbim za pogoje dela (SD 3)
- oblikujem oddelke (SD 3)
- pišem ugovore na pritožbe v času vpisa (SD 3)
- oblikujem obrazce (SD 3)

DEJAVNOST NAČTOVANJA IN EVALVACIJE

- načrtujem tudi potek sestankov s starši, strokovnimi delavci (SD 3)
- načrtujem, kako naj bi potekal dan (SD 3)
- zapišem letni delovni načrt mojega dela (SD 3)

NAČELO EVALVACIJE LASTNEGA DELA

- delam sprotno evalvacijo lastnega dela (SD 3)

NALOGA S STRANI OBČINE

- z občino zelo pogosto sodelujem in jim posredujem podatke, ki jih potrebujejo (SD 3)

SODELOVANJE Z VODSTVOM

- udeležujem se pedagoških konferenc (SD 3)
- udeležujem se sestankov sveta zavoda (SD 3)
- timski sestanki (SD 3)

SVETOVALNO DELO S STARŠI

- svetovanje s starši (SD 3)
- vodim delo strokovne skupine (SD 3)
- koordiniram strokovne skupine (SD 3)
- udeležujem se sestankov sveta staršev (SD 3)
- timski sestanki (SD 3)

ZAKONSKO DOLOČENO

- pišem poročila o otrocih s posebnimi potrebami (SD 3)

2. Pričakovanja vzgojiteljic in pomočnic vzgojiteljic pod svetovalne delavke

ŽELJA, DA JE SVETOVALNA SLUŽBA STROKOVNI SERVIS

- da bom rešila težave namesto njih (SD 3)

POMOČ PRI IZBORU PRIMERNIH OBLIK IN METOD DELA Z OTROKI

- Predlagam jim različne pristope in mi po navadi rečejo, da so to že poizkusili, da ne deluje. (SD 3)
- Skupaj s strokovnimi delavci razmišljamo, kako bi bilo v določeni situaciji primerno postopati. (SD 3)

DEMOKRATIČNI STIL VZGOJE

- je potrebna vztrajnost in doslednost pri različnih metodah dela z otroci (SD 3)

3. Ovire pri delu svetovalne delavke

VIZIJA VODSTVA

- ravnateljčino videnje svetovalnega dela (SD 3)
- Preveč nalog, ki niso zapisane v programskih smernicah in nekatere so preobsežne. (SD 3)
- Prelaganje odgovornost name. (SD 3)

KRŠENJE ZAKONODAJE

- delovanje v neskladju z zakonodajo na področju dela z otroki s posebnimi potrebami (SD 3)

ŽELJA, DA JE SVETOVALNA SLUŽBA STROKOVNI SERVIS

- prevelika pričakovanja od mene (SD 3)

4. Naklonjenost za svetovalno delo

POZITIVNO, NEGATIVNO

- različna (SD 3)
- smo svetovalni delavci, tako za vzgojitelje kot za starše, še vedno nek člen, ki po eni strani teži po drugi strani pa želijo, da jim mi rešimo težave, ki so nastale (SD 3)

POZITIVNO

- cenijo tisti ljudje, ki so kdaj potrebovali pomoč svetovalnega delavca in se je le-to uspešno razrešilo (SD 3)

NEPOZNAVANJE DELA

- veliko ljudi še vedno ne ve, kakšen je namen svetovalne službe (SD 3)

NEOPREDELJENO

- Določenemu delu ljudi ni pomembna (SD 3)

5. Poslanstvo svetovalne delavke

OPTIMALEN RAZVOJ OTROKA

- nudenje podpore otroku za njegov najboljši razvoj (SD 3)

OSNOVNE VRSTE DEJANVOSTI

- da je vpeta v življenje in delo vrtca na vseh področjih (delo s starši, z otroki, z vodstvom, s strokovnimi delavci) (SD 3)

NAČELO STROKOVNEGA SODELOVANJA

- delujem tudi takrat, ko so stvari dobre, pozitivne (SD 3)
- sem vpeta v večina stvari, kjer so problemi (SD 3)

SVETOVALNI ODNOS

- Da sem ljudem na voljo, ko me potrebujejo. (SD 3)

NAČELO PROSTOVOLJNOSTI

- vsi udeleženi prostovoljno vstopamo v svetovalni odnos (SD 3)

Intervju svetovalna delavka 4

1. Poteka tudi drugo delo, ki še ni bilo opredeljeno?

SD 4: »Vodim vpis otrok v vrtec, opravim uvodni roditeljski sestanek za starše novincev, pišem poročila, pišem zapisnike, sodelujem v strokovnih skupinah, sodelujem v multidisciplinarnih timih. Izoblikovala sem protokole, kako v posebnih primer postopati. Usmerjam starše na zunanje ustanove, nudim opolnomočenje, opogumljam starše, svetovanje staršem, sodelovanje z zunanjimi ustanovami, vpisujem vloge za vpis v vrtec, v program, vodenje upravnega postopka, vodim izpise iz centralne evidence, obdelujem neplačila, obdelujem prošnje za premestitve, oblikovanje oddelkov. Pišem letno evalvacijo dela. Poročila za centre za socialno delo, sodišče ... Poročilo o otroku s posebnimi potrebami, ko zapušča vrtec. Oblikujem letni delovni načrt svojega dela.«

2. Kaj vzgojitelji pričakujejo od svetovalnih delavcev?

SD 4: »Vzgojitelji pričakujejo nasvete pri delu s starši otrok s posebnimi potrebami, kako priti do odločbe o usmerjenju otroka. Izoblikovani so protokoli, kako v posebnih primer delovat in so namenjeni strokovnim delavcem. Menim, da imajo predvsem mlajše vzgojiteljice nerealna pričakovanja, da so strokovno naivne, občutek imajo, da so zmožne vse rešiti same, ne vidijo bistva v timskem delu, stvari bi vzele v svoje roke.«

3. Kaj svetovalno delavko ovira pri njenem delu?

SD 4: »Pri delu me ovira obseg dela, veliko otrok, veliko lokacij.«

4. Kakšna je naravnost za svetovalno delo v vrtcu?

SD 4: »Menim, da je naklonjenost in naravnost za svetovalno delo v vrtcu pozitivno. Socialnih delavcev kot svetovalnih delavcev ni bilo veliko, ko sem jaz začela delati.«

5. Kako vidite poslanstvo svetovalne delavke v vrtcu?

SD 4: »Svoje poslanstvo si zamišljam kot potrjevanje delovanja v smislu Programskih smernic. Svetovalna služba v vrtcu (Čačinovič Vogrinčič, 2008. Dejansko je poslanstvo svetovalne delavke, da nudi strokovno podporo strokovnim delavcem, staršem in vodstvu.«

1

KODA	OSNO KODIRANJE
Vodim vpis otrok v vrtec	vizija vodstva

opravim uvodni roditeljski sestanek za starše novincev	sodelovanje vrtca s starši
pišem poročila	zakonsko določeno
pišem zapisnike	zakonsko določeno
sodelujem v strokovnih skupinah	posvetovanje s strokovnimi delavci, vodstvom, starši
sodelujem v multidisciplinarnih timih	sodelovanje z zunanjimi ustanovami
Izoblikovala sem protokole, kako v posebnih primer postopati	dejavnost pomoči
Usmerjam starše na zunanje ustanove.	svetovalno delo s starši
nudim opolnomočenje	dejavnost pomoči
opogumljam starše	dejavnost pomoči
svetovanje staršem	svetovalno delo s starši
sodelovanje z zunanjimi ustanovami	osnovno področje dela svetovalne službe v vrtcu
vpisujem vloge za vpis v vrtec v program	vizija vodstva
vodim izpise iz centralne evidence	vizija vodstva
obdelujem neplačila	vizija vodstva
obdelujem prošnje za premestitve	vizija vodstva
oblikovanje oddelkov	vizija vodstva
Pišem letno evalvacijo dela	načelo evalvacije lastnega dela
Poročila za centre za socialno delo, sodišče	zakonsko določeno
Poročilo o otroku s posebnimi potrebami, ko zapušča vrtec.	zakonsko določeno
Oblikujem letni delovni načrt svojega dela.	dejavnost načrtovanja in evalvacije

2

KODA	OSNO KODIRANJE
nasvete pri delu s starši otrok s posebnimi potrebami	svetovalni odnos
kako priti do odločbe o usmerjenju otroka	dejavnost pomoči
mlajše vzgojiteljice nerealna pričakovanja	nerealna pričakovanja
so strokovno naivne	nerealna pričakovanja
občutek imajo, da so zmožne vse rešiti same	nerealna pričakovanja
ne vidijo bistva v timskem delu	nerealna pričakovanja
stvari bi vzele v svoje roke	nerealna pričakovanja

3

KODA	OSNO KODIRANJE
obseg dela	vizija vodstva
veliko otrok	objektivni razlog
veliko lokacij	objektivni razlog

4

KODA	OSNO KODIRANJE
je v vrtcu potrebna svetovalna služba	pozitivna

5

KODA	OSNO KODIRANJE
potrjevanje delovanja v smislu programskih smernic za svetovalno službo v vrtcu	delovanje po programskih smernicah
nudi strokovno podporo strokovnim delavcem	svetovalno delo z vzgojitelji in njihovimi pomočniki
nudi strokovno podporo staršem	svetovalno delo s starši
nudi strokovno podporo vodstvu	sodelovanje z vodstvom

1. Opredelitev dela, ki je in ni zapisano v programskih smernicah

VIZIJA VODSTVA

- vodim vpis otrok v vrtec (SD 4)
- vnašam podatke v različne baze (SD 4)
- vodim izpis otroka iz vrtca (SD 4)
- oblikujem oddelke (SD 4)
- obdelujem neplačila (SD 4)
- vpisujem vloge za vpis v vrtec v program (SD 4)
- obdelujem prošnje za premestitve (SD 4)

DEJAVNOST POMOČI

- nudim opolnomočenje (SD 4)
- opogumljam starše (SD 4)
- Izoblikovala sem protokole, kako v posebnih primer postopati (SD 4)

DEJAVNOST NAČTOVANJA IN EVALVACIJE

- Oblikujem letni delovni načrt svojega dela. (SD 4)

NAČELO EVALVACIJE LASTNEGA DELA

- Pišem letno evalvacijo dela (SD 4)

SVETOVALNO DELO S STARŠI

- opravi uvodni roditeljski sestanek za starše novincev (SD 4)
- svetovanje staršem (SD 4)
- sodelujem v strokovnih skupinah (SD 4)

SODELOVANJE Z ZUNANJIMI USTANOVAMI

- sodelujem v multidisciplinarnih timih (SD 4)

ZAKONSKO DOLOČENO

- pišem poročila o otrocih s posebnimi potrebami (SD 4)
- Poročila za centre za socialno delo, sodišče (SD 4)
- pišem poročila (SD 4)
- pišem zapisnike (SD 4)

2. Pričakovanja od svetovalne delavke

SVETOVALNI ODNOS

- nasvete pri delu s starši otrok s posebnimi potrebami (SD 4)

DEJAVNOST POMOČI

- kako priti do odločbe o usmerjenju otroka (SD 4)

NEREALNA PRIČAKOVANJA

- mlajše vzgojiteljice nerealna pričakovanja (SD 4)
- so strokovno naivne (SD 4)
- občutek imajo, da so zmožne vse rešiti same (SD 4)
- ne vidijo bistva v timskem delu (SD 4)
- stvari bi vzele v svoje roke (SD 4)

3. Ovire pri delu svetovalne delavke

VIZIJA VODSTVA

- obseg dela (SD 4)

OBJEKTIVNI RAZLOG

- veliko otrok (SD 4)
- veliko lokacij (SD 4)

4. Naklonjenost za svetovalno delo

POZITIVNA

- je v vrtcu potrebna svetovalna služba (SD 4)

5. Poslanstvo svetovalne delavke

DELOVANJE PO PROGRAMSKIH SMERNICAH

- potrjevanje delovanja v smislu programskih smernic za svetovalno službo v vrtcu (SD 4)

DEJAVNOST POMOČI

- nudi strokovno podporo strokovnim delavcem (SD 4)
- nudi strokovno podporo vodstvu (SD 4)
- nudi strokovno podporo staršem (SD 4)

Intervju vzgojiteljica 1.1

1. Poteka tudi drugo delo, ki še ni bilo opredeljeno?

V 1.1: »Svetovalna delavka ureja spletno stran vrtca, sodeluje pri vpisu otrok v prvi razred, vodstvu pomaga pri administrativnih nalogah, otrokom nudi dodatno strokovno pomoč, sodeluje s starši. «

2. Kaj vzgojitelji in njihovi pomočniki pričakujejo od svetovalnih delavcev?

V 1.1: »Svetovalno pomoč, ki jo pričakujem od svetovalne delavke, je svetovanje, pogovor, podpora, usmeritev. Pričakujem, da se svetovalna delavka na najino povabilo v oddelek odzove. Otroka opazuje dlje časa. V tem času vidi, kako otrok v skupini deluje, kako deluje z otroki, kako s strokovnima delavkama. Ko bi ga spoznala v skupini, bi ga še individualno obravnavala. Po določenem času, ko bi ga spoznala, bi se pogovorili kako k otroku pristopati v prihodnje, pogovor o tem ali otrok potrebuje individualno pomoč ali ne.«

3. Kaj svetovalno delavko ovira pri njenem delu?

V 1.2: »Svetovalno delavko pri njenem delu ovira preveč otrok na eno svetovalno delavko in zato ne more izvajati kvalitetnega dela. Druga stvar je pa pisanje obrazcev, kar ji vzame veliko časa.«

4. Kakšna je naravnost za svetovalno delo v vrtcu?

V 1.1: »Svetovalno delo v vrtcu podpiram in sem mi zdi prav, da je prisotno tudi v vrtčevskem prostoru.«

5. Kako vidite poslanstvo svetovalne delavke v vrtcu?

V 1.1: »Poslanstvo svetovalne delavke v vrtcu je, da ima posluš za otroke in družine.«

1

KODA	OSNO KODIRANJE
urejanje spletne strani	vizija vodstva
vpisu otrok v prvi razred	vizija vodstva
vodstvu pomaga pri administrativnih nalogah	vizija vodstva
otrokom nudi dodatno strokovno pomoč	svetovalno delo z otroki
sodeluje s starši	svetovalno delo s starši

2

KODA	OSNO KODIRANJE
svetovanje, pogovor, podpora, usmeritev	dejavnosti pomoči
otroka opazuje, vidi, kako otrok v skupini deluje, kako deluje z otroki, kako deluje s strokovnima delavkama	analiza komunikacije in interakcije med otroci ter med otroci in odraslimi v oddelku
Pogovorili, kako k otroku pristopati v prihodnje	pomoč pri izboru primernih oblik in metod dela z otroki

3

KODA	OSNO KODIRANJE
preveč otrok na eno svetovalno delavko	zakonske določbe
pisanje obrazcev	zakonske določbe

4

KODA	OSNO KODIRANJE
podpiram	pozitivna naklonjenost

5

KODA	OSNO KODIRANJE
ima posluš za otroke in družine	svetovalni odnos

1. Opredelitev dela, ki je in ki ni zapisano v programskih smernicah

VIZIJA VODSTVA

- urejanje spletne strani (V 1.1)
- vpisu otrok v prvi razred (V 1.1)
- vodstvu pomaga pri administrativnih nalogah (V 1.1)

SVETOVALNO DELO Z OTROKI

- otrokom nudi dodatno strokovno pomoč (V 1.1)

SVETOVALNO DELO S STARŠI

- sodeluje s starši (V 1.1)

2. Pričakovanja vzgojiteljic in pomočnic vzgojiteljic pod svetovalne delavke

POMOČ PRI IZBORU PRIMERNIH OBLIK IN METOD DELA Z OTROKI

- Pogovor, kako k otroku pristopati v prihodnje (V 1.1)

DEJAVNOST POMOČI

- svetovanje, pogovor, podpora, usmeritev (V 1.1)

ANALIZA KOMUNIKACIJE IN INTERAKCIJE MED OTROCI IN ODRASLIMI V ODDELKU

- otroka opazuje, vidi, kako otrok v skupini deluje, kako deluje z otroki, kako deluje s strokovnima delavkama (V 1.1)

3. Svetovalno delavko ovira pri njenem delu ovirajo

ZAKONSKE DOLOČBE

- preveč otrok na eno svetovalno delavko (V 1.1)
- pisanje obrazcev (V 1.1)

4. Naklonjenost za svetovalno delo v vrtcu

POZITIVNA

- podpiram svetovalno delo v vrtcu (V 1.1)

5. Poslanstvo svetovalne delavke

SVETOVALNI ODNOS

- ima posluh za otroke in družine (V 1.1)

Intervju vzgojiteljica 1.2

1. Poteka tudi drugo delo, ki še ni bilo opredeljeno?

V 1.2: »Svetovalna delavka sodeluje z vodstvom, ureja spletno stran vrtca, otrokom nudi dodatno strokovno pomoč, sodeluje s starši.«

2. Kaj vzgojitelji in njihovi pomočniki pričakujejo od svetovalnih delavcev?

V 1.2: »Pomoč, ki jo pričakujem od svetovalne delavke je, da nudi pomoč in svetovanje strokovnim delavkam vrtca in vodstvu, pomaga staršem, pomaga otrokom pri odpravljanju razvojnih, čustvenih in vedenjskih težav ter stisk, rešuje težave, ki jih ima otrok ob kritičnih situacijah v družini.«

3. Kaj svetovalno delavko ovira pri njenem delu?

V 1.2: »Svetovalno delavko pri njenem delu ovira preveč otrok na eno svetovalno delavko in zato ne more izvajati kvalitetnega dela. Druga stvar je pa pisanje obrazcev, kar ji vzame veliko časa.«

4. Kakšna je naravnost za svetovalno delo v vrtcu?

V 1.2: »Svetovalno delo je potrebno, da se izvaja v vrtcu.«

5. Kako vidite poslanstvo svetovalne delavke v vrtcu?

V 1.2: »Poslanstvo svetovalne delavke je, da nudi pomoč in svetovanje strokovnim delavkam vrtca in vodstvu, pomaga staršem, pomaga otrokom pri odpravljanju razvojnih, čustvenih in vedenjskih težav ter stisk, rešuje težave, ki jih ima otrok ob kritičnih situacijah v družini.«

1

KODA	OSNO KODIRANJE
sodelovanje z vodstvom	sodelovanje z vodstvom
urejanje spletne strani vrtca	vizija vodstva
otrokom nudi dodatno strokovno pomoč	svetovalno delo z otroki
sodeluje s starši	svetovalno delo s starši

2

KODA	OSNO KODIRANJE
nudi pomoč in svetovanje strokovnim delavkam vrtca	dejavnost pomoči
nudi pomoč in svetovanje vodstvu	sodelovanje z vodstvom
pomaga staršem	dejavnost pomoči
pomaga otrokom pri odpravljanju razvojnih, čustvenih in vedenjskih težav ter stisk	svetovalno delo z otroki
rešuje težave, ki jih ima otrok ob kritičnih situacijah v družini	želja, da je svetovalna služba strokovni servis

3

KODA	OSNO KODIRANJE
preveč otrok na eno svetovalno delavko	zakonske določbe
pisanje obrazcev	zakonske določbe

4

KODA	OSNO KODIRANJE
je potrebno, da se izvaja v vrtcu	pozitivna naravnost

5

KODA	OSNO KODIRANJE
nudi pomoč	dejavnost pomoči
svetovanje strokovnim delavkam vrtca	svetovalno delo z vzgojitelji in njihovimi pomočniki
pomaga staršem	svetovalno delo s starši
pomaga otrokom pri odpravljanju razvojnih, čustvenih in vedenjskih težav ter stisk	svetovalno delo z otroki
rešuje težave, ki jih ima otrok ob kritičnih situacijah v družini	želja, da je svetovalna služba strokovni

	servis
--	--------

1. Opredelitev dela, ki je in ki ni zapisano v programskih smernicah

SODELOVANJE Z VODSTVOM

- sodelovanje z vodstvom (V 1.2)

VIZIJA VODSTVA

- urejanje spletne strani vrtca (V 1.2)

SVETOVALNO DELO Z OTROKI

- otrokom nudi dodatno strokovno pomoč (V 1.2)

SVETOVALNO DELO S STARŠI

- sodeluje s straši (V 1.2)

2. Pričakovanja vzgojiteljic in pomočnic vzgojiteljic pod svetovalne delavke

DEJAVNOST POMOČI

- nudi pomoč in svetovanje strokovnim delavkam vrtca (V 1.2)
- pomaga staršem (V 1.2)

SODELOVANJE Z VODSTVOM

- nudi pomoč in svetovanje vodstvu (V 1.2)

SVETOVALNO DELO Z OTROKI

- pomaga otrokom pri odpravljanju razvojnih, čustvenih in vedenjskih težav ter stisk (V 1.2)

ŽELJA, DA JE SVETOVALNA SLUŽBA STROKOVNI SERVIS

- rešuje težave, ki jih ima otrok ob kritičnih situacijah v družini (V 1.2)

3. Ovire pri delu svetovalne delavke

ZAKONSKE DOLOČBE

- preveč otrok na eno svetovalno delavko (V 1.2)
- pisanje obrazcev (V 1.2)

4. Naravnost za svetovalno delo v vrtcu

POZITIVNA

- je potrebno, da se izvaja v vrtcu (V 1.2)

5. Poslanstvo svetovalne delavke

DEJAVNOST POMOČI

- nudi pomoč (V 1.2)

SVETOVALNO DELO S STARŠI

- pomaga staršem (V 1.2)

SVETOVALNO DELO Z OTROKI

pomaga otrokom pri odpravljanju razvojnih, čustvenih in vedenjskih težav ter stisk (V 1.2)

SVETOVALNO DELO Z VZGOJITELJI IN NJIOVIMI POMOČNIKI

- svetovanje strokovnim delavkam vrtca (V 1.2)

ŽELJA, DA JE SVETOVALNA SLUŽBA STROKOVNI SERVIS

- rešuje težave, ki jih ima otrok ob kritičnih situacijah v družini (V 1.2)

Intervju vzgojiteljica V 1.3.

1. Poteka tudi drugo delo, ki še ni bilo opredeljeno?

V 1.3: »Svetovalna delavka ureja spletno stran vrtca, sodeluje pri vpisu otrok v prvi razred osnovne šole, vodstvu pomaga pri administrativnih nalogah, otrokom nudi dodatno strokovno pomoč, sodeluje s starši.«

2. Kaj vzgojitelji in njihovi pomočniki pričakujejo od svetovalnih delavcev?

V 1.3: »Od svetovalne delavke pričakujem, da mi nudi pomoč, oporo pri mojem delu, da mi posreduje tudi določena znanja in veščine, katerih ne poznam, z njimi ne ravnam, a so učinkovite, da preda svoje znanje in mi pomaga, ko nastopijo težave v skupini. Pričakujem, da ne posega v avtoriteto strokovnih delavk v skupini, opažanja posreduje izven delovanja skupine, da zagotavlja varnost otrok.«

3. Kaj svetovalno delavko ovira pri njenem delu?

V 1.3: »Menim, da svetovalno delavko pri njenem delu ovira premalo izkušenj.«

4. Kakšna je naravnost za svetovalno delo v vrtcu?

V 1.3: »Moja naklonjenost in naravnost do svetovalnega dela v vrtcu je, da je nujno potrebno, da deluje v okviru vrtca. Pri tem pa se mi zdi pomembno, da svetovalna delavka deluje v okviru strokovnih delavk in ne v okviru vodstva oziroma, da ni del vodstva.«

5. Kako vidite poslanstvo svetovalne delavke v vrtcu?

V 1.3: »Poslanstvo svetovalne delavke, po mojem mnenju, je, da so v oporo strokovnim delavkam in v pomoč otrokom in njihovim staršem. Predvsem tudi v pomoč otrokom, ki imajo primanjkljaj na določenem področju in v pomoč otrokom, ki so nadarjeni.«

1

KODA	OSNO KODIRANJE
ureja spletno stran	vizija vodstva
sodeluje pri vpisu otrok v prvi razred osnovne šole	vizija vodstva
vodstvu pomaga pri administrativnih nalogah	vizija vodstva
otrokom nudi dodatno strokovno pomoč	svetovalno delo z otroki
sodeluje s starši	svetovalno delo s starši

2

KODA	OSNO KODIRANJE
nudi pomoč	dejavnost pomoči
oporo pri mojem delu	dejavnost pomoči
posreduje znanja in veščine	posvetovanje pri izbor primernih oblik in metod dela z otroki
preda svoje znanje	posvetovanje pri izbor primernih oblik in metod dela z otroki
mi pomaga, ko nastopijo težave v skupini	svetovalno delo z vzgojitelji in njihovimi pomočniki

3

KODA	OSNO KODIRANJE
premalo izkušenj	subjektivni razlog

4

KODA	OSNO KODIRANJE
je nujno potrebno, da deluje	pozitivna
deluje v okviru strokovnih delavk	ni del vodstva

5

KODA	OSNO KODIRANJE
v oporo strokovnim delavkam	dejavnost pomoči
v pomoč otrokom	dejavnost pomoči
v pomoč staršem	dejavnost pomoči
v pomoč otrokom, ki imajo primanjkljaj in ki so nadarjeni	dejavnost pomoči

1. Opredelitev dela, ki je in ki ni zapisano v programskih smernicah

VIZIJA VODSTVA

- ureja spletno stran (V 1.3)
- sodeluje pri vpisu otrok v prvi razred osnovne šole (V 1.3)
- vodstvu pomaga pri administrativnih nalogah (V 1.3)

SVETOVALNO DELO Z OTROKI

- otrokom nudi dodatno strokovno pomoč (V 1.3)

SVETOVALNO DELO S STARŠI

- sodeluje s starši (V 1.3)

2. Pričakovanja vzgojiteljic in pomočnic vzgojiteljic pod svetovalne delavke

DEJAVNOST POMOČI

- nudi pomoč (V 1.3)
- oporo pri mojem delu (V 1.3)

POSVETOVANJE PRI IZBOR PRIMERNIH OBLIK IN METOD DELA Z OTROKI

- posreduje znanja in veščine (V 1.3)
- preda svoje znanje (V 1.3)

SVETOVALNO DELO Z VZGOJITELJI IN NJIHOVIMI POMOČNIKI

- mi pomaga, ko nastopijo težave v skupini (V 1.3)

3. Ovire pri delu svetovalne delavke

SUBJEKTIVNI RAZLOG

- premalo izkušenj (V 1.3)

4. Naravnost za svetovalno delo v vrtcu

POZITIVNA

- je nujno potrebno, da deluje (V 1.3)

NI DEL VODSTVA

- deluje v okviru strokovnih delavk (V 1.3)

5. Poslanstvo svetovalne delavke

DEJAVNOST POMOČI V (V 1.3)

- v oporo strokovnim delavkam
- v pomoč otrokom
- v pomoč staršem
- pomoč otrokom, ki imajo primanjkljaj in ki so nadarjeni

Intervju vzgojiteljica 1.4

1. Poteka tudi drugo delo, ki še ni bilo opredeljeno?

V 1.4: »Svetovalna delavka sodeluje s straši, je prisotna na roditeljskih sestankih, sodeluje z vodstvom, ureja spletno stran.«

2. Kaj vzgojitelji in njihovi pomočniki pričakujejo od svetovalnih delavcev?

V 1.4: »Če že mora biti prisotna v vrtcu, pričakujem, da mi bo nudila pogovor o situaciji, v kateri ne vidim, kako postopati. Da mi bo razložila, kako naj postopam v prihodnje. Da mi zna navesti, kako v situaciji ne smem postopati, da je ne poslabšam.«

3. Kaj svetovalno delavko ovira pri njenem delu?

V 1.4: »Svetovalni delavko pri njenem delu, po mojem mnenju, ovira pomanjkanje časa. Menim, da imajo preveč dela in premalo časa na voljo, da bi se lahko posvetila vsaki skupini.«

4. Kakšna je naravnost za svetovalno delo v vrtcu?

V 1.4: »Nimam nič proti svetovalnemu delu v vrtcu, bolj me zanima, če je potrebno, da je že prisotno v vrtcu.«

5. Kako vidite poslanstvo svetovalne delavke v vrtcu?

V 1.4: »Sprašujem se, če je potreba po tem, da je svetovalna delavka prisotna že v vrtcu. Otroci so še majhni, izoblikujejo se do tretjega leta starosti in ne vidim ravno potreb po tem, da je svetovalna delavka prisotna že v vrtcu. Menim, da je za to kriva tudi družba, ker starši nimajo časa za svoje otroke, nekateri izmed njih so zato zelo razvajeni in da nekateri dobijo svojo pozornost, se mora z njimi ukvarjati svetovalna delavka. Res je, da je potreba po svetovalni delavki v vrtcu, če so vanj vklučeni otroci s posebnimi potrebami. Tu se strinjam, da je potrebna njena vključenost.«

1

KODA	OSNO KODIRANJE
ne vidim ravno potreb po tem, da je svetovalna delavka prisotna že v vrtcu	smiselnost svetovalne delavke
vklučeni otroci s posebnimi potrebami je potrebna njena vključenost	smiselnost svetovalne delavke, če so otroci s posebnimi potrebami

2

KODA	OSNO KODIRANJE
sodeluje s starši	svetovalno delo s starši
je prisotna na roditeljskih sestankih	svetovalno delo z vzgojitelji in njihovimi pomočniki
sodeluje z vodstvom	sodelovanje z vodstvom

urejanja spletno stran	vizija vodstva
------------------------	----------------

3

KODA	OSNO KODIRANJE
nudila pogovor o situaciji, v kateri ne vidim, kako postopati	posvetovanje pri izbor primernih oblik in metod dela z otroki
mi bo razložila, kako naj postopam v prihodnje	posvetovanje pri izbor primernih oblik in metod dela z otroki
zna navesti, kako v situaciji ne smem postopati, da je ne poslabšam	posvetovanje pri izbor primernih oblik in metod dela z otroki

4

KODA	OSNO KODIRANJE
preveč dela in premalo časa	subjektivni razlog

5

KODA	OSNO KODIRANJE
me zanima, če je potrebno, da je že prisotno v vrtcu.	smiselnost svetovalnega dela v vrtcu

1. Opredelitev dela, ki je in ki ni zapisano v programskih smernicah

SVETOVALNO DELO S STARŠI

- sodeluje s starši (V 1.4)

SVETOVALNO DELO Z VZGOJITELJI IN NJIHOVIMI POMOČNIKI

- je prisotna na roditeljskih sestankih (V 1.4)

SODELOVANJE Z VODSTVOM

- sodeluje z vodstvom (V 1.4)

VIZIJA VODSTVA

- urejanja spletno stran (V 1.4)

2. Pričakovanja vzgojiteljic in pomočnic vzgojiteljic pod svetovalne delavke

POSVETOVANJE PRI IZBOR PRIMERNIH OBLIK IN METOD DELA Z OTROKI

- nudila pogovor o situaciji, v kateri ne vidim, kako postopati (V 1.4)
- mi bo razložila, kako naj postopam v prihodnje (V 1.4)
- zna navesti, kako v situaciji ne smem postopati, da je ne poslabšam (V 1.4)

3. Ovire pri delu svetovalne delavke

SUBJEKTIVNI RAZLOG

- preveč dela in premalo časa (V 1.4)

4. Naklonjenost za svetovalno delo v vrtcu

SMISELNOST SVETOVALNEGA DELA V VRTCU

- me zanima, če je potrebno, da je že prisotno v vrtcu (V 1.4)

5. Poslanstvo svetovalne delavke

SMISELNOST SVETOVALNE DELAVKE, ČE SO OTROCI S POSEBNIMI POTREBAMI

- če so vključeni otroci s posebnimi potrebami je potrebna njena vključenost (V 1.4)

Intervju vzgojiteljica V 1.5.

1. Poteka tudi drugo delo, ki še ni bilo opredeljeno?

V 1.5: »Svetovalna delavka ureja spletno stran vrtca, vodstvu pomaga pri administrativnih nalogah, otrokom nudi dodatno strokovno pomoč, sodeluje s starši.«

2. Kaj vzgojitelji in njihovi pomočniki pričakujejo od svetovalnih delavcev?

V 1.5: »Od svetovalne delavke pričakujem, da mi pove svoje mnenje o določeni situaciji, da mi njeni nasveti, napotki. Želim suport, da grem v pravo smer, oziroma če ne grem, to informacijo, kako postopati, da pridem na pravo pot.«

3. Kaj svetovalno delavko ovira pri njenem delu?

V 1.5: »Pove, da so svetovalne delavke prezaposlene z nalogami, ki jih določa vodstvo, da bi lahko večkrat prišle v skupino in se vanjo integrirale.«

4. Kakšna je naravnost za svetovalno delo v vrtcu?

V 1.5: »Zdi se mi dobro, da je v vrtcu prisotna svetovalna delavka, da se lahko na nekoga obrneš, ki je objektivni in strokovno podkovan.«

5. Kako vidite poslanstvo svetovalne delavke v vrtcu?

V 1.5: »Poslanstvo svetovalne delavke je, da deluje v dobrobit otroka. Predvsem pa to, da situacijo vidi več zornih kotov in da ne obsojajo prehitro staršev, saj otroci velikokrat pri pripovedovanju uporabljajo tudi domišljijo. Sama na situacijo gleda objektivno.«

1

KODA	OSNO KODIRANJE
urejanje spletne strani	vizija vodstva
sodelovanje z vodstvom	sodelovanje z vodstvom
otrokom nudi dodatno strokovno pomoč	svetovalno delo z otroki
sodeluje s starši	svetovalno delo s starši
sodeluje z zunanjimi ustanovami	sodelovanje z zunanjimi ustanovami

2

KODA	OSNO KODIRANJE
mi pove svoje mnenje o določeni situaciji	načelo strokovne avtonomnosti
nasveti, napotki	dejavnost pomoči
želim oporo	dejavnost pomoči
kako postopati, da pridem na pravo pot	posvetovanje pri izbor primernih oblik in metod dela z otroki

3

KODA	OSNO KODIRANJE
------	----------------

prezaposlene z nalogami, ki jih določa vodstvo	subjektivni razlog
--	--------------------

4

KODA	OSNO KODIRANJE
dobro, da je v vrtcu prisotna svetovalna delavka	pozitivna naravnost

5

KODA	OSNO KODIRANJE
deluje v dobrobit otroka	temeljno načelo svetovalnega dela
situacijo vidi z več zornih kotov	načelo strokovne avtonomnosti
da ne obsojajo prehitro staršev	načelo zaupanja
gleda objektivno	načelo strokovne avtonomnosti

1. Opredelitev dela, ki je in ki ni zapisano v programskih smernicah

VIZIJA VODSTVA

- urejanje spletne strani (V 1.5)

SODELOVANJE Z VODSTVOM

- sodelovanje z vodstvom (V 1.5)

SVETOVALNO DELO Z OTROKI

- otrokom nudi dodatno strokovno pomoč (V 1.5)

SVETOVALNO DELO S STARŠI

- sodeluje s starši (V 1.5)

SODELOVANJE Z ZUNANJIMI USTANOVAMI

- sodeluje z zunanjimi ustanovami (V 1.5)

2. Pričakovanja vzgojiteljic in pomočnic vzgojiteljic pod svetovalne delavke

NAČELO STROKOVNE AVTONOMNOSTI

- mi pove svoje mnenje o določeni situaciji (V 1.5)

DEJAVNOST POMOČI

- nasveti, napotki (V 1.5)
- želim podporo (V 1.5)

POSVETOVANJE PRI IZBOR PRIMERNIH OBLIK IN METOD DELA Z OTROKI

- kako postopati, da pridem na pravo pot (V 1.5)

3. Ovire pri delu svetovalne delavke

SUBJEKTIVNI RAZLOG

- prezaposlene z nalogami, ki jih določa vodstvo (V 1.5)

4. Naravnost za svetovalno delo v vrtcu

POZITIVNA NARAVNOST

- dobro, da je v vrtcu prisotna svetovalna delavka (V 1.5)

5. Poslanstvo svetovalne delavke

TEMELJNO NAČELO SVETOVALNEGA DELA

- deluje v dobrobit otroka (V 1.5)
-

NAČELO STROKOVNE AVTONOMNOSTI

- situacijo vidi z več zornih kotov (V 1.5)
-
- objektivno (V 1.5)

NAČELO ZAUPANJA

- da ne obsojajo prehitro staršev (V 1.5)

Intervju vzgojiteljica 2.1

1. Poteka tudi drugo delo, ki še ni bilo opredeljeno?

V 2.1: »Svetovalna delavka, poleg omenjenega, sodeluje s starši, sodeluje z vodstvom, o svojem delu poroča na vzgojiteljskem zboru, piše zapisnike, ureja spletno stran.«

2. Kaj vzgojitelji in njihovi pomočniki pričakujejo od svetovalnih delavcev?

V 2.1: »Od svetovalne delavke pričakujem možnost za strokoven pogovor, z izmenjavo mnenj o problematiki, ki se pojavi, o možnostih za boljšo rešitev od moje. Pričakujem, da bi potekalo s posvetovanjem. Posvetovanje o tem, ali nekdo odstopa od standardov ali ne dosega standardov. Pričakujem, da se bi svetovalna delavka odzvala na moje povabilo v skupino z namenom, da ji pokažem, kaj sem dosegla v skupini. Pričakujem, da bi s svetovalno delavko sodelovala ves čas. Sodelovanje tudi, če je v skupini vse v redu. Pričakujem, da daje povratne informacije, če si na pravi poti, kaj je še potrebno storiti, pomembno je dobiti njeno informacijo, saj deluje objektivno.«

3. Kaj svetovalno delavko ovira pri njenem delu?

V 2.1: »Svetovalno delavko pri njenem delu ovira to, da strokovni delavci ne poznajo narave njenega dela. Po mojem mnenju ima svetovalna delavka preveč dela. Če hoče biti strokovna, dosledna, mora opravljati dela, ki ji jih narekujejo smernice, le-te so preširoko zapisane.«

4. Kakšna je naravnost za svetovalno delo v vrtcu?

V 2.1: »Moja naklonjenost in naravnost do svetovalnega dela v vrtcu je dobra, imam dobre izkušnje.«

5. Kako vidite poslanstvo svetovalne delavke v vrtcu?

V 2.1: »Poslanstvo svetovalne delavke je, da je v pomoč strokovnim delavcem pri vzgojnih dilemah vzgojnega dela.«

1

KODA	OSNO KODIRANJE
sodeluje s starši	svetovalno delo s starši
sodeluje z vodstvom	sodelovanje z vodstvom
o svojem delu poroča na vzgojiteljskem zboru	načelo evalvacije lastnega dela

piše zapisnike	zakonsko določeno
ureja spletno stran	vizija vodstva

2

KODA	OSNO KODIRANJE
možnost za strokoven pogovor	načelo strokovne avtonomnosti
izmenjavo mnenj o problematiki	načelo strokovne avtonomnosti
o možnostih za boljšo rešitev od moje	samozadostnost
posvetovanje	dejavnost pomoči
Posvetovanje o tem, ali nekdo odstopa ali ne dosega standardov	dejavnost pomoči
odziv na moje povabilo	svetovalni odnos
ji pokažem, kaj sem dosegla v skupini	samozadostnost
daje povratne informacije	dejavnost pomoči

3

KODA	OSNO KODIRANJE
strokovni delavci ne poznajo narave njenega dela	nepoznavanje svetovalnega dela
preveč dela	subjektivni razlog
mora opravljati dela, ki ji jih narekujejo smernice	delo po programskih smernicah
le-te so preširoko zapisane	delo po programskih smernicah

4

KODA	OSNO KODIRANJE
imam dobre izkušnje	pozitivno

5

KODA	OSNO KODIRANJE
pomoč strokovnim delavcem pri vzgojnih dilemah vzgojnega dela	dejavnost pomoči

1. Opredelitev dela, ki je in ki ni zapisano v programskih smernicah

SVETOVALNO DELO S STARŠI

- sodeluje s starši (V 2.1)

SODELOVANJE Z VODSTVOM

- sodeluje z vodstvom (V 2.1)

NAČELO EVALVACIJE LASTNEGA DELA

- o svojem delu poroča na vzgojiteljskem zboru (V 2.1)

ZAKONSKO DOLOČENO

- piše zapisnike (V 2.1)

VIZIJA VODSTVA

- ureja spletno stran (V 2.1)

2. Pričakovanja vzgojiteljic in pomočnic vzgojiteljic pod svetovalne delavke

NAČELO STROKOVNE AVTONOMNOSTI

- možnost za strokoven pogovor (V 2.1)
- izmenjavo mnenj o problematiki (V 2.1)

SAMOZADOSTNOST

- o možnostih za boljšo rešitev od moje (V 2.1)
- ji pokažem, kaj sem dosegla v skupini (V 2.1)

DEJAVNOST POMOČI

- posvetovanje (V 2.1)
- posvetovanje o tem, ali nekdo odstopa ali ne dosega standardov (V 2.1)
- daje povratne informacije (V 2.1)

SVETOVALNI ODNOS

- odziv na moje povabilo (V 2.1)

3. Ovire pri delu svetovalne delavke

NEPOZNAVANJE SVETOVALNEGA DELA

- strokovni delavci ne poznajo narave njenega dela (V 2.1)

SUBJEKTIVNI RAZLOG

- preveč dela (V 2.1)

DELO PO PROGRAMSKIH SMERNICAH

- mora opravljati dela, ki ji jih narekujejo smernice (V 2.1)
- le-te so preširoko zapisane (V 2.1)

4. Naravnost za svetovalno delo v vrtcu

POZITIVNA

- imam dobre izkušnje (V 2.1)

5. Poslanstvo svetovalne delavke

DEJAVNOST POMOČI

- pomoč strokovnim delavcem pri vzgojnih dilemah vzgojnega dela (V 2.1)

Intervju vzgojiteljica 3.1

1. Poteka tudi drugo delo, ki še ni bilo opredeljeno?

V 3.1: »Svetovalna delavka poleg omenjenega opravlja svetovalno delo s starši, sodeluje z vodstvom, sodeluje z zunanjimi ustanovami, se udeležuje pedagoških konferenc, vodi postopek vpisa otrok v vrtec, oblikuje oddelke, piše poročila, piše evalvacije, oblikuje svoj letni delovni načrt svetovalnega dela.«

2. Kaj vzgojitelji in njihovi pomočniki pričakujejo od svetovalnih delavcev?

V 3.1: »Delo s svetovalno delavko pričakujem, da bi potekalo tako, da ko imam težavo, jo pokličem in povabim v skupino. Pričakujem, da se čim prej odzove in pride v skupino kot opazovalka, si ogleda težavo. Potem analizira videno, sama oceni, kako bi bilo smiselno postopati naprej. Menim, da bi bilo dobro, da bi, kot opazovalka, v skupino prišla večkrat na teden, da bi videla različne situacije problema. Ne, da si pri moji informaciji v čem je težava ustvari neko mnenje in mi na pamet govori, kako naj postopam, otroka pa ne pride opazovat. Pričakujem, da bi svetovalna delavka posegla v moje delo, če bi vedela, da je neka stvar problematična. Da bi mi pomagala v tisti situaciji in bila z menoj. Npr. da ve, da je otrok problematičen, da so starši problematični, da ima otrok alergijo, da je otrok ostal brez enega starša. Želela bi, da se svetovalna delavka o tem pogovori z mano, me s tem seznani, preden dobim takšnega otroka, mi daje napotke kako ravnati, me seznani s strokovno literaturo, da mi da vedeti, da mi bo pomagala, da se lahko zanesem nanjo.«

3. Kaj svetovalno delavko ovira pri njenem delu?

V 3.1: »Svetovalno delavko pri njenem delu ovira dodatno delo, ki ji ga naloži vodstvo in pa pisarna v bližini vodstva.«

4. Kakšna je naravnost za svetovalno delo v vrtcu?

V 3.1: »Do svetovalnega dela sem naklonjena toliko kot ga potrebujem. Nisem še veliko potrebovala in glede na to, koliko potrebuješ, je tudi toliko naklonjenosti. Odvisno je, koliko z njo sodeluješ, jo vključuješ v dejavnosti ali če jo res potrebuješ.«

5. Kako vidite poslanstvo svetovalne delavke v vrtcu?

V 3.1: »Poslanstvo svetovalne delavke je, da se poskuša vključiti v skupino, da priskoči na pomoč, če strokovna delavka ne ve, kako naprej ravnati v določeni situaciji, da se odziva aktivno in je strokovna opora strokovnim delavcem, vodstvu in staršem.«

1

KODA	OSNO KODIRANJE
svetovalno delo s starši	svetovalno delo s starši
sodeluje z vodstvom	sodelovanje z vodstvom
sodeluje z zunanjimi ustanovami	sodelovanje z zunanjimi ustanovami
se udeležuje pedagoških konferenc	sodelovanje z vodstvom
vodi postopek vpisa otrok v vrtec	vizija vodstva
oblikuje oddelke	vizija vodstva
piše poročila	zakonsko določeno
piše evalvacije	dejavnost načrtovanja in evalvacije
oblikuje svoj letni delovni načrt svetovalnega dela	dejavnost načrtovanja in evalvacije

2

KODA	OSNO KODIRANJE
ko imam težavo, jo pokličem in povabim v skupino	svetovalni odnos
da se čim prej odzove in pride v skupino kot opazovalka	dejavnost pomoči
analizira videno	analiza komunikacije in interakcije med otroci ter med otroci in odraslimi v oddelku
oceni, kako bi bilo smiselno postopati naprej	izbor primernih oblik in metod dela z otroki
da bi kot opazovalka v skupino prišla večkrat na teden, da bi videla različne situacije problema.	analiza komunikacije in interakcije med otroci ter med otroci in odraslimi v

	oddelku
Ne, da si pri moji informaciji v čem je težava ustvari neko mnenje in mi na pamet govori, kako naj postopam, otroka pa ne pride opazovat.	analiza komunikacije in interakcije med otroci ter med otroci in odraslimi v oddelku
svetovalna delavka posegla v moje delo, če bi vedela, da je neka stvar problematična	svetovalni odnos
bi mi pomagala v tisti situaciji in bila z menoj	dejavnost pomoči
Želela bi, da se svetovalna delavka o tem pogovori z mano	dejavnost pomoči
mi daje napotke kako ravnati	izbor primernih oblik in metod dela z otroki
me seznani s strokovno literaturo	dejavnost pomoči
mi da vedeti, da mi bo pomagala	načelo strokovnosti
da se lahko zanesem nanjo	načelo zaupanja

3

KODA	OSNO KODIRANJE
dodatno delo, ki ji ga naloži vodstvo	vizija vodstva
pisarna v bližini vodstva	položaj pisarne

4

KODA	OSNO KODIRANJE
toliko, kot ga potrebujem	nevtralna

5

KODA	OSNO KODIRANJE
se poskuša vključiti v skupino	svetovalni odnos
priskoči na pomoč	dejavnost pomoči
se odziva aktivno	svetovalni odnos
strokovna opora strokovnim delavcem, vodstvu in staršem	dejavnost pomoči

1. Opredelitev dela, ki je in ki ni zapisano v programskih smernicah

SVETOVALNO DELO S STARŠI

- svetovalno delo s starši (V 3.1)

SODELOVANJE Z VODSTVOM

- sodeluje z vodstvom (V 3.1)

SODELOVANJE Z ZUNANJIMI USTANOVAMI

- sodeluje z zunanjimi ustanovami (V 3.1)

- se udeležuje pedagoških konferenc (V 3.1)

VIZIJA VODSTVA

- vodi postopek vpisa otrok v vrtec (V 3.1)
- oblikuje oddelke (V 3.1)

ZAKONSKO DOLOČENO

- piše poročila (V 3.1)

DEJAVNOST NAČRTOVANJA IN EVALVACIJE

- piše evalvacije (V 3.1)
- oblikuje svoj letni delovni načrt svetovalnega dela (V 3.1)

2. Pričakovanja vzgojiteljic in pomočnic vzgojiteljic pod svetovalne delavke

SVETOVALNI ODNOS

- ko imam težavo, jo pokličem in povabim v skupino (V 3.1)
- svetovalna delavka posega v moje delo, če bi vedela, da je neka stvar problematična (V 3.1)

DEJAVNOST POMOČI

- da se čim prej odzove in pride v skupino kot opazovalka (V 3.1)
- bi mi pomagala v tisti situaciji in bila z menoj (V 3.1)
- Želela bi, da se svetovalna delavka o tem pogovori z mano, me seznani s strokovno literaturo (V 3.1)

ANALIZA KOMUNIKACIJE IN INTERAKCIJE MED OTROCI TER MED OTROCI IN ODRASLIMI V ODDELKU

- analizira videno (V 3.1)
- da bi kot opazovalka v skupino prišla večkrat na teden, da bi videla različne situacije problema (V 3.1)
- Ne, da si pri moji informaciji v čem je težava ustvari neko mnenje in mi na pamet govori, kako naj postopam, otroka pa ne pride opazovat. (V 3.1)

IZBOR PRIMERNIH OBLIK IN METOD DELA Z OTROKI

- oceni, kako bi bilo smiselno postopati naprej (V 3.1)
- mi daje napotke kako ravnati (V 3.1)

NAČELO STROKOVNOSTI

- mi da vedeti, da mi bo pomagala (V 3.1)

NAČELO ZAUPANJA

- da se lahko zanesem nanjo (V 3.1)

3. Ovire pri delu svetovalne delavke

VIZIJA VODSTVA

- dodatno delo, ki ji ga naloži vodstvo (V 3.1)

POLOŽAJ PISARNE

- pisarna v bližini vodstva (V 3.1)

4. Naravnost za svetovalno delo v vrtcu

NEVTRALNA

- toliko, kot ga potrebujem (V 3.1)

5. Poslanstvo svetovalne delavke

SVETOVALNI ODNOS

- se poskuša vključiti v skupino (V 3.1)
- se odziva aktivno (V 3.1)

DEJAVNOST POMOČI

- priskoči na pomoč (V 3.1)
- strokovna opora strokovnim delavcem, vodstvu in staršem (V 3.1)

Intervju vzgojiteljica 4.1

1. Poteka tudi drugo delo, ki še ni bilo opredeljeno?

V 4.1: »Svetovalna delavka poleg omenjenih nalog vodi vpis otrok v vrtec, o svojem delu poroča na vzgojiteljskih zborih, sodeluje z vodstvom, sodeluje z zunanjimi ustanovami, sodeluje s starši, obdeluje neplačila, izoblikovala je protokole postopanja v nevsakdanjih okoliščinah, piše poročila. Sledi tudi izpisom otrok iz vrtca.«

2. Kaj vzgojitelji in njihovi pomočniki pričakujejo od svetovalnih delavcev?

V 4.1: »Od svetovalne delavke pričakujem, da če jo pokličem in ji sporočim, da sem v skupini nekaj opazila, da se bo na to odzvala. Po navadi pokličem, če je otrok v stiski, se drugače vede, če opazim odklon v razvoju otroka. Pričakujem, da se oglasi pri meni, da ima dovolj časa za individualni pogovor. Pričakujem, da me seznani s posebnostmi o otroku, ki jih je pridobila pri vpisu otroka v vrtec.«

3. Kaj svetovalno delavko ovira pri njenem delu?

V 4.1: »Svetovalno delavko pri njenem delu ovirajo zakoni, ki se jih mora držati, velikokrat bi najbrž naredila drugače, hitreje, kot pa ji zakoni narekujejo. Menim, da je tudi preobremenjenost z delom, ki ni v smernicah, saj je naš vrtec velik, enote vrtca na različnih lokacijah in ena svetovalna delavka je, po mojem mnenju, premalo. Veliko dela ima tudi z vpisom otrok v centralni register.«

4. Kakšna je naravnost za svetovalno delo v vrtcu?

V 4.1: »Moja naklonjenost in naravnost do svetovalnega dela v vrtcu je pozitivna in sem mnenja, da je v vrtcu potrebna svetovalna služba.«

5. Kako vidite poslanstvo svetovalne delavke v vrtcu?

V 4.1: »Poslanstvo svetovalne delavke je, da dobro opravi vse naloge, da se ne ukvarja samo z vpisi otrok v vrtec, da ima posluh tudi za otroke, predvsem otroke s posebnimi potrebami in da jim zna prisluhni.«

1

KODA	OSNO KODIRANJE
vodi vpis otrok v vrtec	vizija vodstva
o svojem delu poroča na vzgojiteljskih zborih	dejavnost načrtovanja in evalvacije
sodeluje z vodstvom	sodelovanje z vodstvom
sodeluje z zunanjimi ustanovami	sodelovanje z zunanjimi ustanovami
sodeluje s starši	svetovalno delo s starši
obdeluje neplačila	vizija vodstva
izoblikovala je protokole postopanja v nevsakdanjih okoliščinah	dejavnost pomoči
piše poročila	zakonsko določeno
izpis otrok iz vrtca	vizija vodstva

2

KODA	OSNO KODIRANJE
------	----------------

če jo pokličem in ji sporočim, da sem v skupini nekaj opazila, da se bo na to odzvala	svetovalni odnos
individualni pogovor	posvetovanje
me seznani s posebnostmi o otroku	posvetovanje

3

KODA	OSNO KODIRANJE
zakoni	zakonske določbe
preobremenjenost z delom, ki ni v smernicah	vizija vodstva
vpisom otrok v centralni register	vizija vodstva

4

KODA	OSNO KODIRANJE
v vrtcu potrebna svetovalna služba	pozitivna

5

KODA	OSNO KODIRANJE
dobro opravi vse naloge	načelo strokovnosti
da ima posluh tudi za otroke, predvsem otroke s posebnimi potrebami	svetovalni odnos
zna prisluhniti	svetovalni odnos

1. Opredelitev dela, ki je in ki ni zapisano v programskih smernicah

VIZIJA VODSTVA

- vodi vpis otrok v vrtec (V 4.1)
- obdeluje neplačila (V 4.1)
- izpis otrok iz vrtca (V 4.1)

DEJAVNOST NAČRTOVANJA IN EVALVACIJE

- o svojem delu poroča na vzgojiteljskih zborih (V 4.1)

SODELOVANJE Z VODSTVOM

- sodeluje z vodstvom (V 4.1)

SODELOVANJE Z ZUNANJIMI USTANOVAMI

- sodeluje z zunanjimi ustanovami (V 4.1)

SVETOVALNO DELO S STARŠI

- sodeluje s starši (V 4.1)

DEJAVNOST POMOČI

- izoblikovala je protokole postopanja v nevsakdanjih okoliščinah (V 4.1)

ZAKONSKO DOLOČENO

- piše poročila (V 4.1)

2. Pričakovanja vzgojiteljic in pomočnic vzgojiteljic od svetovalne delavke

SVETOVALNI ODNOS

- če jo pokličem in ji sporočim, da sem v skupini nekaj opazila, da se bo na to odzvala (V 4.1)

POSVETOVANJE

- individualni pogovor
- (V 4.1)
- me seznani s posebnostmi o otroku (V 4.1)

3. Ovire pri delu svetovalne delavke

ZAKONSKE DOLOČBE

- zakoni (V 4.1)

VIZIJA VODSTVA

- preobremenjenost z delom, ki ni v smernicah (V 4.1)
- vpis otrok v centralni register (V 4.1)

4. Naravnost za svetovalno delo v vrtcu

POZITIVNA

- je v vrtcu potrebna svetovalna služba (V 4.1)

5. Poslanstvo svetovalne delavke

NAČELO STROKOVNOSTI

- dobro opravi vse naloge (V 4.1)

SVETOVALNI ODNOS

- da ima posluš tudi za otroke, predvsem otroke s posebnimi potrebami (V 4.1)
- zna prisluhniti (V 4.1)
- delo, ki ga izvajajo, ki še ni bilo opredeljeno
-

VIZIJA VODSTVA

- obdelovanje neplačila (SD 4), (V 4.1)
- obdelovanje prošelj za premestitve (SD 4)
- oblikujem obrazce (SD 2), (SD 3)
- oblikovanje oddelkov (SD 3), (V 3.1), (SD 4)
- pišem ugovore na pritožbe v času vpisa (SD 3)
- sem vpeta v življenje vrtca (SD 3)
- skrb za pogoje dela (SD 3)
- skrbi za spletno stran svetovalne službe in vpise (SD 3)
- sodelovanje pri vpisu otrok v prvi razred osnovne šole (SD 1), (V 1.1), (V 1.3)
- spremstvo otrok (SD 3)
- urejanje spletne strani vrtca (SD 1), (V 1.1), (V 1.2), (V 1.3), (V 1.4), (V 1.5), (V 2.1), (SD 2)
- vnašanje podatke v različne baze (SD 3), (SD 4)
- vodenje evidence vključenih, vpisanih, izpisanih in otrok na čakalni listi za sprejem v vrtec (SD 3)
- vodenje izpisa otroka iz vrtca (SD 3), (SD 4), (V 4.1)
- vodenje poletne in zdravstvene rezervacije (SD 3)

- vodenje postopek vpisa otrok v vrtec (SD 3), (V 3.1)
- pomoč vodstvu pri administrativnih nalogah (V 1.1), (V 1.3)
- vpisovanje vlog za vpis v vrtec v program (SD 4)
- sodelovanje z občino (SD 3)

SVETOVALNO DELO Z OTROKI

- dodatna strokovna pomoč otrokom, ki imajo odločbo o usmerjenju (SD 1), (V 1.1), (V 1.2), (V 1.3), (V 1.5)

SVETOVALNO DELO S STARŠI

- koordiniram strokovne skupine (SD 3)
- opravi uvodni roditeljski sestanek za starše novincev (SD 4)
- sodelovanje s starši SD 1 (V 1.1), (V 1.2), (V 1.3), (V 1.4), (V 1.5), (V 2.1), (V 3.1), (V 4.1)
- sodelovanje v strokovnih skupinah SD 4
- svetovanje staršem (SD 3), SD 4
- timski sestanki (SD 3)
- udeležba na sestankih sveta staršev (SD 3)
- vodenje strokovne skupine (SD 3)

SODELOVANJE Z ZUNANJIMI USTANOVAMI

- sodelovanje v multidisciplinarnih timih (SD 4)
- sodelovanje z zunanjimi ustanovami (V 1.5), (V 3.1), (V 4.1)

SODELOVANJE Z VODSTVOM

- sodelovanje z vodstvom (SD 1), (V 1.2), (V 1.4), (V 1.5), (V 2.1), (V 4.1)
- kolegiji (SD 2)
- udeležba na pedagoških konferencah (SD 3), (V 3.1)
- udeležba sestankov sveta zavoda (SD 3)
- timski sestanki (SD 3)

ZAKONSKO DOLOČENO DELO

- pisanje poročil (SD 1), (SD 2), (SD 4), (V 3.1), (V 4.1)
- poročanje o otrocih s posebnimi potrebami (SD 2), (SD 4)
- poročila za centre za socialno delo, sodišče (SD 4)
- pisanje zapisnikov (SD 2), (V 2.1), (SD 4)

NAČELO STROKOVNEGA SODELOVANJA IN POVEZOVANJA

- udeležujem se posveta svetovalnih delavcev (SD 2)
- udeležujem se Republiškega aktivna svetovalnih delavcev slovenskih vrtcev (SD 2), (SD 4)

NAČELO EVALVACIJE LASTNEGA DELA

- delam sprotno evalvacijo lastnega dela (SD 3), (SD 4)
- poročanje o svojem delu svetu staršev (SD 2)
- poročanje o svojem delu vodstvu (SD 2)
- poročanje o svojem delu vzgojiteljskemu zboru (SD 2), (V 2.1), (V 4.1)
- pisanje evalvacije (V 3.1)
- poročanje na strokovnih skupinah (SD 2)
- vodenje evidence svojega dela (SD 2)

DEJAVNOST NAČRTVANJA IN EVALVACIJE

- načrtovanje, kako naj bi potekal dan (SD 3)
- načrtovanje poteka sestankov s starši, strokovnimi delavci (SD 3)
- oblikovanje letnega delovnega načrta (SD 4), (SD 3), (V 3.1)

DEJAVNOST POMOČI

- nudenje opolnomočenja (SD 4)
- opogumljanje staršev (SD 4)
- izoblikovanje protokolov, kako v posebnih primer postopati (SD 4), (V 4.1)

LASTNA INICIATIVA

- izdajanje brošur (SD 2)
- objavljane prispevkov na spletni strani vrtca (SD 2)

NALOGA S STRANI OBČINE

- sodelovanje in posredovanje podatkov občini (SD 3)

Pričakovanja do svetovalne delavke

POMOČ PRI IZBORU PRIMERNIH OBLIK IN METOD DELA Z OTROKI

- dajanje napotkov za ravnanje (V 3.1), (SD 1), (V 1.4), (SD 2), (V 3.1), (V 1.1), (V 1.4), (V 1.5)
- posreduje znanja in veščine (V 1.3)
- Predlagam jim različne pristope in mi po navadi rečejo, da so to že poizkusili, da ne deluje. (SD 3)
- Skupaj s strokovnimi delavci razmišljamo, kako bi bilo v določeni situaciji primerno postopati. (SD 3)
- zna navesti, kako v situaciji ne smem postopati, da je ne poslabšam (V 1.4)

NAČELO STROKOVNE AVTONOMNOSTI

- strokovno mnenje o določeni situaciji (V 1.5)

DEJAVNOST POMOČI

- strokovna podpora v situacijah, kjer so težave (SD 1), (V 1.3), (V 1.5), (V 3.1)
- moralna podpora (SD 1)
- svetovanje, pogovor (V 1.1), (SD 2), (V 1.5)
- pomoč in svetovanje strokovnim delavkam vrtca (V 1.2), (V 1.3)
- pomoč staršem (V 1.2)
- seznanjanje s strokovno literaturo (V 3.1)

NAČELO STROKOVNOSTI

- strokovnim delavkam se zdi moje mnenje pomembno (SD 1)
- mi da vedeti, da mi bo pomagala (V 3.1)

NAČELO ZAUPANJA

- da se lahko zanesem nanjo (V 3.1)

DEMOKRATIČNI STIL VZGOJE

- je potrebna vztrajnost in doslednost pri različnih metodah dela z otroki (SD 3)

ŽELJA, DA JE SVETOVALNI DELAVEC STROKOVNI SERVIS

- svetovalna služba ne deluje kot servis (SD 2)
- nimam čarobne palčke, ki bi odpravila težavo (SD 2)
- da bom rešila težave namesto njih (SD 3)
- rešuje težave, ki jih ima otrok ob kritičnih situacijah v družini (V 1.2)

SVETOVALNI ODNOS

- pomembno, da z vsemi udeleženi dorečemo dogovore in jim sledimo (SD 2)
- ko imam težavo, jo pokličem in povabim v skupino (V 3.1)
- svetovalna delavka posegla v moje delo, če bi vedela, da je neka stvar problematična (V 3.1)

SODELOVANJE MED VRTECEM IN STARŠI

- da organiziram tematska srečanja v skupini (SD 2)

AVTORITARNI VZGOJNI STIL

- da bom otroke naredila poslušne (SD 2)

ANALIZA KOMUNIKACIJE IN INTERAKCIJE MED OTROKI IN ODRASLIMI V ODDELKU

- otroka opazuje, vidi, kako otrok v skupini deluje, kako deluje z otroki, kako deluje s strokovnima delavkama (V 1.1)
- analizira videno (V 3.1)
- da bi, kot opazovalka, v skupino prišla večkrat na teden, da bi videla različne situacije problema (V 3.1)
- Ne, da si pri moji informaciji v čem je težava ustvari neko mnenje in mi na pamet govori, kako naj postopam, otroka pa ne pride opazovat. (V 3.1)

SODELOVANJE Z VODSTVOM

- nudi pomoč in svetovanje vodstvu (V 1.2)

SVETOVALNO DELO Z OTROKI

- pomaga otrokom pri odpravljanju razvojnih, čustvenih in vedenjskih težav ter stisk (V 1.2)

Ovire pri delu svetovalne delavke

SUBJEKTIVNI RAZLOG

- se še ne znajdem, prisotna sem pol leta (SD 1)
- premalo izkušenj (V 1.3)

NEPOZNAVANJE SVETOVALNEGA DELA

- starši in vzgojitelji ne vedo, kakšna je vloga svetovalne delavke (SD 2), (V 2.1)

VIZIJA VODSTVA

- raznovrstne naloge s strani vodstva (SD 2), (V 3.1)
- ravnateljičino videnje svetovalnega dela (SD 3)
- preveč nalog, ki niso zapisane v programskih smernicah in nekatere so preobsežne. (SD 3), (V 4.1)
- Prelaganje odgovornost name. (SD 3)
- obseg dela (SD 4)
- vpis otrok v centralni register (V 4.1)

POLOŽAJ PISARNE

- pisarna v bližini vodstva (V 3.1)

ŽELJA, DA JE SVETOVALNA SLUŽBA STROKOVNI SERVIS

- prevelika pričakovanja od mene (SD 3)

KRŠENJE ZAKONODAJE

- delovanje v neskladju z zakonodajo na področju dela z otroki s posebnimi potrebami (SD 3)

ZAKONSKO DOLOČENO

- preveč birokracije, ki ni
- v domeni svetovalne službe (SD 2)
- Zakonodaja ne opredeljuje, da bi vedenjsko moteč otrok imel spremljevalca v skupini. (SD 2)
- preveč otrok na eno svetovalno delavko (V 1.1), (V 1.2)
- pisanje obrazcev (V 1.1), (V 1.2)
- zakoni (V 4.1)

OBJEKTIVNI RAZLOG

- veliko otrok (SD 4)
- veliko lokacij (SD 4)
- preveč dela in premalo časa (V 1.4)
- pre zaposlene z nalogami, ki jih določa vodstvo (V 1.5), (V 2.1)

DELO PO PROGRAMSKIH SMERNICAH

- mora opravljati dela, ki ji jih narekujejo smernice (V 2.1)
- le-te so preširoko zapisane (V 2.1)

Naklonjenost za svetovalno delo v vrtcu

POZITIVNA

- pozitivna (SD 1)
- podpiram svetovalno delo v vrtcu (V 1.1), (V 1.2), (V 1.3), (V 1.5), (SD 4), (V 4.1)

SMISELNOST SVETOVALNEGA DELA V VRTCU

- me zanima, če je potrebno, da je že prisotno v vrtcu (V 1.4)

NEVTRALNA

- toliko, kot ga potrebujem (V 3.1)

POZITIVNA, NEGATIVNA

- Splošna naklonjenost je različna (SD 2)
- opažam spremembe, večkrat se obrnejo name (SD 2)
- različna (SD 3)
- smo svetovalni delavci, tako za vzgojitelje kot za starše, še vedno nek člen, ki po eni strani teži po drugi strani pa želijo, da jim mi rešimo težave, ki so nastale (SD 3)

REDNO SODELOVANJE

- Nekateri se name obračajo redno SD 2

NEPOZNAVANJE SVETOVALNEGA DELA

- drugi niti ne vedo, zakaj sem v pisarni, se bojijo (SD 3)

NEOPREDELJENO

- Določenemu delu ljudi ni pomembna (SD 3)

Poslanstvo svetovalne delavke

DEMOKRATIČNI STIL VODENJA

- imam z otroki odprt odnos (SD 1)
- da otroci radi pridejo k meni (SD 1)

SVETOVALNO DELO Z VZGOJITELJI IN NJOVIMI POMOČNIKI

- svetovanje strokovnim delavkam vrtca (V 1.2)

DEJAVNOST POMOČI

- dajanja strokovne in moralne podpore (SD 1), (V 3.1)
- nudi pomoč (V 1.2), (V 3.1)
- pomaga staršem (V 1.2)

- v oporo strokovnim delavkam (V 1.3), (V 2.1)
- v pomoč otrokom (V 1.3)
- v pomoč staršem (V 1.3)
- pomoč otrokom, ki imajo primanjkljaj in ki so nadarjeni (V 1.3)

SMISELNOST SVETOVALNE DELAVKE, ČE SO OTROCI S POSEBNIMI POTREBAMI

- smiselno kjer so vključeni otroci s posebnimi potrebami, (V 1.4)

OSNOVNO PODROČJE DEJAVNOSTI V VRTCU

- sodelovanje z vodstvom (SD 2)
- sodelovanje z zunanjimi ustanovami (SD 2)
- svetovalno delo z vzgojitelji in z njihovimi pomočniki (SD 2)
- da je vpeta v življenje in delo vrtca na vseh področjih (delo s starši, z otroki, z vodstvom, s strokovnimi delavci) (SD 3)

TEMELJNO NAČELO SVETOVALNEGA DELA

- delam v dobro otroka (SD 2), (V 1.5)

UPORABA SMERNIC ZA SVETOVALNO SLUŽBO VRTCA

- da se osredotočam na smernice, ki so zapisane za svetovalno službo v vrtcu (SD 2)
- potrjevanje delovanja v smislu programskih smernic za svetovalno službo v vrtcu (SD 4)

OPTIMALEN RAZVOJ OTROKA

- nudenje podpore otroku za njegov najboljši razvoj (SD 3)
- pomaga otrokom pri odpravljanju razvojnih, čustvenih in vedenjskih težav ter stisk (V 1.2)

SVETOVALNI ODNOS

- Da sem ljudem na voljo, ko me potrebujejo. (SD 3)
- ima posluš za otroke in družine (V 1.1), (V 4.1)
- se odziva aktivno (V 3.1), (V 4.1)

ŽELJA, DA JE SVETOVALNA SLUŽBA STROKOVNI SERVIS

- rešuje težave, ki jih ima otrok ob kritičnih situacijah v družini (V 1.2)

NAČELO STROKOVNOSTI IN STOROKOVNEGA IZPOPOLNJEVANJA

- se strokovno izpopolnujem (SD 2)

NAČELO STROKOVNEGA SODELOVANJA

- delujem tudi takrat, ko so stvari dobre, pozitivne (SD 3)
- sem vpeta v večina stvari, kjer so problemi (SD 3)

NAČELO PROSTOVOLJNOSTI

- vsi udeleženi prostovoljno vstopamo v svetovalni odnos (SD 3)

NAČELO STROKOVNE AVTONOMNOSTI

- situacijo vidi iz več zornih kotov (V 1.5)
- objektivno (V 1.5)

NAČELO ZAUPANJA

- da ne obsojajo prehitro staršev (V 1.5)

NAČELO STROKOVNOSTI

- dobro opravi vse naloge (V 4.1)

SVETOVALNI ODNOS

- da ima posluh tudi za otroke, predvsem otroke s posebnimi potrebami (V 4.1)
- zna prisluhniti (V 4.1)
- nudi strokovno podporo strokovnim delavcem (V 4.1)

SVETOVALNO DELO S STARŠI

- nudi strokovno podporo staršem

SODELOVANJE Z VODSTVOM

- nudi strokovno podporo vodstvu

9.2 Vprašalniki

Legenda: NE- sodelovanje med svetovalno delavko in vzgojitelji ter pomočniki ne poteka; DA- sodelovanje poteka med svetovalno delavko in vzgojitelji ter pomočniki; ZAŽ – zaželeno bi bilo potekanje sodelovanja med svetovalno delavko in vzgojitelji ter pomočniki; SD (1,2,3,4) – socialna delavka; V (1.1, 1.2, 1.3, 1.4., 1.5, 2, 3, 4) – vzgojiteljica oz. pomočnica vzgojiteljica. VRTEC (1,2,3,4) – vrtci, ki so bili udeleženi v raziskavi.

Vprašalniki so sestavljeni s pomočjo Programskih smernic: Svetovalna služba v vrtcu (Čačinovič Vogrinčič: 2008).

Tabela 9. 3: 1. vprašanje vrtec 1

	SD 1	V 1.1	V 1.2	V 1.3	V 1.4	V 1.5
pri oblikovanju fizičnega okolja	NE	ZAŽ	ZAŽ	NE	NE	NE
pri oblikovanju socialnega okolja	NE	NE	ZAŽ	NE	NE	NE
pri vsebinski ponudbi dejavnosti v vrtcu	NE	NE	ZAŽ	ZAŽ	ZAŽ	NE
pri izboru in ponudbi didaktičnega materiala	DA	DA	ZAŽ	ZAŽ	DA	ZAŽ
pri izboru primernih oblik in metod dela z otroki	DA	DA	ZAŽ	ZAŽ	NE	DA
pri organizaciji časa	NE	NE	ZAŽ	NE	NE	NE
pri organizaciji počitka in spanja v vrtcu	NE	NE	DA	NE	NE	NE
pri organizaciji in izvedbi hranjenja v skupini	NE	NE	NE	NE	NE	NE
pri vlogi vzgojitelja in načinov komuniciranja z otroki	DA	DA	ZAŽ	DA	ZAŽ	ZAŽ
pri vlogi pomočnika vzgojitelja	DA	DA	ZAŽ	NE	ZAŽ	ZAŽ
o vzgojiteljevih pogojih dela	NE	NE	ZAŽ	NE	NE	NE
o prispevkih posameznih udeležencev pri uresničevanju programa v oddelku	NE	NE	ZAŽ	NE	NE	NE
o možnostih vključevanja staršev v vzgojno-izobraževalno delo v oddelku	NE	NE	ZAŽ	NE	ZAŽ	NE
o uspešnih oblikah informiranja in sodelovanja staršev v vrtcu	ZAŽ	ZAŽ	ZAŽ	NE	ZAŽ	ZAŽ
o timskem delu med strokovnimi sodelavci	NE	NE	ZAŽ	NE	ZAŽ	ZAŽ
pri oblikovanju individualiziranih programov za integrirane otroke s posebnimi potrebami	DA	DA	DA	DA	DA	DA

VRTEC 1

Vzgojiteljice oz. pomočnice vzgojiteljice in svetovalna delavka se strinjajo, da v oddelku potekata svetovanje in posvetovanje pri načrtovanju programa predšolske vzgoje:

- pri oblikovanju individualiziranih programov za integrirane otroke s posebnimi potrebami.

Vzgojiteljice oz. pomočnice vzgojiteljice in svetovalna delavka se strinjajo, da svetovanje in posvetovanje v oddelku ne potekata pri načrtovanju programa predšolske vzgoje:

- pri oblikovanju fizičnega okolja;
- pri oblikovanju socialnega okolja;
- pri vsebinski ponudbi dejavnosti v vrtcu;
- pri organizaciji časa;
- pri organizaciji počitka in spanja v vrtcu;
- pri organizaciji in izvedbi hranjenja v skupini;
- o vzgojiteljevih pogojih dela;
- o prispevkih posameznih udeležencev pri uresničevanju programa v oddelku;
- o uspešnih oblikah informiranja in sodelovanja staršev v vrtcu;
- o možnostih vključevanja staršev v vzgojno-izobraževalno delo v oddelku;
- o timske delu med strokovnimi sodelavci.

Svetovalna delavka in štiri vzgojiteljice oz. pomočnice vzgojiteljice se strinjajo, da bi bilo v oddelku zaželeno svetovanje in posvetovanje pri načrtovanju programa predšolske vzgoje:

- o uspešnih oblikah informiranja in sodelovanja staršev v vrtcu.

Tri vzgojiteljice oz. pomočnice vzgojiteljice se strinjajo, da bi bilo v oddelku zaželeno svetovanje in posvetovanje pri načrtovanju programa predšolske vzgoje:

- o timske delu med strokovnimi sodelavci.

Dve vzgojiteljici oziroma pomočnici vzgojiteljici strinjata, da bi bilo v oddelku zaželeno svetovanje in posvetovanje pri načrtovanju programa predšolske vzgoje:

- pri oblikovanju fizičnega okolja;
- o možnostih vključevanja staršev v vzgojno-izobraževalno delo v oddelku.

Ena vzgojiteljica oz. pomočnica vzgojiteljica strinja, da bi bilo v oddelku zaželeno svetovanje in posvetovanje pri načrtovanju programa predšolske vzgoje:

- pri organizaciji časa;
- o vzgojiteljevih pogojih dela;
- o prispevkih posameznih udeležencev pri uresničevanju programa v oddelku.

Tabela 9. 4: 2. vprašanje vrtec 1

	SD 1	V 1.1	V 1.2	V 1.3	V 1.4	V 1.5
analiza vzgojno-izobraževalnega okolja v oddelku z vidika prostorskih pogojev, organizacije in didaktične opremljenosti	NE	NE	ZAŽ	ZAŽ	ZAŽ	ZAŽ
analiza pogojev za vzgojno-izobraževalno delo z vidika časovne organizacije in »dnevnega režima« v oddelku	NE	NE	NE	NE	ZAŽ	NE
analiza komunikacije in interakcij med otroki ter med otroki in odraslimi v oddelku	DA	ZAŽ	ZAŽ	ZAŽ	DA	DA
analiza vzgojiteljevih pričakovanj in njihovega vpliva na njegov odnos z otroki in starši	NE	NE	ZAŽ	NE	NE	NE
analiza zadovoljivega upoštevanja posebnosti in drugačnosti otrok pri vzgojno-izobraževalnem delu v	NE	ZAŽ	ZAŽ	ZAŽ	NE	ZAŽ

oddelku						
spremljanje razvoja skupine v oddelku	DA	DA	ZAŽ	ZAŽ	DA	ZAŽ
spremljanje razvoja posameznega otroka v oddelku	DA	DA	DA	DA	DA	DA

VRTEC 1

Vzgojiteljice oz. pomočnice vzgojiteljice in svetovalna delavka se strinjajo, da potekata v oddelku svetovanje in posvetovanje pri ugotavljanju stanja in evalvaciji vzgojno-izobraževalnega dela pri:

- spremljanju razvoja posameznega otroka v oddelku.

Vzgojiteljice oz. pomočnice vzgojiteljice in svetovalna delavka strinjajo, da ne potekata v oddelku svetovanje in posvetovanje med njimi, pri ugotavljanju stanja in evalvaciji vzgojno-izobraževalnega dela pri:

- analizi vzgojno-izobraževalnega okolja v oddelku z vidika prostorskih pogojev, organizacije in didaktične opremljenosti;
- analizi pogojev za vzgojno-izobraževalno delo z vidika časovne organizacije in »dnevne režima« v oddelku;
- analizi vzgojiteljevih pričakovanj in njihovega vpliva na njegov odnos z otroki in starši;
- analizi zadovoljivega upoštevanja posebnosti in drugačnosti otrok pri vzgojno-izobraževalnem delu v oddelku.

Svetovalna delavka in tri vzgojiteljice oz. pomočnice vzgojiteljice se strinjajo, tri vzgojiteljice oz. njihove pomočnice se ne strinjajo, da potekata v oddelku svetovanje in posvetovanje svetovalne delavke pri ugotavljanju stanja in evalvaciji vzgojno-izobraževalnega dela v oddelku pri:

- analizi komunikacije in interakcije med otroci ter med otroci in odraslimi v oddelku;
- spremljanju razvoja skupine v oddelku.

Tabela 9. 5: 3. vprašanje vrtca 1

	SD 1	V 1.1	V 1.2	V 1.3	V 1.4	V 1.5
svetovalni delavec neposredno sodeluje z vzgojiteljem v podporo in pomoč pri uresničevanju programa in njegovih lastnih ustvarjalnih možnosti	NE	NE	NE	NE	NE	NE
sodeluje z vzgojiteljem, ki ima težave pri vodenju skupine, pri obvladovanju otrok v skupini zaradi disciplinskih težav, pri čustvenih, osebnostnih stiskah otrok ipd.	DA	DA	DA	DA	DA	DA
vzgojitelju neposredno pomaga pri oblikovanju skupine kot socialne skupnosti, izboljšanju njene klime, spremlja razvoj skupine in posameznega otroka	DA	DA	DA	NE	DA	ZAŽ
koordinira vzgojno-izobraževalno delo z otroki s posebnimi potrebami, ki so integrirani v redne oddelke, v skladu s strokovno usposobljenostjo nudi neposredno pomoč pri delu z integriranimi otroki s posebnimi potrebami	DA	DA	DA	DA	DA	DA
sodeluje pri vključevanju in uvajanju novo sprejetih otrok v skupino	DA	DA	ZAŽ	DA	ZAŽ	DA
sodeluje pri prehodu otroka iz vrtca v šolo, iz oddelka v oddelk, iz vrtca v drug vrtec	DA	DA	NE	DA	ZAŽ	ZAŽ

Svetovalna delavka, vzgojiteljice oz. pomočnice vzgojiteljice se strinjajo, da potekata v oddelku svetovanje in posvetovanje pri izvajanju programa za predšolske otroke pri:

- sodelovanju z vzgojiteljem, ki ima težave pri vodenju skupine, pri obvladovanju otrok v skupini zaradi disciplinskih težav, pri čustvenih, osebnostnih stiskah otrok ipd.;
- koordiniranju vzgojno-izobraževalnega dela z otroki s posebnimi potrebami, ki so integrirani v redne oddelke, v skladu s strokovno usposobljenostjo nudi neposredno pomoč pri delu z integriranimi otroki s posebnimi potrebami.

Svetovalna delavka, vzgojiteljice oz. pomočnice vzgojiteljice se strinjajo, da ne potekata v oddelku svetovanje in posvetovanje pri izvajanju programa za predšolske otroke pri:

- neposrednem sodelovanju svetovalnega delavca z vzgojiteljem v podporo in pomoč pri uresničevanju programa in njegovih lastnih ustvarjalnih možnosti.

Svetovalna delavka in 4 vzgojiteljice oz. pomočnice vzgojiteljice se strinjajo, da potekata v oddelku svetovanje in posvetovanje pri izvajanju programa za predšolske otroke:

- neposredna pomoč svetovalne delavke pri oblikovanju skupine kot socialne skupnosti, izboljšanju njene klime, spremlja razvoj skupine in posameznega otroka;
- sodelovanju svetovalne delavke pri vključevanju in uvajanju novo sprejetih otrok v skupino.

Svetovalna delavka in 2 vzgojiteljici oziroma pomočnici vzgojiteljici se strinjajo, da potekata v oddelku svetovanje in posvetovanje pri izvajanju programa za predšolske otroke kot:

- sodelovanje pri prehodu otroka iz vrtca v šolo, iz oddelka v oddelek, iz vrtca v drug vrtce.

Tabela 9. 6: 4. vprašanje vrtec 1

	SD 1	V 1.1	V 1.2	V 1.3	V 1.4	V 1.5
ugotavljanje in analiza potreb po strokovnem izpopolnjevanju	NE	ZAŽ	ZAŽ	ZAŽ	NE	ZAŽ
sodelovanje pri načrtovanju, organizaciji in izvajanju raznih oblik strokovnega usposabljanja in izpopolnjevanja v vrtcu	DA	DA	DA	DA	DA	DA
sodelovanje v strokovnih aktivih vrtca	DA	DA	DA	DA	DA	DA
seznanjanje s sodobnimi trendi v vzgoji in izobraževanju	ZAŽ	ZAŽ	ZAŽ	ZAŽ	ZAŽ	ZAŽ
predstavljanje strokovne literature	ZAŽ	ZAŽ	ZAŽ	ZAŽ	ZAŽ	ZAŽ

Svetovalna delavka in vzgojiteljica se strinjata, da potekata svetovanje in posvetovanje svetovalne delavke v oddelku pri strokovnem izobraževanju in usposabljanju vzgojiteljev in njihovih pomočnikov:

- sodelovanju pri načrtovanju, organizaciji in izvajanju raznih oblik strokovnega usposabljanja in izpopolnjevanja v vrtcu;
- sodelovanje v strokovnih aktivih vrtca.

Svetovalna delavka in vzgojiteljica oz. pomočnice vzgojiteljice se strinjajo, da ne potekata v oddelku svetovanje in posvetovanje pri strokovnem izobraževanju in usposabljanju vzgojiteljev in njihovih pomočnikov:

- ugotavljanje in analiza potreb po strokovnem izpopolnjevanju;
- seznanjanje s sodobnimi trendi v vzgoji in izobraževanju;
- predstavljanje strokovne literature.

Svetovalna delavka in vzgojiteljice oziroma pomočnice vzgojiteljice se strinjajo, da je v oddelku zaželeno potekanje svetovanja in posvetovanja pri strokovnem izobraževanju in usposabljanju vzgojiteljev in njihovih pomočnikov pri:

- seznanjanju s sodobnimi trendi v vzgoji in izobraževanju;
- predstavljanje strokovne literature.

Štiri vzgojiteljice oziroma pomočnice vzgojiteljice se strinjajo, da je v oddelku zaželeno potekanje svetovanja in posvetovanja pri strokovnem izobraževanju in usposabljanju vzgojiteljev in njihovih pomočnikov pri:

- ugotavljanju in analizi potreb po strokovnem izpopolnjevanju.

Tabela 9. 7: 1. vprašanje vrtec 2

	SD 2	V 2.1
pri oblikovanju fizičnega okolja	DA	DA
pri oblikovanju socialnega okolja	DA	DA

pri vsebinski ponudbi dejavnosti v vrtcu	DA	NE
pri izboru in ponudbi didaktičnega materiala	NE	NE
pri izboru primernih oblik in metod dela z otroki	DA	DA
pri organizaciji časa	DA	NE
pri organizaciji počitka in spanja v vrtcu	DA	NE
pri organizaciji in izvedbi hranjenja v skupini	DA	NE
pri vlogi vzgojitelja in načinov komuniciranja z otroki	DA	DA
pri vlogi pomočnika vzgojitelja	DA	DA
o vzgojiteljevih pogojih dela	NE	NE
o prispevkih posameznih udeležencev pri uresničevanju programa v oddelku	DA	NE
o možnostih vključevanja staršev v vzgojno-izobraževalno delo v oddelku	DA	DA
o uspešnih oblikah informiranja in sodelovanja staršev v vrtcu	DA	DA
o timskem delu med strokovnimi sodelavci	DA	NE
pri oblikovanju individualiziranih programov za integrirane otroke s posebnimi potrebami	DA	DA

Vrtec 2

Svetovalna delavka in vzgojiteljica se strinjata, da v oddelku potekata svetovanje in posvetovanje pri načrtovanju programa predšolske vzgoje:

- pri oblikovanju fizičnega okolja;
- pri oblikovanju socialnega okolja;
- pri izboru primernih oblik in metod dela z otroki;
- pri vlogi vzgojitelja in načinov komuniciranja z otroki;
- pri vlogi pomočnika vzgojitelja;
- o možnostih vključevanja staršev v vzgojno-izobraževalno delo v oddelku;
- o uspešnih oblikah informiranja in sodelovanja staršev v vrtcu;
- pri oblikovanju individualiziranih programov za integrirane otroke s posebnimi potrebami.

Svetovalna delavka in vzgojiteljica se strinjata, da v oddelku svetovanje in posvetovanje pri načrtovanju programa predšolske vzgoje ne potekata:

- pri izboru in ponudbi didaktičnega materiala;
- o vzgojiteljevih pogojih dela.

Svetovalna delavka in vzgojiteljica nista enotni. Svetovalna delavka pravi, da v oddelku potekata svetovanje in posvetovanje pri načrtovanju programa predšolske vzgoje v oddelku, vzgojiteljica pravi, da se ne:

- pri vsebinski ponudbi dejavnosti v vrtcu;
- pri organizaciji časa;
- pri organizaciji počitka in spanja v vrtcu;
- pri organizaciji in izvedbi hranjenja v skupini;
- o prispevkih posameznih udeležencev pri uresničevanju programa v oddelku;
- o timskem delu med strokovnimi sodelavci.

Tabela 9. 8: 2. vprašanje vrtec 2

	SD 2	V 2.1
analiza vzgojno-izobraževalnega okolja v oddelku z vidika prostorskih pogojev, organizacije in	DA	NE

didaktične opremljenosti		
analiza pogojev za vzgojno-izobraževalno delo z vidika časovne organizacije in »dnevnega režima« v oddelku	NE	NE
analiza komunikacije in interakcij med otroki ter med otroci in odraslimi v oddelku	NE	NE
analiza vzgojiteljevih pričakovanj in njihovega vpliva na njegov odnos z otroki in starši	DA	NE
analiza zadovoljivega upoštevanja posebnosti in drugačnosti otrok pri vzgojno-izobraževalnem delu v oddelku	ZAŽ	ZAŽ
spremljanje razvoja skupine v oddelku	DA	DA
spremljanje razvoja posameznega otroka v oddelku	DA	DA

Vrtec 2

Svetovalna delavka in vzgojiteljica se strinjata, da v oddelku svetovanje in posvetovanje pri ugotavljanju stanja in evalvaciji vzgojno-izobraževalnega dela potekata pri:

- spremljanju razvoja skupine v oddelku;
- spremljanju razvoja posameznega otroka v oddelku.

Svetovalna delavka in vzgojiteljica se strinjata, da v oddelku svetovanje in posvetovanje pri ugotavljanju stanja in evalvaciji vzgojno-izobraževalnega dela potekata pri:

- analizi pogojev za vzgojno-izobraževalno delo z vidika časovne organizacije in »dnevnega režima« v oddelku;
- analizi komunikacije in interakcij med otroci ter med otroci in odraslimi v oddelku;
- analizi zadovoljivega upoštevanja posebnosti in drugačnosti otrok pri vzgojno-izobraževalnem delu v oddelku.

Svetovalna delavka in vzgojiteljica nista enotni. Svetovalna delavka pravi, da v oddelku svetovanje in posvetovanje pri načrtovanju programa predšolske vzgoje potekata, vzgojiteljica pravi, da se ne potekata pri:

- analizi vzgojno-izobraževalnega okolja v oddelku z vidika prostorskih pogojev, organizacije in didaktične opremljenosti;
- analizi vzgojiteljevih pričakovanj in njihovega vpliva na njegov odnos z otroki in starši.

Svetovalna delavka in vzgojiteljica se strinjata, da bi bilo v oddelku zaželeno svetovanje in posvetovanje pri načrtovanju programa predšolske vzgoje pri:

- analizi zadovoljivega upoštevanja posebnosti in drugačnosti otrok pri vzgojno-izobraževalnem delu v oddelku.

Tabela 9. 9: 3. vprašanje vrtec 2

	SD 2	V 2.1
svetovalni delavec neposredno sodeluje z vzgojiteljem v podporo in pomoč pri uresničevanju programa in njegovih lastnih ustvarjalnih možnosti	NE	NE
sodeluje z vzgojiteljem, ki ima težave pri vodenju skupine, pri obvladovanju otrok v skupini zaradi disciplinskih težav, pri čustvenih, osebnostnih stiskah otrok ipd.	DA	DA
vzgojitelju neposredno pomaga pri oblikovanju skupine kot socialne skupnosti, izboljšanju njene klime, spremlja razvoj skupine in posameznega otroka	DA	DA
koordinira vzgojno-izobraževalno delo z otroki s posebnimi potrebami, ki so integrirani v redne oddelke, v skladu s strokovno usposobljenostjo nudi neposredno pomoč pri delu z integriranimi otroki s posebnimi potrebami	DA	DA
sodeluje pri vključevanju in uvajanju novo sprejetih otrok v skupino	DA	DA

sodeluje pri prehodu otroka iz vrtca v šolo, iz oddelka v oddelek, iz vrtca v drug vrtec	DA	DA
--	----	----

Svetovalna delavka in vzgojiteljica se strinjata, da v oddelku svetovanje in posvetovanje pri izvajanju programa za predšolske otroke potekata:

- sodeluje z vzgojiteljem, ki ima težave pri vodenju skupine, pri obvladovanju otrok v skupini zaradi disciplinskih težav, pri čustvenih, osebnostnih stiskah otrok ipd.;
- vzgojitelju neposredno pomaga pri oblikovanju skupine kot socialne skupnosti, izboljšanju njene klime, spremlja razvoj skupine in posameznega otroka;
- koordinira vzgojno-izobraževalno delo z otroki s posebnimi potrebami, ki so integrirani v redne oddelke, v skladu s strokovno usposobljenostjo nudi neposredno pomoč pri delu z integriranimi otroki s posebnimi potrebami;
- sodeluje pri vključevanju in uvajanju novo sprejetih otrok v skupino;
- sodeluje pri prehodu otroka iz vrtca v šolo, iz oddelka v oddelek, iz vrtca v drug vrtec.

Svetovalna delavka in vzgojiteljica se strinjata, da v oddelku svetovanje in posvetovanje pri izvajanju programa za predšolske otroke ne potekata:

- svetovalni delavec neposredno sodeluje z vzgojiteljem v podporo in pomoč pri uresničevanju programa in njegovih lastnih ustvarjalnih možnosti.

Tabela 9.10: 4. vprašanje vrtec 2

	SD 2	V 2.1
ugotavljanje in analiza potreb po strokovnem izpopolnjevanju	DA	DA
sodelovanje pri načrtovanju, organizaciji in izvajanju raznih oblik strokovnega usposabljanja in izpopolnjevanja v vrtcu	DA	DA
sodelovanje v strokovnih aktivih vrtca	DA	DA
seznanjanje s sodobnimi trendi v vzgoji in izobraževanju	DA	DA
predstavljanje strokovne literature	DA	DA

Svetovalna delavka in vzgojiteljica se strinjata, da v oddelku svetovanje in posvetovanje pri strokovnem izobraževanju in usposabljanju vzgojiteljev in njihovih pomočnikov potekata pri:

- ugotavljanje in analiza potreb po strokovnem izpopolnjevanju;
- sodelovanju pri načrtovanju, organizaciji in izvajanju raznih oblik strokovnega usposabljanja in izpopolnjevanja v vrtcu;
- sodelovanje v strokovnih aktivih vrtca;
- seznanjanje s sodobnimi trendi v vzgoji in izobraževanju;
- predstavljanje strokovne literature.

Tabela 9.11: 1. vprašanje vrtec 3

	SD 3	V 3.1
pri oblikovanju fizičnega okolja	DA	NE
pri oblikovanju socialnega okolja	DA	NE
pri vsebinski ponudbi dejavnosti v vrtcu	DA	ZAŽ
pri izboru in ponudbi didaktičnega materiala	DA	NE
pri izboru primernih oblik in metod dela z otroki	DA	NE
pri organizaciji časa	NE	NE
pri organizaciji počitka in spanja v vrtcu	NE	NE

pri organizaciji in izvedbi hranjenja v skupini	NE	NE
pri vlogi vzgojitelja in načinov komuniciranja z otroki	DA	DA
pri vlogi pomočnika vzgojitelja	DA	ZAŽ
o vzgojiteljevih pogojih dela	NE	ZAŽ
o prispevkih posameznih udeležencev pri uresničevanju programa v oddelku	DA	NE
o možnostih vključevanja staršev v vzgojno-izobraževalno delo v oddelku	DA	NE
o uspešnih oblikah informiranja in sodelovanja staršev v vrtcu	DA	NE
o timskem delu med strokovnimi sodelavci	NE	NE
pri oblikovanju individualiziranih programov za integrirane otroke s posebnimi potrebami	DA	DA

Svetovalna delavka in vzgojiteljica se strinjata, da v oddelku svetovanje in posvetovanje pri načrtovanju programa predšolske vzgoje potekata:

- pri vlogi vzgojitelja in načinov komuniciranja z otroki;
- pri oblikovanju individualiziranih programov za integrirane otroke s posebnimi potrebami.

Svetovalna delavka in vzgojiteljica se strinjata, da v oddelku svetovanje in posvetovanje pri načrtovanju programa predšolske vzgoje ne potekata:

- pri organizaciji časa;
- pri organizaciji počitka in spanja v vrtcu;
- pri organizaciji in izvedbi hranjenja v skupini;
- o timskem delu med strokovnimi sodelavci;
- o vzgojiteljevih pogojih dela.

Svetovalna delavka in vzgojiteljica nista enotni. Svetovalna delavka pravi, da potekata svetovanje in posvetovanje v oddelku pri načrtovanju programa predšolske vzgoje, vzgojiteljica pravi, da se ne potekata:

- pri oblikovanju fizičnega okolja;
- pri oblikovanju socialnega okolja;
- pri vsebinski ponudbi dejavnosti v vrtcu;
- pri izboru in ponudbi didaktičnega materiala;
- pri izboru primernih oblik in metod dela z otroki;
- pri vlogi pomočnika vzgojitelja;
- o prispevkih posameznih udeležencev pri uresničevanju programa v oddelku;
- o možnostih vključevanja staršev v vzgojno-izobraževalno delo v oddelku;
- o uspešnih oblikah informiranja in sodelovanja staršev v vrtcu.

Vzgojiteljica želi, da bi v oddelku potekala svetovanje in posvetovanje pri načrtovanju programa predšolske:

- pri vsebinski ponudbi dejavnosti v vrtcu;
- pri vlogi pomočnika vzgojitelja;
- o vzgojiteljevih pogojih dela.

Tabela 9. 12: 2. vprašanje vrtec 3

	SD 3	V 3.1
analiza vzgojno-izobraževalnega okolja v oddelku z vidika prostorskih pogojev, organizacije in didaktične opremljenosti	NE	NE
analiza pogojev za vzgojno-izobraževalno delo z vidika časovne organizacije in »dnevne režime« v oddelku	NE	NE
analiza komunikacije in interakcij med otroki ter med otroki in odraslimi v oddelku	DA	ZAŽ
analiza vzgojiteljevih pričakovanj in njihovega vpliva na njegov odnos z otroki in starši	DA	NE

analiza zadovoljivega upoštevanja posebnosti in drugačnosti otrok pri vzgojno-izobraževalnem delu v oddelku	NE	NE
spremljanje razvoja skupine v oddelku	DA	ZAŽ
spremljanje razvoja posameznega otroka v oddelku	DA	DA

Svetovalna delavka in vzgojiteljica se strinjata, da potekata v oddelku svetovanje in posvetovanje pri ugotavljanju stanja in evalvaciji vzgojno-izobraževalnega dela potekata pri:

- spremljanju razvoja posameznega otroka v oddelku.

Svetovalna delavka in vzgojiteljica se strinjata, da v oddelku svetovanje in posvetovanje pri ugotavljanju stanja in evalvaciji vzgojno-izobraževalnega dela ne potekata pri:

- analizi vzgojno-izobraževalnega okolja v oddelku z vidika prostorskih pogojev, organizacije in didaktične opremljenosti;
- analizi pogojev za vzgojno-izobraževalno delo z vidika časovne organizacije in »dnevnega režima« v oddelku;
- analiza zadovoljivega upoštevanja posebnosti in drugačnosti otrok pri vzgojno-izobraževalnem delu v oddelku.

Svetovalna delavka in vzgojiteljica nista enotni. Svetovalna delavka pravi, da svetovanje in posvetovanje pri načrtovanju programa predšolske vzgoje v oddelku ne potekata, vzgojiteljica pravi, da se ne potekata:

- analiza komunikacije in interakcij med otroki ter med otroki in odraslimi v oddelku;
- analiza vzgojiteljevih pričakovanj in njihovega vpliva na njegov odnos z otroki in starši;
- spremljanje razvoja skupine v oddelku.

Vzgojiteljica izrazi željo, da bi v oddelku potekala svetovanje in posvetovanje pri načrtovanju programa predšolske vzgoje:

- analiza komunikacije in interakcij med otroki ter med otroki in odraslimi v oddelku,
- spremljanje razvoja skupine v oddelku.

Tabela 9.13: 3. vprašanje vrtec 3

	SD 3	V 3.1
svetovalni delavec neposredno sodeluje z vzgojiteljem v podporo in pomoč pri uresničevanju programa in njegovih lastnih ustvarjalnih možnosti	NE	NE
sodeluje z vzgojiteljem, ki ima težave pri vodenju skupine, pri obvladovanju otrok v skupini zaradi disciplinskih težav, pri čustvenih, osebnostnih stiskah otrok ipd.	DA	ZAŽ
vzgojitelju neposredno pomaga pri oblikovanju skupine kot socialne skupnosti, izboljšanju njene klime, spremlja razvoj skupine in posameznega otroka	DA	DA
koordinira vzgojno-izobraževalno delo z otroki s posebnimi potrebami, ki so integrirani v redne oddelke, v skladu s strokovno usposobljenostjo nudi neposredno pomoč pri delu z integriranimi otroki s posebnimi potrebami	DA	DA
sodeluje pri vključevanju in uvajanju novo sprejetih otrok v skupino	DA	DA
sodeluje pri prehodu otroka iz vrtca v šolo, iz oddelka v oddelek, iz vrtca v drug vrtec	DA	DA

Svetovalna delavka in vzgojiteljica se strinjata, da v oddelku svetovanje in posvetovanje pri izvajanju programa za predšolske otroke potekata:

- svetovalna delavka vzgojitelju neposredno pomaga pri oblikovanju skupine kot socialne skupnosti, izboljšanju njene klime, spremlja razvoj skupine in posameznega otroka;
- koordinira vzgojno-izobraževalno delo z otroki s posebnimi potrebami, ki so integrirani v redne oddelke, v skladu s strokovno usposobljenostjo nudi neposredno pomoč pri delu z integriranimi otroki s posebnimi potrebami;
- sodeluje pri vključevanju in uvajanju novo sprejetih otrok v skupino;
- sodeluje pri prehodu otroka iz vrtca v šolo, iz oddelka v oddelek, iz vrtca v drug vrtec.

Svetovalna delavka in vzgojiteljica se strinjata, da ne potekata v oddelku svetovanje in posvetovanje svetovalne delavke pri izvajanju programa za predšolske otroke:

- svetovalni delavec neposredno sodeluje z vzgojiteljem v podporo in pomoč pri uresničevanju programa in njegovih lastnih ustvarjalnih možnosti.

Tabela 9. 14: 4. vprašanje vrtec 3

	SD 3	V 3.1
ugotavljanje in analiza potreb po strokovnem izpopolnjevanju	DA	DA
sodelovanje pri načrtovanju, organizaciji in izvajanju raznih oblik strokovnega usposabljanja in izpopolnjevanja v vrtcu	NE	NE
sodelovanje v strokovnih aktivih vrtca	NE	DA
seznanjanje s sodobnimi trendi v vzgoji in izobraževanju	NE	ZAŽ
predstavljanje strokovne literature	NE	NE

Svetovalna delavka in vzgojiteljica se strinjata, da v oddelku svetovanje in posvetovanje pri strokovnem izobraževanju in usposabljanju vzgojiteljev in njihovih pomočnikov potekata:

- ugotavljanje in analiza potreb po strokovnem izpopolnjevanju.

Svetovalna delavka in vzgojiteljica se strinjata, da v oddelku svetovanje in posvetovanje pri strokovnem izobraževanju in usposabljanju vzgojiteljev in njihovih pomočnikov ne potekata:

- seznanjanje s sodobnimi trendi v vzgoji in izobraževanju;
- predstavljanje strokovne literature;
- sodelovanje pri načrtovanju, organizaciji in izvajanju raznih oblik strokovnega usposabljanja in izpopolnjevanja v vrtcu.

Svetovalna delavka in vzgojiteljica nista enotni. Svetovalna delavka pravi, da ne potekata v oddelku svetovanje in posvetovanje pri načrtovanju programa predšolske vzgoje, vzgojiteljica pravi, da potekata:

- sodelovanje v strokovnih aktivih vrtca.

Vzgojiteljica pove, da bi bila zaželena v oddelku svetovanje in posvetovanje pri načrtovanju programa predšolske vzgoje v oddelku pri:

- seznanjanje s sodobnimi trendi v vzgoji in izobraževanju.

Tabela 9.15: 1. vprašanje vrtec 4

	SD 4	V 4.1
pri oblikovanju fizičnega okolja	DA	NE
pri oblikovanju socialnega okolja	DA	NE
pri vsebinski ponudbi dejavnosti v vrtcu	DA	NE
pri izboru in ponudbi didaktičnega materiala	DA	DA
pri izboru primernih oblik in metod dela z otroki	DA	DA
pri organizaciji časa	DA	NE
pri organizaciji počitka in spanja v vrtcu	NE	NE
pri organizaciji in izvedbi hranjenja v skupini	NE	NE
pri vlogi vzgojitelja in načinov komuniciranja z otroki	DA	DA
pri vlogi pomočnika vzgojitelja	DA	DA
o vzgojiteljevih pogojih dela	NE	NE

o prispevkih posameznih udeležencev pri uresničevanju programa v oddelku	DA	DA
o možnostih vključevanja staršev v vzgojno-izobraževalno delo v oddelku	DA	DA
o uspešnih oblikah informiranja in sodelovanja staršev v vrtcu	DA	DA
o timskem delu med strokovnimi sodelavci	DA	DA
pri oblikovanju individualiziranih programov za integrirane otroke s posebnimi potrebami	DA	DA

Svetovalna delavka in vzgojiteljica se strinjata, da potekata v oddelku svetovanje in posvetovanje pri načrtovanju programa predšolske vzgoje:

- pri izboru in ponudbi didaktičnega materiala;
- pri izboru primernih oblik in metod dela z otroki;
- pri vlogi vzgojitelja in načinov komuniciranja z otroki;
- pri vlogi pomočnika vzgojitelja;
- o prispevkih posameznih udeležencev pri uresničevanju programa v oddelku;
- o možnostih vključevanja staršev v vzgojno-izobraževalno delo v oddelku;
- o uspešnih oblikah informiranja in sodelovanja staršev v vrtcu;
- o timskem delu med strokovnimi sodelavci;
- pri oblikovanju individualiziranih programov za integrirane otroke s posebnimi potrebami.

Svetovalna delavka in vzgojiteljica se strinjata, v oddelku svetovanje in posvetovanje pri načrtovanju programa predšolske vzgoje da ne potekata:

- pri organizaciji počitka in spanja v vrtcu;
- pri organizaciji in izvedbi hranjenja v skupini;
- o vzgojiteljevih pogojih dela.

Svetovalna delavka in vzgojiteljica nista enotni. Svetovalna delavka pravi, da potekata v oddelku svetovanje in posvetovanje pri načrtovanju programa predšolske vzgoje, vzgojiteljica pravi, da ne potekata:

- pri oblikovanju fizičnega okolja;
- pri oblikovanju socialnega okolja;
- pri vsebinski ponudbi dejavnosti v vrtcu;
- pri organizaciji časa.

Tabela 9.16: 2. vprašanje vrtec 4

	SD 4	V 4.1
analiza vzgojno-izobraževalnega okolja v oddelku z vidika prostorskih pogojev, organizacije in didaktične opremljenosti	NE	NE
analiza pogojev za vzgojno-izobraževalno delo z vidika časovne organizacije in »dnevne režime« v oddelku	DA	DA
analiza komunikacije in interakcij med otroki ter med otroki in odraslimi v oddelku	NE	NE
analiza vzgojiteljevih pričakovanj in njihovega vpliva na njegov odnos z otroki in starši	DA	NE
analiza zadovoljivega upoštevanja posebnosti in drugačnosti otrok pri vzgojno-izobraževalnem delu v oddelku	NE	NE
spremljanje razvoja skupine v oddelku	DA	DA
spremljanje razvoja posameznega otroka v oddelku	DA	DA

Svetovalna delavka in vzgojiteljica se strinjata, da v oddelku svetovanje in posvetovanje pri ugotavljanju stanja in evalvaciji vzgojno-izobraževalnega dela potekata pri:

- analizi pogojev za vzgojno-izobraževalno delo z vidika časovne organizacije in »dnevne režime« v oddelku;
- spremljanju razvoja skupine v oddelku;

- spremljanju razvoja posameznega otroka v oddelku.

Svetovalna delavka in vzgojiteljica se strinjata, da v oddelku svetovanje in posvetovanje pri ugotavljanju stanja in evalvaciji vzgojno-izobraževalnega dela ne potekata pri:

- analizi vzgojno-izobraževalnega okolja v oddelku z vidika prostorskih pogojev, organizacije in didaktične opremljenosti;
- analiza komunikacije in interakcij med otroki ter med otroki in odraslimi v oddelku;
- analiza zadovoljivega upoštevanja posebnosti in drugačnosti otrok pri vzgojno-izobraževalnem delu v oddelku.

Svetovalna delavka in vzgojiteljica nista enotni. Svetovalna delavka pravi, da v oddelku svetovanje in posvetovanje pri načrtovanju programa predšolske vzgoje, vzgojiteljica pravi, da se ne izvajata pri:

- analizi vzgojiteljevih pričakovanj in njihovega vpliva na njegov odnos z otroki in starši.

Tabela 9.17: 3. vprašanje vrtec 4

	SD 4	V 4.1
svetovalni delavec neposredno sodeluje z vzgojiteljem v podporo in pomoč pri uresničevanju programa in njegovih lastnih ustvarjalnih možnosti	NE	NE
sodeluje z vzgojiteljem, ki ima težave pri vodenju skupine, pri obvladovanju otrok v skupini zaradi disciplinskih težav, pri čustvenih, osebnostnih stiskah otrok ipd.	DA	DA
vzgojitelju neposredno pomaga pri oblikovanju skupine kot socialne skupnosti, izboljšanju njene klime, spremlja razvoj skupine in posameznega otroka	DA	DA
koordinira vzgojno-izobraževalno delo z otroki s posebnimi potrebami, ki so integrirani v redne oddelke, v skladu s strokovno usposobljenostjo nudi neposredno pomoč pri delu z integriranimi otroki s posebnimi potrebami	DA	DA
sodeluje pri vključevanju in uvajanju novo sprejetih otrok v skupino	DA	DA
sodeluje pri prehodu otroka iz vrtca v šolo, iz oddelka v oddelek, iz vrtca v drug vrtec	DA	DA

Svetovalna delavka in vzgojiteljica se strinjata, da v oddelku svetovanje in posvetovanje pri izvajanju programa za predšolske otroke potekata:

- sodeluje z vzgojiteljem, ki ima težave pri vodenju skupine, pri obvladovanju otrok v skupini zaradi disciplinskih težav, pri čustvenih, osebnostnih stiskah otrok ipd.;
- svetovalna delavka vzgojitelju neposredno pomaga pri oblikovanju skupine kot socialne skupnosti, izboljšanju njene klime, spremlja razvoj skupine in posameznega otroka;
- koordinira vzgojno-izobraževalno delo z otroki s posebnimi potrebami, ki so integrirani v redne oddelke, v skladu s strokovno usposobljenostjo nudi neposredno pomoč pri delu z integriranimi otroki s posebnimi potrebami;
- sodeluje pri vključevanju in uvajanju novo sprejetih otrok v skupino;
- sodeluje pri prehodu otroka iz vrtca v šolo, iz oddelka v oddelek, iz vrtca v drug vrtec.

Svetovalna delavka in vzgojiteljica se strinjata, da v oddelku svetovanje in posvetovanje pri izvajanju programa za predšolske otroke v oddelku potekata:

- svetovalni delavec neposredno sodeluje z vzgojiteljem v podporo in pomoč pri uresničevanju programa in njegovih lastnih ustvarjalnih možnosti.

Tabela 9.18: 4. vprašanje vrtec 4

	SD 4	V 4.1
ugotavljanje in analiza potreb po strokovnem izpopolnjevanju	DA	DA
sodelovanje pri načrtovanju, organizaciji in izvajanju raznih oblik strokovnega usposabljanja in izpopolnjevanja v vrtcu	DA	DA
sodelovanje v strokovnih aktivih vrtca	DA	DA

seznanjanje s sodobnimi trendi v vzgoji in izobraževanju	DA	DA
predstavljanje strokovne literature	DA	DA

Svetovalna delavka in vzgojiteljica se strinjata, da v oddelku svetovanje in posvetovanje pri strokovnem izobraževanju in usposabljanju vzgojiteljev in njihovih pomočnikov pri potekata:

- ugotavljanju in analizi potreb po strokovnem izpopolnjevanju;
- sodelovanju pri načrtovanju, organizaciji in izvajanju raznih oblik strokovnega usposabljanja in izpopolnjevanja v vrtcu;
- sodelovanju v strokovnih aktivih vrtca;
- seznanjanju s sodobnimi trendi v vzgoji in izobraževanju;
- predstavljanju strokovne literature.

10 POVZETEK

Sodelovanje vzgojiteljev in pomočnikov vzgojiteljev s svetovalno službo je pomembno za uresničevanje ciljev in poslanstva, ki ga ima vrtec. V teoretičnem delu smo opredelili nekaj empirikov in njihove teorije o življenjskem poteku, socializaciji in vzgoji. Resman (1999: 69) piše, da vrtčevskega svetovalnega dela ni brez poznavanja posebnosti v razvoju otroka in poznavanju vrtca ter vrtčevskih procesov. Vse se med seboj prepleta. Torej, če poznamo značilnosti posameznih življenjskih obdobj in s pomočjo vzgoje otroke socializiramo, jih pripravljamo na samostojno življenje. Trudimo se, da se otrok optimalno razvija, kar je tudi temeljna naloga vrtca.

Svetovalna služba ima v vrtcu pomembno vlogo. Starši, otroci, strokovni delavci se srečujejo s stiskami, problemi, razvojnimi težavami in včasih je samo pogovor s svetovalnim delavcem dovolj, da rešimo nastalo težavo. Kot smo videli v empiričnem delu, so pričakovanja vzgojiteljev in njihovih pomočnikov do svetovalnih delavcev ravno ta, da so jim na voljo za pogovor, da jim svetujejo pri dilemah, s katerimi se srečujejo pri svojem delu. Pričakujejo tudi, da bi svetovalna delavka delovala v smislu strokovnega servisa. Tako Resman v svoji knjigi kot tudi Čačinovič Vogrinčičeva v smernicah, ki so zapisane za svetovalno službo poudarjata, da svetovalna služba ni servis. V programskih smernicah za svetovalno službo v vrtcu je zapisano: »Svetovalna služba v vrtcu z vrtcem oziroma v šoli s šolo sodeluje že v izhodišču – pri samem načrtovanju, vzpostavljanju in vzdrževanju ustreznih pogojev za varno in hkrati spodbudno vzgojno-izobraževalno okolje, ki omogoča otrokovo optimalno napredovanje. Svetovalne službe v vrtcu oziroma šoli potemtakem ni mogoče razumeti kot servis, ki naj bi interventno priskočil na pomoč samo ob različnih motnjah in težavah.« Resman (1999: 153–154) pravi, da je potrebno opozoriti na problem, ki se pojavlja zaradi prevelik pričakovanj vzgojitelja, ki se pojavlja predvsem v vrtcih, kjer se svetovalna služba še vzpostavlja in kjer vzgojitelji niso seznanjeni z nalogami in možnostmi svetovalnih delavcev.

Svetovalni delavci se pri svojem delu srečujejo z različnimi ovirami. Ena izmed njih je tudi, da sodelujoči v odnosih s svetovalnimi delavci ne poznajo njihovega dela. S pomočjo intervjujev smo ugotovili, da svetovalni delavci opravljajo naloge, ki niso zapisane v programskih smernicah za svetovalno službo v vrtcu. Ugotovili smo, da je delo svetovalnih delavcev odvisno od vizije, ki jo ima vodstvo vrtca. Ta jim vzame veliko časa, zato jim ga

primanjkuje za delo po omenjenih smernicah. Kot predlog smo tudi zapisali, da bi svetovalni delavci sodelujoče v odnosih z njimi seznanjali s svojim delom.

Poslanstvo in delo svetovalnih delavcev se kljub nalogam s strani vodstva udejanja po omenjenih programskih smernicah.

Najpomembnejše se nam zdi, da sem z raziskavo ugotovili, da potekata svetovanje in posvetovanje med vzgojitelji in njihovimi pomočniki ter svetovalnimi delavci. Potekata na pomembnih področjih svetovalnega dela v vrtcu.